

ROPARZ HEMON

**GERIADUR ISTOREL
AR BREZHONEG**

Dictionnaire Historique du Breton

**Rann 24
Mouz-Orget**

PREDER
Kaier 183-184
Gwengolo - Here 1974

ROPARZ HEMON

**GERIADUR ISTOREL
AR BREZHONEG**

Dictionnaire Historique du Breton

**Rann 24
Mouz-Orget**

PREDER
Kaier 183-184
Gwengolo - Here 1974

1. mouz s. fiente ; cf. mours.
Qu.II p.70 mous, tr."fiens, lat.fimus".
2. mouz m.-où vesse.
L'Arm-p.400 mouze (m.); mouzeu (pl.).
mouzenn f. femme sale.
VALL.p.298 mouzenn (V.).
mouzer m.-ien celui qui vesse.
L'Arm-p.400 mouzérr, tr."vesseur".
mouzh ; mont e mouzh se mettre à bouder.
B.n.440 na d-a quet e mouz.
mouzhadenn f.-où (une) bouderie.
VALL.p.74 mouzadenn (f.).
mouzhañ v. bouder.
C.(DEBM.p.339) mouzaff (inf.).
GReg.p.106 mouza ; mouheifi (V.)(inf.); L'Arm-p.34 mouhein (inf.).
ISV.p.337 ... ma hen lezed eno da vouzat (inf.).
MOAO.p.85 n'eo ket brav evit ur bugel mouzat evel-se en e gavell (inf.); DIHU-1911 p.219 antronoz goude, e vohé (3 imparf.); MKRN.p.60 an all ... zo moüet (pp.); SKET.II p.7 biskoazh ne voe gwelet pe droug ennañ pe vouzet (pp.); KLBD.p.55 evit harz ar mekanik da vouza (inf.).
mouzher a. ou m.-ien boudeur.
GReg.p.107 mouzèr, tr."celui qui se boude"; mouzéryen (pl.); mouhér (V.); mouheryon, mouheryan (pl.); L'Arm-p.34 mouhérr.
mouzherezh m. bouderie.
GReg.p.107 mouzérez ; mouhereh (V.); L'Arm-p.34 mouhereah (m.); -eu (pl.).
mouzhus a. sujet à bouder.
GReg.p.107 mouzus.
mouziñ v. vesser.
PElletier.mouzein (V.)(inf.).
mouzourdenn f. femme sale, souillon.
DIHU-1905 p.87 pep mouzourdenn a gav mat he soubenn.
mozogell f. (1) femme d'un veuf marié deux fois.
VALL.p.298 mozogell.
----- (2) femme sale.
VALL.p.298 mozogell, mouzougell.
much m. mesure à l'oeil.
MOA.p.341 much, tr."mesure, parlant de jeux".
muchañ v. mesurer à l'oeil.
MOA.p.341 mucha, tr."mesurer, parlant de jeux" (inf.).
mud m.-ed muet.
L'Arm-p.248 mudd ; -étt (pl.).
GON.mûd, mût ; muded (pl.).
mudadur m. mutisme.
GReg.p.645 mudadur ne dosta nemeur ouzh maouez.
mudañ v. rendre ou devenir muet.
GReg.p.645 muda (inf.); DJ.p.54 evel tud muDET, gant

kement a eston e kolljomp ar prezeg (pp.).

BBR.p.170 ur vouezh a rofe a-nevez nerzh ha buhez d'ho mouezhioù mudet (pp.).

muderezh m. mutisme.

L'Arm.p.248 mudereah (m.), tr."état des muets".

mudurun f.-où gond.

Nom.p.146 (Gloss.p.433) mudurun, tr."gond, pivot".

GReg.p.462 mudurun, mudurenn ; -ou (pl.); p.518 setu eno ar vudurun eus an afer, tr."c'est le point le plus important de l'affaire"; FElletier.mudurun.

EKG.II p.124 an nor, en ur dreñ war he muduren, a c'hriñoñsas ; ibid.grigoñs ar vudurenn.

mudurunañ v. munir de gonde.

GReg.p.462 muduruna un nor (inf.).

muer m.-ioù (1) mue (cage).

L'Arm.p.248 muérr (m.); -ieu (pl.).

---- (2) loge à cochons.

VALL.p.485 muér (V.) (m.); -ieu (pl.).

muet pp. mué, transformé.

Fm.n.215 pan voe muet an dour en guyn.

mui a. ou adv. (1) plus (se rapportant à la quantité).

C.muy, tr."plus, lat.magis"; M.147 chede so muy ; 149 ha hoaz muy ; 490 ... ma-z-lyquy muy poan da beuaff dyanaff ; 102 ne doug na Duc na Roe ... muy-guet aneual mut ; Dag.27 cals a fizio e-n beth muy evyt e-n Ilis ; G.1205 muy evyt dou raes yt ; 1240 m-eyut (var.m-eguit) un coz ymage ; J.p.119 byzcoaz muy eur ... ne coezas oar quein den en bet ; Fm.n.229 da-n pret ma-z decedy, guenez oar da chouc ne douguy nemet, hep muy, vn coz lye ; N.644 e dieguy, so muy, mar studiez ; B.n.168 ne songaff mu ; Jer.ms.p.1442 (n.5) daou ugent bloaz goude, ha galhe ez ve mu ; p.1445 (n.38) mu-guet myl den ; Qu.p.42 bet ouff aman muy euit vn anter heur ; p.19 muy eguit vguent guez em-m-eus laualet dech.

GReg.p.732 muy ; FElletier.mui, mui ; L'Arm.p.291 mui ; NG-769 muy evidoc'h ; 1850 muy a anken ; RP.p.87 reiñ mui eget n'en devoa kemeret ; BD.404 n'em eus ket mun evidoc'h ; MG-p.301 ret eo m'hor bo mui a gas ouzh ar pec'hed evit ouzh an holl drougoù arall.

SST-p.222 mui pe bihanoc'h ; SAG.p.31 na mui na nebutoc'h ; BAZ.p.686 evel m'en devoa kalz a spered, ha mui c'hoazh a relijion ; SVE.RC.3 p.198 mui a win a zispigner er pardonioù eget a goar.

---- (2) (ne) ... plus.

M.3368 nep a iel dy ne vezo muy dies ; G.1022 pelloch n-e guelo muy ; 764 ne chomhenn muy en ker man.

NG-241 tra ... ne c'houlennemp muy ; RP.p.74 mervel a reomp e peoc'h ... pa na vez mui netra ouzh hor stagañ ouzh an douar ; BD.175 an astrolojian ne sello mun en aer ; JV.82 ha ma ne zistroit muy, e chomin

va-unan.

ISV.p.411 ne lavaras ger mui ; GBI.II p.216 adeo deoc'h, holl goadoù Kerdu, birviken n'ho kwelan-me mu !

---- (3) plus grand.

J.p.93 byscoaz ... ne guelat muy iniquite ; p.169-b ... rac na coezhent y en muy blam ; M.2785 ne alhe ma hyruout bout muy.

---- (A) mui-ouzh-mui de plus en plus.

Nlou.n.556 neuse muy ouz muy ez cryent ; Cnf.p.3 pep heur muy oz muy ; Do.p.2 euit muy ouz muy excitaff pep hini da assistaff en heuelep exercis.

RS.p.297 an devoision ... a greske bemdez mui-ouzh-vui ; BD.701 mun ous mun ; JV.262 c'hwi a c'hell mui-ous-mui ... va oblijañ ; DJ.p.39 muin ous muin.

BAL.p.19 en aviz karet Doue mui-ouzh-vui ; MOA.p.96 mui-oc'h-vui ; KBB.p.5 ar c'hi a c'hrogne mui-ouzh-mui ; EKG.II p.161 en ur stekiñ muic'h-mui taolioù botoù war an douar.

---- (B) mui-ha-mui de plus en plus.

SST-p.114 hor stagiñ mui ha mui ouzh Doue.

---- (C) a vui e mui de plus en plus.

B.n.12 ha hy ... en Doe ... a muy e muy a studias.

---- (D) na mui na maez (1) ni plus ni moins, aucunement.

CO.p.100 ar c'haleter eus e galon ne voe ket boukaet ouzh va c'homzoù, hag en devoe na mui na meas ar grute da'm zraisañ.

SAG.p.268 evel-se ... ; ha na mui-na-moez en doare all.

---- (2) cependant, malgré tout.

RP.p.395 ne don ket den a vrezel, ne aparchant ket ouzhin dougen armoù ; mes o dougen a ra na mui na meas.

BAZ.p.745 ar c'havarn a choazas evit e zemeurañs a oa ken uhel ... ma oa ret d'erc'hel krog en ur gordenn evit mont di ; na mui-na-mez ar brud'eus e santelezh a zegasas dezhañ kalz a ziskibien.

1. muiañ a. ou adv. (1) (le) plus grand.

G.479 dyeguy an muyhaff ; M.3374 è guelat ... so joa muiahaff da-n anaffon ; 107 an pechedou muyhaff ; N.260 me m-eux enny an audiui muyhaff ; Fm.n.122 Roe an belly, an autrou muyhaff ; Jer.FElletier.dict. ms.(n.A.239) an heny a yoa muyhaff.

---- (2) (le) plus.

J.p.130 ma hoer muyhaff a caraf ; Jer.ms.p.1450 (n.111) muyhaff ma-z gallaff ; Gk.p.212 muyhaff ma-z ellomp ; Mc.p.7 muy ha ma m-eux gallet ; Do.p.48 an muy haff expédiant euidomp.

GReg.p.732 muyâ ; muyhañ (T.et Hte-C.) ; muyhañ, muhañ, muhañ (V.) ; L'Arm.p.291 muihan ; NG-926 evel mab o lagad pa ve bleset muihan ; RP.p.296 an drougoù ma tleomp kaout aon razo muyâ ; p.167 da egzersiñ e basianted ar muva-holl ; p.109 ... ec'h eure

asambliñ mui-ac a c'hallas a eskeb, a abaded hag a relijiuzed ; BD.2235 deuit da glevet ar fin muan c'hellit ; 5220 neb a giri muan.

SST-p.126 er momant-se ... en hor bo muihan dober a he froteksion ; VNB-p.139 ne deo ket ar re a labour ar muihan a zebr an tammou gwellañ ; ISV.p.204 en amzer ma raed mua brezel d'an anv kristen ; BSA.p.5 ar plasoù mua brudet ; p.158 ar re mua digalon.

2. muiañ v. augmenter, multiplier.

FEilletier.p.635 mua (inf.).

muiañ-karet a. bien-aimé.

Ca.n.31 deux, ma muyaff caret.

RP.p.10' ho tiskibl muya-care ; BD.2107 adeo, va gwir vuhez ha va muan caret.

HTC.p.36 va mab mua caret.

SKET.p.103 e verc'h vuia-karet.

muiañ-niver m. majorité (dans une assemblée, etc.).

BAHE.17 p.23 muiañ-niver klok.

muied m.-où multiplicande.

VALL.p.486 mued (m.) ; -ou (pl.).

muiet m.-où, -ioù multiplicateur.

VALL.p.486 muiet ; -ou, -iou (pl.).

muioc'h a. ou adv. plus.

GReg.p.732 muyoc'h ; muyoc'h a arc'hant.

SIM.p.V muioc'h anavezet.

SKRS.p.237 e mare all ebet, n'hon eus muioc'h ezhomm da resev ar c'hras-se ; ibid. muioc'h a aon.

---- (A) muioc'h pe nebeutoc'h plus ou moins.

EKG.II p.260 ur bloavezh muioc'h pe nebeutoc'h war an douar, petra a ra se ?

SKRS.p.188 en hor bro Breizh-Izel, e tegouezh ar memes tra muioc'h pe nebeutoc'h.

mukr a. moite.

FEilletier. mucr, tr. "moite, humide, un peu mouillé".

mul m.-ed mulet (quadrupède).

C. mul, tr. "mulet, lat. mulus" ; mirer an mulet, tr. "muletier" (pl.) ; Qu.II p.116 mul.

GReg.p.646 mul ; -ed (pl.) ; L'Arm-p.248 mùle ; mùlétt (pl.) ; CB.ms.p.18 ar mul.

KRL.p.7 pa vez an deiz kentañ eus ar bloaz da Sul, gwerzh da varc'h ha da vul ; HTC.p.87 hemañ a gemeras an teo'h a-c'haolliad war ur mul.

muler m.-ien muletier.

NOTK.p.220 ar vulerien (pl.).

muletaer m.-ien muletier.

L'Arm-p.248 mulétaour ; mulétarion (pl.).

muleter m.-ien muletier.

GReg.p.646 muleter ; muletéryen (pl.) ; muletour (V.) ; muletéryon (pl.).

muletez f.-où, -ioù mule (pantoufle).

Qu.III p.11 muletesou, tr. "mules" (pl.).

GReg.p.645 muletès ; muletesou (pl.).

mulez f.-ed mule (quadrupède).

C.(DBEM.p.340) mules ; Qu.II p.116 vn mules.

GReg.p.645 mules ; mulesed (pl.) ; L'Arm-p.248 muléss ; mulézétt (pl.).

NOTK.p.220 ur vaouez ... azezet war ur vulez.

mulgul m.-ioù goulet.

GReg.p.464 ar mulgul, tr. "goulet de la rade de Brest".

GON. mulgul (m.), tr. "goulet, entrée étroite d'un port de mer" ; -iou (pl.).

1. mulod coll.-enn mulots.

Qu.II p.116 muloden, tr. "mulot, lat. mus agrestis" (sgf.).

2. mulod s. mulet (poisson).

C. mulot, tr. "mulet, cest ung poisson, lat. mulus".

multipliañ v. multiplier.

C. multipliaff, tr. "multiplier, lat. multiplicare" (inf.) ;

Nl.n.89 vn bern mernent ... multipliat dr'e-n pechet (pp.).

multriset pp. meurtri.

NG-885 multrisset ha breinet.

mulzen m.-ed mulâtre.

NOTK.p.486 mulzén "d'après le gallois".

munsat v. manger par petites bouchées.

LLB-1709 ho kwanan ... o vunsat a bep tu (inf.).

munzun f.-où gencive.

GReg.p.454 munzun, tr. "gencives des petits enfants qui point n'ont encore de dents, ou des vieillards qui n'en ont plus" ; -ou (pl.) ; ne ra nemet sunañ gant e munzunou (pl.).

GON. munzun (f.) ; -ou (pl.).

muntr m.-où meurtre, assassinat.

C.(Gloss.p.434) muntr, tr. "occision" ; Qu.II p.86 muntr, tr. "homicide ou meurtre".

GReg.p.623 muntr ; -ou ; FEilletier. muntr ; L'Arm-p.239

multre (m.) ; multreu (pl.) ; RP.p.185 ur muntr ; HS-p.138 e punision a veultre an inosant.

SST.p.153 ar meurtre ; EKG.II p.300 c'hwez ar muntr, c'hwez ar gwad a oa gantañ ; GBI.p.274 ar re-se o deus graet ur muntr h. na raje den ebet ; LEM.p.217 ... en em daolas ... d'al laeronsioù, d'ar muntrou (pl.).

SKET.p.21 mizvezh ebet hep e vuntrou, e emgannoù, e lazhadegoù (pl.).

muntrad m. muntridi victime d'un meurtre.

VALL.p.782 muntrad.

muntradeg f.-où massacre.

VALL.p.453 muntradeg (f.).

muntrañ v. assassiner.

C. muntraff, tr. "murdrir ou tuer, lat. mutire" (inf.) ;

M.966 rac aoun ouz é muntraff (inf.) ; B.n.418 he muntraff gruet (inf.) ; Nl.n.276 neuse ez voe gret, ordrenet ... ez vyze lazet, clasquet, muntraff ...

an mybyen tener (pp.).
 GReg.p.55 muntra a-fetepañs, tr."assassiner" (inf.);
 PELletier.p.634 muntra, tr."meurtrir, tuer" (inf.).
 EKG.II p.74 muntrret eo bet (pp.).
 NOTK.p.46 ar beorien ... o vuntra ar binvidien (inf.).
muntrer m.-ier meurtrier, assassin.
 C.(Gloss.p.434) muntreur; Qu.III p.91 muntreur yuez ne
 vizez quet; B.n.694 bout muntrer disemperet; M.958
 mar berhez é buhez, anezaff muntrer ves; J.p.16-b
 Juzas ... antier muntreur crez.
 GReg.p.624 muntrer; muntrérvén (pl.); muttrér (? lenn;
multrer) (V.); -yon, -yan (pl.); PELletier.p.634
muntrer; L'Arm-p.239 multtrérr; multrerion (pl.);
 NG-1 d'ar vultrérvion (pl.); RP.p.181 ar vuntrerérvén
 (pl.); BD.4723 muntrer.
 SST-p.152 na vez multrer da zen ebet; 219 multrerion
 d'o breudeur (pl.); EKG.II p.163 daou vuntrer hag ur
 merzher; GBI.p.222 ho filhorez, 'zo bet en noz-mañ
muntreres (fém.).
 SKRS.p.35 pardonñ a rae d'e vuntrerien (pl.); DIHU-1910
 p.166 ar multtrérr; p.158 kement a laeron, a
vultrérvion (pl.).
muntrerezh m.-ioù meurtre, assassinat.
 G.87 me guel ... ez eus ... muntrerezh e cals tyez; Cnf.
 p.5 mar ho h-eus commettet paillardiezh, muntrerezh,
 lazroncy.
 GReg.p.606 muntrérez, tr."massacre"; muntrerezoù (pl.);
 ober ur vuntrérez yras; p.623 multrearah (V.),
 tr."meurtre"; -su (pl.); PELletier.p.634 muntrerezh,
 tr."homicide, meurtre, tuerie"; L'Arm-p.239
multrearah (m.), tr."meurtre"; -eu (pl.); JV.II
 1397 muntrerezo (pl.).
 NOTK.p.37 muntrerezh un estren.
muntridigezh f.-ioù meurtre, assassinat.
 VALL.p.466 muntridigezh (f.).
muntriri f. meurtre, massacre.
 G.191 mentreury (? mentreury).
munud m.-où (1) détail.
 Mo.p.96 deux da songal lies à guez ha diouz an munut e-n
 peuar tra diuezaff á dle donet da-n tut.
 GReg.p.279 dre ar munud, tr."en détail"; gwerzhañ dre ar
munud.
 TDE.BF.p.473 gwerzhañ dre ar munudou (pl.); BAL.p.VIII
 ... e welot sklaer ha diouzh ar munud ar pezh a zo
 el levr-mañ; MGZ.p.75 anaout a rae dre ar munud
 an holl boanioù a dlee da gaout.
 SKET.p.39 dre ar munudou e ouient nesañded ha kurioù ar
 ramzed (pl.).
 ----- (2) brin, parcelle, fragment.
 EMN.p.24 soudarded ... o doa lamet digantañ kement
munud mad en doa.

----- (3) minute (partie de l'heure).
 GReg.p.627 minud; -ou (pl.); L'Arm-p.240 minutt (m.);
minudeu (pl.).
 DIHU-1910 p.36 pemp minut àr-lerc'h.
munudadur m. action de broyer.
 GReg.p.121 munudadur.
munudailh m.-où (1) choses hachées menu.
 L'Arm-p.456 munudailh (m.); tr."menuaille".
 ----- (2) mitraille.
 GBI.II p.42 barr un hanter boezell 'vunud draillo plom
 (pl.).
munudig m. serpolet.
 GReg.p.862 munudicg; CB.612 munudic; CB.ms.p.20 munudic.
munudig-bras m. thym.
 VALL.p.738 munudig bras (m.).
munudiñ v. (1) broyer, tailler en morceaux.
 Ca.n.25 dispenet ha munudet (pp.).
 GReg.p.121 munudi, tr."broier, casser menu"; munudeif
 (V.) (inf.).
 ----- (2) diminuer, rapetisser.
 PELletier.p.634 munudi, tr."diminuer, rendre ou devenir
 menu et petit" (inf.).
munued m.-où menuet.
 GReg.p.615 munued; -ou (pl.); dañsal ur munued.
munus alevin, fretin.
 C.(Gloss.p.434) munus (non traduit).
 GReg.p.26 munus, tr."alevin, norrain, menu poisson pour
 peupler un Etang".
 VALL.p.18 munus (m.); tr."alevin"; p.320, tr."fretin".
munus-istr m. naissin d'huitres.
 VALL.p.489 munus istr.
munus-meskl m. naissin de moules.
 VALL.p.489 munus meskl.
munut a.(1) menu, très petit.
 C.(DEEM.p.340) munut; Pm.n.248 quen munut ha ludu;
 M.99 bugale munut.
 GReg.p.615 munud; munut (V.); troc'hañ munud; glav a ra
 druz ha munud, glav a ra stank ha munud; PELletier.
munut; L'Arm-p.236 menutt, tr."menu, adverbe"; JV.
 278 brizet ha masakret int ken munut ha mindrailh;
 BD.5262 va bugale vunut; 5272 an inosanted vunut;
 5267 al laboused vunut.
 MGZ.p.120 ur gucenn keuneud munud; SAG.p.248 betek ar
 vugale vunut a zo gouest d'hen anaout.
 DIHU-1910 p.18 sonit-c'hwi, sonit menut ha skañv; PIKG.
 p.26 sukr munut.
 ----- (2) menu (humble).
 J.p.22-b an pobl munut; p.104 an tut, bras ha munut,
 a-z reput foll.
 RP.p.271 ar re vras hag ar re vunut.
 KAS.p.1 ar bobl munud.

BLEN.p.27 o sellout balc'h ouzh an dud yunut.
munutenn f.-où minute (partie de l'heure).
 SAG.p.149 ur vinuten; EKG.II p.92 pemp minuten goude se.
munuzat v. menuiser, travailler en menuiserie.
 GReg.p.615 munusat, munusya (inf.); L'Arm-p.236 menuzein,
munuzein (inf.).
munuzer m.-ien menuisier.
 GReg.p.615 munuser; munusérvén (pl.); menusér (V.);
 -von, -van (pl.); L'Arm-p.236 munuzérr; munuzerion
 (pl.); RP.p.328 ur Munuzeur.
 VNB-p.50 ur menusér.
munuzerezh m. menuiserie (métier).
 GReg.p.615 munusérez; menusereh (V.); L'Arm-p.236
munuzereah (f.); -eu (pl.).
mur f.-ioù mur.
 C.mur, tr."idem, lat.murus"; muryou Troy (pl.); C.(DEEM.
 p.340) mur dirac eben; Qu.II p.116 mur, tr."mur";
murvou vn Kagr (pl.); Jer.Pelletier.p.451 oz scoaz an-
mur; B.n.263 e-n mur me figuro vn croas, en creis
 an men; Dag.232 hac ez disquarhont an muriou (pl.).
 GReg.p.646 mur; -you (pl.); p.3 izelaet eo bet ar vur-
 se; PELletier-mûr; L'Arm-p.249 murr (f.); murieu
 (pl.); RP.p.114 ar vur-se; JV.161 muriou ho palez
 (pl.).
 GBI.p.94 war vur ar vered; p.494 karget ... va bered bet
 ar muriou (pl.).
 NOTK.p.75 ur vur sonn savet gant mein mentek; SKET.III p.
 73 ur c'hev ... roudennet ... ar muriou anezhañ
 (pl.).
muriañ v. murer.
 C.murvaff, tr."clore de mur, lat.menire" (inf.).
 GReg.p.646 murva; muressiñ (V.); murva ur gêr (inf.); RP.
 p.114 ... e lakaas muri e zor war e gein (inf.).
murmur s. murmure.
 C.murmur, tr."murmure, lat.murmur".
 GReg.p.647 murmûl, tr."murmure, plainte secrète des
 mécontents"; -ou (pl.).
murmurañ v. (1) murmurer.
 C.murmurañf, tr."murmurer, lat.murmurare" (inf.); B.n.11
 an philosoph ... prepos oscur a murmure (e imparf.).
 ---- (2) murmurer, se plaindre.
 J.p.5 darn a murmuras (3 prêt.); N.483 ... voar ma aeur
 na murmureñ (pass.cond.I).
 GReg.p.647 murmuli, tr."murmurer, se plaindre en secret
 de ceux dont on est mécontent" (inf.).
murmurer m.-ien celui qui murmure.
 C.murmurer, tr."murmureur, lat.murmurator".
 GReg.p.646 murmuler, tr."murmurateur"; murmulérvén (pl.);
murmurour (V.); murmurevion (pl.).
mus m. odorat.
 L'Arm-p.257 musse (m.).

musa v.-et flairer.
 C.musat, tr."odorere, lat.odorare" (inf.).
 GReg.p.669 muçzât, tr."odorere, flairer" (inf.); muçzeët
 (pp.); muçzeiñ, muçzât (V.) (inf.); muçzât (pp.);
 PELletier-musse, musse, tr."flairer, respirer quelque
 odeur par le nez"; musat, mussein (V.) (inf.); "les
 écornifleurs sont aussi dits Musse, flairer les bonnes
 tables" (inf.); L'Arm-p.257 mussein, musseatt, tr.
 "odorere"; p.158 muçatt, tr."flairer" (inf.); muçett (pp.).
musaeer m.-ien celui qui flairer.
 GReg.p.416 muçzêr; -yen (pl.); muçzêr (V.); -yon, -van
 (pl.); L'Arm-p.158 muçêrr; muçerion (pl.).
musaeerezh m. action de flairer.
 GReg.p.416 muçzêrez; L'Arm-p.158 muçereah (m.); -eu (pl.).
musell s. meuglement, beuglement, mugissement.
 GReg.p.91 muçell (V.).
muselladenn f.-où meuglement, beuglement, mugissement.
 GReg.p.91 muselladenn; -ou (pl.).
muselladur m.-ioù meuglement, beuglement, mugissement.
 GReg.p.91 muçelladur; -you (pl.).
musellat v. meugler, beugler, mugir; cf. busellat.
 GReg.p.91 muçellat, muçcellat (inf.).
musk m. musc.
 GReg.p.647 musq; L'Arm-p.249 musque (m.).
uskad s. muscade.
 C.(DEEM.p.340) uskad, tr."muscade, lat.muscatum".
uskadez coll.-enn muscades; cf. kraoñ-muskadez.
 GReg.p.647 gwezenn uskadès, tr."muscadier".
uskañ v. musquer.
 GReg.p.647 uskqa, uskqla (inf.); L'Arm-p.249 uskquein
 (inf.).
mut a. (1) muet, qui n'a pas l'usage de la parole.
 C.(DEEM.p.340) mut; Qu.II p.116 mut; J.p.104-b cousquet
 cref out, pe ez-out mut?
 GReg.p.645 muđ; PELletier-mut; L'Arm-p.248 muđđ; RP.p.
 V al levrioù mat, pere zo evel predikatoređ muđ;
 BD.2354 an dud mut.
 LLB-1034 hanter mut; EKG.II p.300 o bugale ... o tont war
 an douar muđ pe diot.
 ---- (2) muet, silencieux.
 EKG.II p.140 evel m'oa muđ ar vro ...
 DIHU-1910 p.134 ger erbet ne zeue a he diweuz, mut e oant
 o-daou.
 ---- (3) brutal, bestial, sans raison.
 NL.n.300 daou loezn mut; M.102 ne zouj na Duc na Roe ...
 muy-guet aneual mut; Am.Pelletier.p.557 (n.776)
 quy mut.
 NG-165 ar chatal mut; 1054 an anevaled mut; GO.p.99
 loened muđ; BD.3786 an holl chatal mut.
 SKRS.p.197 ur c'hristen ne dle ket en em deurel war ar
 boued, evel ma ra al loened muđ.

- (A) an diaoul mut le diable muet, qui ferme la bouche aux pénitents.
GReg.p.285 an diaul mud.
SKRS.p.230 an diaoul prenn-genou, an hini zo lesanvet an diaoul mud.
muturniañ v. mutiler.
GReg.p.647 muturnya (inf.).
NOTK.p.345 muturnia ha disleberin korfoù (inf.).
muturniezh f. mutilation.
GReg.p.647 muturnvez.
1. muz m. -ioù, -où (1) mue (cage).
C. muz, tr. "mue, lat. saginarium"; Qu.II p.115 lacquat gouazy en muz; III p.42 eznet da lacquat er muz da lardaff.
GReg.p.645 muz; -iou, -ou (pl.); lakaat poñsined er muz da lardañ.
----- (2) vivier flottant.
VALL.SUP.p.27 muz (m.).
----- (3) gite, refuge, lieu de retraite.
M.309 da muz entre'n buzuc; 1928 e-n Bann se impossibl ... ve de (lenn: da) den caffout muz ouz luz d-e em cuzet.
VALL.SUP.p.87 mus (V.) (m.).
2. muz s. (?) amusement.
C. (DEEM.p.340) mus, tr. "musement".
muzadur m. mue (des oiseaux).
GReg.p.645 muzadur.
1. muzañ v. muer (en parlant des oiseaux).
GReg.p.645 muza (inf.).
KULH.GWAL.19 p.56 ar falc'hun muzet (pp.).
2. muzañ v. (?) s'amuser.
C. musaff, tr. "muser, lat. mussare" (inf.).
muzat v. giter.
VALL.SUP.p.87 musat (V.), tr. "giter, s'aliter" (inf.).
muzell f. -où d. divvuzell (1) lèvres.
C. musell "uide in guenou, cest tout ung"; Qu.III p.4 an musell vhelaff, tr. "la leure haute"; an musell iselaff, tr. "la leuvre basse"; Jer.ms.p.1458 (n. 264) a-n fyn despez d-e dyu mussell (d.).
GReg.p.571 musell; -ou (pl.); Felletier. muzell; -ou (pl.); RP.p.214 e vusellou porbolennet (pl.).
EKG.II p.291 mousc'hoarzh un den dinamm war e vuzellou (pl.); HTC.p.44 Job ne zigoras ket e vuzellou (pl.).
SKRS.p.132 anv Jezuz a voe ar gomz diwezhañ a zeuas diwar he muzellou (pl.); MKRN.p.97 e vuzallou (pl.).
----- (2) museau.
GReg.p.647 musell; -ou (pl.); L'Arm-p.249 muzéll (f.); -eu (pl.).
----- (3) muselière.
L'Arm-p.249 muzél (f.); -eu (pl.).

- muzellad f. -où mal aux lèvres.
VALL.p.426 muzellad (f.).
muzelleg m. muzelleien homme lippu.
Nom.p.270 (Gloss.p.435) vn musellecq.
GReg.p.577 musellecq; musellegued, muselléven (pl.).
muzellek a. lippu.
GReg.p.577 musellecq.
BLEN.p.26 un denig moan, muzellek.
muzenn f. muzezed muse.
QU.II p.116 musen, tr. "muse, lat. musa".
VALL.p.487 muzenn; muzezed (pl.).
muzevañ v. boire du bout des lèvres.
TDE.BF. muz-eva, tr. "faire semblant de boire, boire du bout des lèvres" (inf.).
VALL.p.87 museva, tr. "buvoter" (inf.).
muzik m. -où musique.
C. music, tr. "musique, lat. musica"; Qu.II p.116 musicq; Dnal.p.164 joyus dre ar musicq.
GReg.p.647 ar musicq; L'Arm-p.249 musique (m.); musicque (pl.); RP.p.240 ur music; BD.5158 ar music.
LLB-752 ar c'hoad a zason gant ar muzik dousañ.
SKRS.p.18 evit klevet un tamm muzik.
muzik v. jouer de la musique.
VALL.p.488 muzikal, tr. "faire de la musique (populaire)" (inf.); KEDO.p.33 setu amañ ur c'hamalad a zo dispar ... da vuzikat (inf.).
muziker m. -ien musicien.
MMPM.p.107 ne c'helle ket mont pelloc'h en e stad a vuziker; KEDO.p.33 ar vuzikerien (pl.); BAHB.14 p.15 n'on ket muzikour.
muzisian m. -ed musicien.
C. (DEEM.p.340) musicien; Qu.II p.116 musician.
GReg.p.647 musicyan; -ed (pl.); L'Arm-p.249 musician; -nétt (pl.).
VALL.p.488 muzisian; -ed (pl.).
muzul m. -ioù mesure.
C. musur, tr. "mesure, lat. mensura"; N.616 trompus dre fals musur; M.1415 couetus dreist musur; B.n.80 den squientus, gradius, à musur; G.1197 pan hon eus musur larg ny en quargo; Qu.p.135 vr musur á anter á querch.
GReg.p.620 musul, musur; -you (pl.); mesur (V.); -vüu (pl.); L'Arm-p.238 mesul, musul, mesur (m.); -ieu (pl.); RP.p.188 da reiñ musur a-enep musur dezho; p.231 e garet e ramp dreist vusur; BD.4033 ar mor a savo dreist musur; 4729 gant da valañsoù, ha te 'ray just da vusurio? (pl.).
SST-p.123 pep unan hervez e vesure; p.41 poanioù hep somm ha hep mesule; p.XI' ar mesulieu (pl.); VNB-p.27 pouezioù ha musulieu (pl.); MGZ.p.246 ur garantez hep muzul; LLB-712 bout zo lod hag a strew an had

a zornadoù ; lod, evit o lakaat a steudoù penn-da-benn, a gemer o mezul ; SVE.RC.1 p. 406 gant ar muzul a rofet d'ar re all e vezo roet deoc'h ; SBI.p.190 reiñ an amitié dre vuzur.
 NOTK.p.45 muzul-gorread ; p. 247 muzul hed-hent ; p.111 muzulioù reizh o klotañ strizh kenetrezo (pl.) ; p.68 an Ambroned ... a sko war o armoù e muzul.
muzuliad m. -où contenu d'une mesure.
 KLBD.p.54 un hanter muzulad holen ; NOTK.p.207 ur muzuliad heiz ;
 TORN.GWAL.12 p.57 tri muzuliad a oa e pep sac'h.
muzuliadur m. mesurage.
 VALL.p.464 muzuliadur (m.).
muzuliñ v. mesurer.
 C. musuraff, tr."mesurer, lat. metiri" (inf.) ; Nl.n.341 euffr Doue ... ne guell bout musuret (pp.) ; B.n.72 musuret ha diuiset mat (pp.).
 GReg.p.620 musula, musura ; mesureiñ (V.) (inf.) ; L'Arm p.238 mesulein (inf.) ; BD.280 musuret (5 impér.).
 VNB-p.60 musulet din danvez ul lavreg (5 impér.) ; LLB-1385 eñ a vezul e nerzh (3 prés.).
 NOTK.p.111 muzulia ha rannañ an douaroù (inf.).
muzulier m. -ien mesureur (homme).
 C.(Gloss.p.435) musureur da douar, tr."mesureur de terre".
 GReg.p.621 musurer ; musuréryen (pl.) ; musuler ; -yen (pl.) ; mesurour (V.) ; -yon, -yan (pl.) ; L'Arm-p.238 mesulourr ; mesulerion (pl.).
muzulierezh m. mesurage.
 L'Arm-p.238 musurereah (f.) ; -eu (pl.).
 NOTK.p.213 muzulierezh ha bonnerezh an douaroù.
muzuliet pp. mesuré, sage, pondéré.
 B.n.52 ... ez int tud (var. tut) fur ha sur ha musuret ; Jer.ms.p.1450 (n.104) den mat natur ha musuret ; p.1456 (n.225) Titus mat dre natur Illur ha musuret.
muzulmad m. muzulmiz musulman.
 VALL.p.488 muzulmad ; -ed (pl.) ; BAHE.8 p.20 Muzulmiz (pl.).
muzulman m. -ed musulman.
 ISV.p.689 ur musulman.
muzulmat a. musulman.
 VALL.p.488 muzulmat.
muzulmek a. musulman.
 VALL.p.488 muzulmek.

- N -

1. na (particule négative) (1) ne (devant un impératif).
 N.1272 na ehan quet ; G.169 na daleet ; 1212 na-a ;
 Fm.n.28 na-m ancoffet ; Do.p.4 na vez quet muntrer ;
 Qu.p.34 na euit quet.
 DO.p.3 na vez muntrer ; RP.p.135 na bermetit eñ ket ;
 BD.684 na gemerit ket.
 EKG.II p.166 na rit droug ebet da hini eus a dud an timañ ; MBR.p.62 na da ket da zislavarout ar pezh a zo gwir.
 MMEK.p.36 na dit ket ... da fallgaloniñ.
 ---- (2) ne (devant un infinitif).
 Cnf.p.25 ha pa vez dré art diabolic, hoguen graet dré ignoranc pe-heny à escussé, na crediff.
 MBBJ.p.138 koustet en deus dezhe, ur wech ouzhpenn, na blegañ ket ; SKET.p.113 div wech eo'h eus va dismegañset ; da gentañ, dre na zistreiñ ket diouzh an div reuzeudig kercent ha m'o deus faziet.
 ---- (3) ne (après une conjonction ou une préposition).
 Nl.n.2 ... ez viomp condamnet ... da bout e-n Iferna yen ... pa na deuzye en (lenn ; deuzye-n) Merchic ha-n Mabic beniguet ; Fm.n.125 ne credas bout sauet guir roe-n tron, quen na poulsas e-n gouly don e bisyat ; Mo.p.91 dre nan d-e muy vniet gantaff.
 RP.p.190 ma na gredit ket ar pezh a lavaran deoc'h, ne doc'h ket kristen ; CO.p.121 hogen pa na ve ket ar rezon-se kreñv a-walc'h evit ober din redek d'ar marv, ha c'hwi 'soñj deoc'h ... ?
 MBR.p.322 ur maner kaeroc'h evit na deo lez ar roue ; BMN.p.24 er garg-se e tiskouezas kement a lealded hag a furnez ma na oa morse gwelet ur soudard eus e gompagnunezh o vont dre grizder da zen ebet.
 ---- (3) que ... ne, afin que ... ne, tant que ... ne (introduisant une proposition subordonnée).
 Nl.n.50 oz desiraff ... hon seluell oll, na vemp collet ; Nlou.p.534 crouer an steret à pedomp, supliomp na d-ehomp da coll ; Fm.n.8 pan tremeniff, nep drouc ael en bet na gueliff ; n.130 rac acun a-m goall na-m tamallhe ; G.528 gant spont na confontent ; 1014 ma-z tarte na duhe ; M.3354 ouz pridiry ... na defiont ; 416 ... ez gallaff repetaff na eu fet an bet man nemet d-on saouzanaff ; 2204 pechezr, quemer dif souezr pe dre ez miry na y quet d-o sellet e-n bet se ; 91 an maru so quen comun na refus nep vnaz ; J.p.22 huy a guel na cret den ... o enep y contralliaf ; p.167-b marvaill a graf na ouf olafvet ; Qu.p.34 liquit euez na couezo.

NG-84 ne vint ket pell eno na daint d'ar jujamant ; 346 pa velas Herodez na retornzont d'e di ; 543 ... petra brederez na c'houlennez pardon ; 962 evit ... hon lamet a boan, na vehimp daonet ; RP.p.95 ur c'hrenañ a zeuas drezañ na c'halle lavaret ger ; p.152 gant aon na rohe deomp ar marv ; BD.3044 bref, eo ret difenn outañ, na deuio ket an douar-mañ.

MBR.p.18 ... e lavaraz d'e vamm ... lakaat evezh na c'hoarvezje droug ebet ; p.22 evit miret na skrivje d'he fried ; SBI.II p.104 ... ma lardin va dor, na wigouro ket.

---- (4) qui ne, que ne (relatif).

N-28 na duy hoaz an tregont bloaz man ; 85 ne chem nigon ... na laziff ; Nlou.n.546 na bezet Christen nep heny, na gray da-n drindet meuleudy ; n.573 na mano menez na couezo ; Pm.n.259 puplyc ez-eu dic mylyguet ... an nep ... na guell bout goalchet a netra ; M 1111 an pez quet na quefez, pa-en gruez, e pechez tam.

NG-40 ne vo menez nag aneval na gouezho ; 1170 ar re na vennont ... pardonou ; RP.p.43' ar pezh biskoazh na velas lagad ; p.139 kement na dint ket eus a Lezenn ar Gristenien.

MOA.p.35 n'eus tiegezh na ve enañ buanegezh.

---- (5) ne (après le sujet d'un verbe, dans une proposition interrogative).

G.514 a huy na goaer ? ; 530 ha huy henn na lennas ? ; B.n.614 a te na goar petra a ry ?

CO.p.118 ha me na ven ket eus a douez an dud dall-se eus ar bed ? ; RP.p.85 hag-eñ na zeuhe ket ho koustiañs da rebech deoc'h-hu un dra bennak ... ? ; p.176 piv na wel ervat ez eo houmañ un dallentez ar vrasañ zo er bed ? ; RS.p.301 ha c'hwi na wel amañ pegen dous ... eo ar marv d'an eneoñ pur ... ?

---- (6) pas (devant un nom).

BD.271 pec'hed pe na pec'hed, e-barzh er sac'h ec'h ehed.

2.na conj. ni.

G.5 hep mar na gaou ; 242 hep dougyaff na Roe na Noblance ; 429 n-e mitez n-e mevell ; M.3344 hep nep regret na doet ; N.1643 ne-m boe n-e gloan na e lanfacc ; J.p.90 na e-n bet hont na e-n bet man ; Nl.n.8 ne voue tamm en campraou na en paramantou ; Nlou. n.552 ouz e squient ne alsent tro, na gounit enor, na coruo ; Qu.p.189 vn den ... pehiny na-m les e peuch na deiz na nanos .

NG-760 n'o deus na boued na gwiskamant ; 39 ne vo menez na aneval na gouezho ; GSp.252 d'he zad na d'he lezvamm biskoazh ne voe disent ; BD.656 na bras na bihan ne vano.

MBR.p.72 bale hep debrin, na evañ, na ehanañ ; EKG.IIp.194 n'oant na evit tac'het na evit kuzhet ; p.299 den ne dae war e dro ... ; na en, kennebeut,

ne dae war-dro den.
---- (2) et, ou.

Nl.n.109 ar deus glar na baluent, na nep bern a marnent ; Pm.n.9 ouz pep pirill me oz miro, na tra diguir n-o pirillo ; Jer.ms.p.1445 (n.28) pyou ouc'h na peban ouc'h duet da-n Kaer-man ... ? ; M.3339 pez volupte na pebez tenchezo ... da-n eneff vezo bout e-n Effaou ! ; N.97 acour na argant mar d-eux gantaff ; Qu.p.85 petra à seruich vn guennec na daou dech hu ? RS.p.299 hag ez int kaeroc'h kalz eget ar re gentañ na an eil re ; p.215 ar plac'h fur-mañ ... a serre he daoulagad ... ouzh kement a wele na a glove gant ar pailhard-se ; RP.p.151 penaos e vize lec'h ebet en o zouez-i na d'ar c'hoarzhin, na d'ar c'homzou inutil, na d'ar goler, na d'an disput, na d'ar brezompion, na d'ar joa, na d'ar vanegloar ? ; BD.1305 me zo un impalaer ... brasoc'h evit na dug, na roue, na priñsed ; 16 c'hwi ... a grouas ... kement zo bet biskoazh na kement zo bremañ ; JV.104 na mar gra hini droug, na mar bezan re bell, Golo, kastizit int ; 225 na pelec'h emedi ?

MBR.p.16 ... merc'h ebet a vije, na tost zoken, ken kaer. DIHU-1910 p.81 bep eil deiz emañ ret din kas ar saout d'al lann, na c'hwi ?

---- (3) quand bien même.

M.1451 e-n dez man ... ez duy teffalien oar an holl planedou, na edint mar louen ; 3090 pep den eno à vezo hañl, e-n bet na edy mar diaes ; 316 petra so fleriusoc'h eget quic ha crochen map den goude e maru, en beu na eu mar guenn ? ; J.p.3 ... ez led pep heny goelaf a devry, na eu mar fier ; p.52-b na eu mar dispar e-z caraf ; Pm.n.228 na ve mar dispar e-z carset ; n.232 da gouzout, na d-out mar soutil.

BBR.p.206 na a vijec'h ur gwaz.

3.na combien (exclamatif).

VNB-p.98 na tommat eo ! ; p.155 na gant a gristenien hep kristeniezh ! ; LLB-1002 o na bourrusat eo, e-pad an nevez-hañv, gwelset ... ar bleuñv o tigor ! EKG.II p.83 na pebez skouer, o va Doue ! ; p.226 na krisañ tra ! ; MGZ.p.IX na karet e ve Jezuz-Krist gant an dud, mar e ve anavezet ! na kaer eo e vertuzioù ! ; p.176 na a boan ho pezo gant ar yenien hag an tommder ! ; ISV.p.484 na en zo bras an den evelkent !

MOAO.p.159 na teñval eo an noz ! ; SKRS.p.29 na kaerañ komzoù ! ; p.235 na en a oa laouen neuze ! ; MMEK.p.112 na o c'herent a voe nec'het ! ; KOND.p.24 na disterat un dudi ...

4.na (particule sans signification précise).

MOA.p.35 ar re yaouank, pa zimezont, na prenañ ur jardin

a dieont; GBI.p.36 ar mal yaouank a lavare en hent dezhi na dre ma'z ae; p.172 taolet e voe er stank, na betek he divlez; p.304 en anv da Zoue, Lezobre, na laosk-te ganin-me va buhez; SBI.II p.76 me' zimezfe a-walc'h, na mar kavjen unan hen talvezfe ervat.

1. nac'h m. refus, négation, dénégation, contredit, renoncement.

M.3505 hep nach.

L'Arm-p.252 nah (m.), tr."négation"; p.332, tr."renoncement"; -eu (pl.).

2. nac'h v.-et (1) nier.

C.nach, tr."nier, lat.negare"; (inf.); Qu.II p.119 nach, tr."nier" (inf.); vnan à nach vn dlē, tr."qui nie une dette" (3 prés.);

Pm.n.103 n-en nachaff quiet (1 prés.); G.1245 nach hon goall ne allemp (inf.); Dnal.p.138 an danger à so nac'h ur pec'het bennac (inf.).

GReg.p.657 nac'h; naheïn (V.) (inf.); PELletier.nac'h (inf.); L'Arm-p.253 naheïn (inf.); BD.1680 ne fellhe ket e nach (inf.); JV.95 ne fell ket din pelloc'h nach ouzhoc'h va veuō (inf.).

SST-p.141 asuriñ pe naheïn un dra bennac (inf.); SVE.RC.1 p.408 petra a servij nac'h ouzh Doue ar pezh a oar ar Werc'hez ! (inf.);

EKG.II p.66 ne nac'hot ket oc'h aet da gred evit an Aotrou Borgn (5 fut.); p.196 ne vefen ket souezhet hag e teufe pennoù bras ar Republik da nac'h an traoù a gontan amañ (inf.).

SKRS.p.28 n'en doa ket kredet ... nac'h ez eus un Doue (inf.).

----- (2) renier.

J.p.63 calet ha yach e-m nachy (2 fut.).

NG-1691 Per ... dre deir gwezh hen nahas (3 prés.); CO.p.142 Jezuz nac'het ... gant Sant Per (pp.); DJ.p.36 ... e veze goulnnet diganto nac'h o feiz pe gouzañv ar marv (inf.).

----- (3) refuser.

EKG.II p.258 gouzout mat a ran ne nac'hit ket va danvez ouzhin (3 prés.).

MMEK.p.78 nac'h ouzh an nesañ ar pezh a zo dezhañ (inf.).

nac'hadenn f.-où négation, dénégation.

VALL.p.199 nac'hadenn, tr."dénégation".

nac'henn f.-où (1) tresse, lacet plat de fil.

GReg.p.938 nehen (Hte-C., V.), tr."tresse de fil"; p.557 nehen (V.), tr."lacet plat, fait de fil, ou ruban de fil"; p.78 nahen, tr."bande de tête, ou bandelette, dont les femmes du commun se servent pour se coiffer"; -nou (pl.); PELletier.nahenn, tr."selon le nouveau Dictionnaire ... est Liette, ..; au pays de Vannes, Nahenn est une tresse, un cordon tressé"; L'Arm-p.390 naheenn 9f.), tr."tresse"; p.212 nahënn, tr.

"lacet plat ou tresse"; p.25 naheenn, tr."bande pour tenir les cheveux des femmes du commun"; -eu (pl.).

----- (2) tresse de cheveux.

SKET.p.127 nac'hennou hir o blev (pl.).

nac'hennad f.-où contenu d'une tresse.

SKET.II p.77 ar blev anezhi plañsonet e nav nac'hennad.

nac'hennadur m.-ioù tortillon.

L'Arm-p.384 nahennadur (m.).

nac'henner m.-ien tresseur.

GReg.p.938 nahennour (V.); -yon (pl.); L'Arm-p.390

naheennour; naheennerion (pl.).

nac'henniñ v. tresser.

GReg.p.938 nahenneiñ (V.) (inf.); PELletier.p.637 nahennein ar blev (V.) (inf.); L'Arm-p.390 naheennein (V.) (inf.).

nac'her m.-ien celui qui nie.

GERIadurig Ernault.nac'her.

nac'her-Doue m. athée.

VALL.p.43 nac'her-Doue.

nac'hidigezh f.-ioù négation, dénégation.

GReg.p.654 nac'hidigez, tr."négation"; p.266, tr."dénégation".

nac'hus a. négatif.

L'Arm-p.252 nahuss.

BAHE.18 p.3 ober labour-enebiñ ha nac'hus.

nadoz f.-ioù aiguille.

C.nadoez, tr."aiguille, lat.acus"; Qu.II p.11 nadoez da griat, tr."aiguille à coudre"; nadoez en quadran, tr."aiguille de quadran"; Jer.PELletier.p.636 (n.411) nadoez.

GReg.p.326 nadoz, nadoë; -you (pl.); adouë (V.); adoueyëu (pl.); PELletier.nadoz; nadoüé (V.); L'Arm-p.126 nadoüé (f.); -yeu (pl.).

GBI.II p.76 un nadoe.

MKRN.p.81 ken prim ha ken dibilh e c'hoarie Job gant e nado ma teuze al labour etre e zacuarn; DIHU-1910 p.11 div nadoë un orloj.

nadoz-aer f. libellule.

Nom.p.48 (Gloss.p.438) nadoes aër, tr."frelon, lat.crabro".

GReg.p.690 nadoz-aër, tr."papillon allongé qui a quatre ailes violettes, et qui vole sur les eaux"; nadozyou-aër (pl.); PELletier.nadoz-aër, tr."petit serpent fort menu, un Anvain, ou autre espèce semblable. Ce nom est encore donné à une sorte de mouche fort longue, et déliée".

GON.nadoz-aer (f.), tr."c'est cet insecte volant que l'on nomme demoiselle en français"; nadosiou-aer (pl.).

VALL.p.424 nadoz-aer (f.), tr."libellule"; nadoziou-aer (pl.).

nadozenn f.-où aiguille (d'horloge, de boussole, de chemin de

fer, etc.).
 ISV.p.349 bez' ez eus ganen div nadozen hag dro war-zu an hanternoz.
 VALL.p.16 nadozem (f.), tr."aiguille de chemin de fer"; VALL.SUP.p.5 nadoénn (V.)(f.), tr."aiguille d'horloge".
nadoziad f.-où aiguillée.
 GReg.p.327 nadozyad; -ou; L'Arm-p.126 nadouéyatt (f.).
nadozier m.-ien (1) fabricant d'aiguilles.
 GReg.p.327 nadozyer, tr."éguiller, qui fait des éguilles"; nadozyérvén (pl.); adoéyourn (V.); -yon, -yan (pl.); L'Arm-p.126 nadouéyourn; nadouéerion (pl.).
 ---- (2) (pl.-où) étui à aiguilles.
 VALL.p.16 nadozier; -ou (pl.).
nadoziob pl. géranium.
 VALL.p.334 nadoziou.
nadoz-vor f. nadoziou-mor (1) boussole.
 GReg.p.111 nadoz-vor; nadozyou-vor (pl.).
 ---- (2) aiguille de mer, orphie.
 GReg.p.327 nadoz-vor, tr."éguille, poisson de mer"; nadozyou-vor (pl.).
naer f.-ed, -on serpent.
 C.aezr an quoa, tr."couleuvre de boys, lat.coluber"; Nl.n.81 diffeal eual aezr.
 GReg.p.221 aér, tr."couleuvre, serpent qui est de la figure d'une anguille, anciennement aér, écrit azr p.azred, signifioit en general serpent"; -ed (pl.); FElletier.aer, aher, azer "selon M.Roussel qui étoit de Leon, aezr", tr."couleuvre, serpent"; aezret (pl.); L'Arm-p.357 aeze (f.), tr."serpent"; aeron (pl.); p.80 aire (f.), tr."couleuvre"; airétt, airon (pl.); NG-928 aéret (pl.); HB.p.262 aezret munut (pl.); CB.ms.p.31 e furm ur sarpant pe aer.
 VNB-p.23 un aer; airon (pl.); HTC.p.67 sarpanted, pe aéret binimus (pl.).
 DIHU-1906 p.212 ur pikol aer vras; ibid. ... e oa un den ... hag e oa duac'h da zerc'hel aeron e bev (pl.); NOTK.p.87 ur ramz lost-naer; SKET.II p.49 an naered kornek (pl.).
naer-ejen f. boa.
 VALL.p.70 naer-ejen (f.).
naerek a. comme un serpent.
 SKET.II p.82 ar ramz e zibenn-korf naerek.
naerell m. serpentine (minéral).
 VALL.p.688 naerell (m.).
naerenn f.-où objet en forme de serpent.
 ARHU.p.21 ar wazh-dour, naerenn arc'hant o terriñ e-mesk ar geot.
naeretaer m.-ed serpenteaire (ciseau).
 VALL.p.688 naeretaer (m.); -ed (pl.).
naer-lunedek f. naja, serpent à lunettes.
 VALL.p.490 naer lunedek, tr."naja".

naer-ourouleréz, naer-sonerez f. crotale, serpent à sonnettes.
 VALL.p.173 naer-ourouleréz, naer-sonerez (f.).
naer-wiber f. naered-gwiber vipère, aspic.
 C.azr guyber, tr."couleuvre deaua, lat.ydrus"; Nom.p.51 (Gloss.p.48) vn aér, viper, tr."vipère".
 GReg.p.962 aér-vyber; aéred-vyber (pl.); FElletier.p.5 aezr-wiber; RP.p.186 sarpanted hag aéret-viber (pl.).
 GBI.p.26 o klevet an aer-wiber o c'hwibanat war vordig ar stêr; ISV.p.346 aered viber (pl.).
 NMEK.p.36 moree ne vezint flemmet gant aer viber ar pec'hed.
naet a. (1) net, propre, pur.
 C.net, tr."idem, ou pur, lat.cincerus"; Qu.II p.118 naet, tr."net"; p.140, tr."pur"; Fm.n.35 guerches net; Nl.n.126 huy quen net en pep guis, tut guirion Leonis; G.82 Fragan ... so ... onest derch net e stat; Jer.ms.p.1444 (n.22) salu pesq, pur ha naet; N.971 Devy, ma-z badez gant fez net; 579 feiz mat ... a effet netaf (sup.); Dnal.p.41 anevalet hudur ha re naet; p.120 naet à calon; p.135 ur consciang naet.
 GReg.p.655 naet, naet, tr."net, qui n'est point souillé"; p.761, tr."propre"; FElletier.net; L'Arm-p.252 néaett, tr."net"; p.311, tr."propre"; NG-1282 net, pur ha glan a bec'hed; CO.p.93 da gonserviñ va c'halon pur ha naet; BD.4428 bezañ net a bec'hed.
 OZB.p.22 dilhad kaer, pe da vihanañ naet.
 KLBD.p.148 ma ne ve ket a zour naet; SKBT.p.51 bezit naet warnoc'h hag en-dro deoc'h; PIKG.p.17 dilhad-labour naet.
 ---- (2) adv. net, tout à fait, pleinement.
 Fm.n.8 an dra se net autreet diff; n.269 an dour dyluyg a dystrugo naet an bet man; Am.ms.p.1461 (n.546) cheda collet net va lunedou.
 BD.1407 me eo ar Marv, net, ha kred se.
 EKG.II p.72 ar gwel a gement-se a droas naet he gwad.
 SKRS.p.37 rivinet naet; p.99 kounnaret naet.
naetaat v. (1) nettoyer.
 C.nettatt, tr."nettoyer, lat.defecare, mundare" (inf.); QuII p.99 nettahat; p.118 nettatt (inf.).
 GReg.p.655 naettaat, naettât; netteiñ, nettatt (V.)(inf.); L'Arm-p.252 néaetein, néaetatt (inf.).
 GReg.p.655 néettat (inf.); néetteit (pp.); LLB-1309 riolennoù, gant skubellennoù drein ... o netat (inf.); 115 ho leur ...; neteit hi (5 impér.); EKG.II p.280 Anna a rankas kerc'het ar c'hig hag hen netaat (inf.); MGZ.p.73 n'ho poa ket ezhomm da vezañ neteat (pp.).
 ---- (2) (se) purifier.
 Nl.n.452 Crouer an bet ... so crucifiet ... da netat an

hat hon natur (inf.); M.3238 a pep pechet netet (pp.); Dnal.p.129 netat é conscianç (inf.); p.40 netteat dre goet J.Christ (pp.).
 GReg.p.766 naqtaat (inf.); L'Arm-p.315 neaqtatt (inf.).
 BAL.p.11 netaat hor c'halon diouzh ar pezh a stag outi (inf.).
naetadur m. (1) netteté, propreté, pureté.
 C.(DEEM.p.342) netadur, netadur, tr."netteté"; Cnf.p.a/B an netadur è eneff.
 GReg.p.655 naqtadur, tr."netteté"; p.761 naqtadur, tr."propreté"; L'Arm-p.252 neaqtadur (m.), tr."netteté"; p.311, tr."propreté".
 ----- (2) nettoyage.
 L'Arm-p.252 neaqtadurr (m.), tr."action de neteier".
naetadurezh f. netteté, propreté, pureté.
 GReg.p.655 naqtadurez, tr."netteté"; p.761 naqtadurez, tr."propreté".
 NOTK.p.326 an naetadurez.
naeted f. netteté, propreté, pureté.
 GReg.p.655 naetted, naetted, tr."netteté".
 SKET.p.63 an netted a oa ar sked anezhi war bep tra.
naeter m. netteté, propreté, pureté.
 C.(Gloss.p.444) netder, tr."pureté".
naetiri f. netteté, propreté, pureté.
 Qu.II p.140 naetery, tr."pureté".
 GReg.p.655 naettery, tr."netteté".
naetoni f. netteté, propreté.
 GReg.p.761 naetofny, tr."propreté".
 SKET.II p.28 diwar an netoni emañ ar yec'hed.
nae Voir 1,2,3.na.
naegen m.-ed contestant.
 GReg.p.203 naquenn, tr."contestant"; p.649, tr."celui qui naquete"; -ed (pl.); ober an naquenn.
naegenner m.-ien contestataire.
 VALL.p.149 naegenour (V.), tr."celui qui conteste, qui aime à contester".
naegeniñ v. contester.
 GReg.p.649 naquenni, tr."naqueter, contester pour des choses legeres" (inf.).
nak s. contredit.
 N.986 guelchi a mennaff ... breman hep nao ma daoulagat.
nakat v. (1) refuser.
 C.naecat, tr."escondir, lat.abscondere" (inf.); N.360 pan gousoch distac ma naquat (inf.).
 ----- (?) (2) cacher.
 GReg.p.128 naquat (inf.).
naket adv. non plus.
 DIHU-1910 p.109 ne faot ket ankouaat naket hon eus grataet da Job Begflour kas dezhañ hanter-kant livr bara.
namm m.-où défaut, faute, tare, vice.
 Jer.Felletier.diet.ms.(n.A.194) rac aoun ho corff n'en

deuffe nam; B.n.446 ydolatory so quen iffam, ... leun a pep nam; 92 da prezec flam heb nam en pep amser; N.659 ma-z vizimp net pardonet hep quet nam; 976 hep quet a nam; 1377 duet eo prat hep quet nam.
 GReg.p.901 namm, tr."tache, macule, défaut"; -ou (pl.); Felletier.nam, tr."exception; défaut, tache, vice, blâme; cette diction n'est plus usitée que je sçache".
 KLEB.p.106 an nam gwenn a c'heller gwelet dre greiz an dant; SKET.p.69 an nammou-korf, ar c'hleñvedoù (pl.).
nammañ v. estropier.
 GReg.p.370 namma (inf.); nammet e holl izili (pp.).
 SKET.II p.25 ar glañvourien, ar re nammet, ar beorien (pp.).
nammed f. infirmité.
 SKET.II p.97 villed, gwanded ha nammed ar c'horf.
nammek a. infirme, qui a une tare.
 VALL.p.728 nammek, tr."qui a une tare".
nammus a. qui produit des infirmités, des tares.
 VALL.p.728 nammus, tr."qui produit des tares".
nañ; war e nañ lentement, à loisir.
 EN.1500 me 'ya bepred a-rack, ha c'hwi, deuit voair o nanf (= war ho nañ); BD.288 gounit a ri voair da nan; SA.f.27-b hag ez an voair ma nanf etrezek ar gêr.
nan adv. (1) non.
 GReg.p.660 nan; Felletier.p.639 nan (L.); L'Arm-p.254 nan.
 EKG.II p.7 nan, ne fell ket din; p.155 n'hoc'h eus kavet netra? - Nann, kabiten; p.158 lavaret a ri, ya pe nan, piv a zo aet dre amañ?; p.260 ha bremañ e kav deoc'h e tec'hfen a-rack ar marv? Nann, nan, va c'hoar; MGZ.p.XXIII nan, an devoision d'ar Galon Sakr ne deo ket un devoision nevez; HTC.p.45 me vaman eo hen gwelo, ha nan un all e va lec'h; OZB.p.120 ... ec'h en em harp ... war madelezh an Holl-c'halloudeg, nan war e veritod; MGK.p.9 nan da!
 SKRS.p.56 an dra-se ne rin biken, nan biken, na ne rin.
 ----- (2) oui.
 SKRS.p.39 c'hwi neuze, aotrou, ne gredit nemet ar pezh a gomprenit? - Nan sur, hag an holl dud a spered a zo eveldon.
nanboud m. non-être.
 VALL.p.499 nanboud (m.).
nanbrezelour a. ou m.-ien non-combattant.
 NOTK.p.236 an dud izel pe nanbrezelour.
nanndoue m.-ed non-Dieu.
 SKET.III p.78 an doueed hag an nanndoueed (pl.).
nanndezeuropek a. non-indo-européen.
 NOTK.p.211 yezhoù nanndezeuropek.
nannkeltiek a. non-celtique.
 NOTK.p.253 ur bobl nannkeltiek.
nannsoudard m.-ed civil (qui n'est pas soldat).

VALL.p.125 nann-soudard.

nantilh coll.-enn lentilles.

L'Arm-p.216 nantille ; nantillenn (sgf.).

naon m. faim.

C.naffn, tr."faim, lat.fames"; Qu.II p.67 naoun ; III.p.98 reiff da dibriff da-n re ò deues naoun ; M.2370 naoun pep lech ha sechet ; Fm.n.283 naonn ... na nech, yuez sechet ... n-oz bezo ; Jer.ms.p.1455 (n.213) gant naon ... ez meruont ; Am.PEletier.dict.ms. (n.A.351) alyés naoun ... alyés sec'het ; Qu.p.58 nahoun bras e-mm-eus ; p.114 anter maru gant noun & sechet.

GReg.p.392 naoun ; nann, naïn (V.) ; naoun bras en deus ; ur c'hofad mat a naoun en deus ; PEletier.nâoun ; L'Arm-p.152 nanne (m.) ; NG-7 nanne ha sec'hed ; 811 mar ec'h eus nan ; RP.p.151 mar kemerent un tamm bara evit dîminuiñ o naon ; BD.344 ... e varvien gant an naon ; MG-p.71 ... va c'horf ; diviet eo gant an nan.

LLB-200 ar c'houarc'haer, ar voualc'h, ar golvan a ziskenn àr ar boued evit terriñ o nan ; CBF.p.5 naoun bras am eus ; MBR.p.138 garev on gant an naoun ; SVE.RC. 2 p.84 nemet sec'hed pe naon az pe, na zebr tamm na na ev banne ; TDE.BF.p.802 biskoazh den gant naoun bras, tamm bara fall ne gavas ; KBB.p.6 Genver a oa gwall skuizh ha naoun bras dezhañ ; BMN.p.IX ar paour, pa vez torret dezhañ e naoun.

DIHU-1911 p.363 leuskel va mamm da vervel gant nan ; SKRS.p.56 va bugelig paour a ranko ... mervel gant an naoun ; BREN.GWAL.22 p.45 ar bevañs ... a oa diviet ... hag hanter varv edont holl diwar naon ha sec'hed ; VAZA.p.186 un naon ki am boe en deiz-se.

naonder m. faim, famine.

Jer.PEletier.dict.ms.(n.A.24) guel eu d'ymp cren hon dypenner eguet meruel gant an naonder ; (n.A.36) gant an naouder dysemperet.

Naoned (nom de lieu) Nantes.

C.Naffnet.

GReg.p.649 Naoned ar goant ; mont da Naoued ; PEletier.

Naïnet, Naouinet ; L'Arm-p.250 Nannëtt.

VNB-p.62 gwin Nannëd ; ISV.p.311 hent Naonet.

DIHU-1910 p.133 e kêr vras Naoned ; SKRS.p.78 plac'hig

Naonet ; MMEK.p.24 kaset ... d'an Naoned.

Naonedad m. Naonediz Nantais.

GReg.p.649 Naonedad ; Naonediz (pl.).

DIHU-1910 p.133 an degemer kaerañ a zo bet graet dezhe

gant Naonediz (pl.) ; BLEN.p.25 an Naonedad.

naoneg m. naoneien affamé.

GReg.p.15 naouneven, naouneved (pl.).

naonegan v. affamer.

VALL.p.12 naonega (inf.).

naoneger m.-ien affameur.

VALL.p.12 naoneger.

naonegezh f. famine.

Nom.p.52 (Gloss.p.438) naounegezh, tr."cherté" ; p.260

naounegezh, naounegezh, tr."faim" (insatiable)".

GReg.p.397 naounegezh "on écrivait : naffnégezh".

GANe.12,10 naounegezh a c'hoarvezas er vro ; HTG.p.34 un

naounegezh vras a vezo neuze dre ar bed-holl.

BAHE.17 p.2 lakaat an dud da blegañ dre an naonegezh.

naonek a. affamé, famélique.

C.naffnec, tr."fameilleux, lat.famelicus" ; Qu.II p.10

naounecc, tr."affamé".

GReg.p.15 naounecc, tr."affamé habituellement" ; nanec,

naïnecc (V.) ; p.396 naounecc, tr."famelique" ; L'Arm-p.7

nannëcc, tr."affamé" ; p.152, tr."famelique".

BBL.p.9 forzh nannëcc oant da gomzoù Doue ; FLF.p.3 naoneg

e oa, hag o klask fred ; ISV.p.453 loen gwall

naounecc.

naoniañ v. affamer, être affamé.

C.naffnyaff, tr."auoyr faim, enfammir, lat.esurire, famere"

(inf.) ; M.2218 Leon na con ... ouz bezaff naounet

(pp.).

GReg.p.15 naounya, naoins, tr."affamer, faire souffrir

une faim insupportable" ; nanneñ, naïneñ (V.)

(inf.) ; p.392 naounvet-bras eo, tr."il a grand'faim"

(pp.).

naontek a. numéral dix-neuf.

C.nauntec, tr."dix et neuf" ; Qu.II p.49 naontec.

GReg.Grammaire p.54 naoftecg ; PEletier.p.649 nawtec.

VNB-p.32 nandëc pluenn ; EKG.II p.88 naontek vloaz ;

GBl.p.300 e-barzh e naontek stourmad ez on bet.

DIHU-1910 p.130 nandëc micher.

naontekvet a. dix-neuvième.

Qu.II p.49 naontecuet.

GReg.Grammaire p.57 an nantegved, an naoftegvéd ; RP.p.278

en naontecvet eus e homeliou.

VNB-p.34 an nandëcvéd ; GBl.p.262 an naontekvet.

naou s. pente ; cf.traou.

GReg.p.689 naou, tr."pante, le penchant d'un lieu" ; an

naou eus an hent.

naouez Voir naoazh.

naoz f.-ioù lit (de rivière), canal.

GReg.p.132 aoz, tr."canal, lit d'une rivière, d'un ruisseau" ;

-you (pl.) ; PEletier.naôz, tr."canal, ruisseau ;

réservoir d'eau".

SKET.III p.61 el lec'h m'en em rann ar stêr e meur a

naoz ; p.38 ar mor dic'hlanet eus e naoz.

naoziad f.-où contenu du lit (d'une rivière).

SKET.p.135 al lec'h ma tastum ar stêr he holl zourioù en

un naoziad.

naplez s. syphilis.

Qu.II p.169 an naples, tr."la grosse verole".

GReg.p.955 an naplës, tr."verole" ; PEletier.naplës,

tr."mal vénérien, grosse vérole" ; EN.1910 ampezonet

eo, emichañs, akablet gant aples.
naplezeg m. naplezeien syphilitique.
 GON.p.346 naplezeien (pl.).
naplezek a. syphilitique.
 PELletier.p.638 naplezec.
naplezennek a. syphilitique.
 PELletier.p.638 naplesennec.
naren adv. non, non pas.
 GReg.p.660 naren; mar lavarer dezhañ ya, eñ a respont
naren; PELletier narn "selon le P.Maunoir et l'usage
 de quelques cantons, vaut nos négatives Nenni, non
 pas et à la lettre Non-ferai"; narein (L.); L'Arm-p.
 254 narenn.
 VNB-p.131 ho kourdadouñ n'o deus ket ... lakaet etre ho
 taouarn o istor dre skriv ? - Naren; SST-p.89 ha ne
 c'hellomp ket em basiñ a c'hras Doue ? - Naren;
 LLB-p.101 holl ar bobl a lavare ... : naren ne
 welhimp kemend-all birviken.
 DIHU-1910 p.28 ha tremenet hoc'h eus-c'hwi dre ar Furgator ?
 - Naren dam !
nasad s. bande, troupe.
 VALL.SUP.p.18 nasad (V.).
nasion f.-où nation, race, espèce, famille.
 C.nacion, tr."idem"; J.p.129 dreist pep nation; Fm.n.35
 ... ez voe (var.voe'n) guerches oz pidiff gant he
nation; N.725 e nation an Bretonet; NL.n.221 Iesu,
 pardonnet pep Breton, dreyst pep nation Leonye;
 B.n.112 compeet huy pe a nation, piu viont y; Gu.p.4
 diuers Nationou (pl.).
 CB.ms.p.27 pe a nation out ?
nask m.-où (1) corde pour attacher les animaux.
 C.nasq, tr."corniere".
 GReg.p.211 nasq, tr."corde pour attacher les bestiaux
 dans l'étable, ou dans les champs pour paître";
 -ou (pl.); PELletier.p.24 ask, tr."le cordage qui
 sert à attacher une bête par les cornes; c'est
 aussi le lien d'un balai".
 GON.nask (m.); -ou (pl.).
 ----- (2) lien (au figuré).
 Fm.n.220 torret e nasq.
 VAZA.p.176 edo ... va zonkadur o skoulmañ evidon ... un
nask hag a chomje stag da viken.
naskañ v. (1) attacher (un animal).
 GReg.p.59 nasqa ar saout, tr."attacher des bestiaux dans
 l'étable, ou aux champs pour paître" (inf.).
 ISV.p.449 er park ... ez on c'hoazh gantañ nasket-berr
 (pp.).
 ----- (2) lier (au figuré).
 BMN.p.9 an droukspered ... a nascae en un doare skrijus
 da Zom Mikael (3 prêt.).
 MMPM.p.77 ar Werc'hez a zo e-pad he buhez nasket gant
 poanioù (pp.).

1.natur a. (1) naturel.
 M.1211 natur plen da-n effeñ eu gourren e-n effou.
 GReg.p.651 natur eo karet e vugale; p.439 natur eo d'ar
 maen-marbr bezañ rivus.
 ----- (2) bon, bienveillant.
 Fm.n.89 ma ny hegarat ha natur; Jer.ms.p.1450 (n.104)
 den mat natur ha musuret; B.n.85 dez mat natur,
 Autrou fur, assuret a pedaff ... dich-uy; n.263
 feunten, so leun mat ha natur.
 2.natur f. (1) nature.
 C.natur, tr."nature, lat.natura"; Qu.II p.117 natur;
 J.p.152 e mam estlamet ..., so tra a natur.
 GReg.p.651 pep tra a denn d'e natur; L'Arm-p.250 nature
 (f.); naturieu (pl.); NG-1460 natur humen; GJ.p.10
 neb en deus graet natur ne deuy ket d'e zispenn.
 OZB.p.94 an div natur.
 SKRS.p.32 douget dre natur da reiñ eus e vadoù d'ar re all.
 ----- (2) nourriture, aliment.
 BD.4509 da bep hini natur evit bevañ.
 KLV.p.22 ar wezenn-derf ... el lodennig douar ... he deus
 kavet natur a-walc'h evit ober ar c'horf tev he deus.
 ----- (3) excrément, fumier.
 KLV.p.13 war ar raz, pe war an teil, pe war an natur
 chatal.
natural a. naturel.
 J.p.94 pep croeadur natural.
 GReg.p.651 natural.
naturapl a. naturel.
 M.2088 hep musur naturabl.
naturel a. naturel.
 VALL.p.491 naturel.
natureladur m.-ioù naturalisation (des animaux, des plantes,
 etc.).
 VALL.p.491 natureladur.
naturelañ v. naturaliser.
 VALL.p.491 naturela (inf.).
naturiezh f. nature.
 VALL.p.491 naturiez (f.).
naturiñ v. naturaliser.
 GReg.p.650 naturi un estrañjour (inf.).
naturoniezh f. physique (science).
 VALL.p.556 naturoniez (f.); VAZA.p.76 kelenner naturoniezh.
naturoniour m.-ien physicien.
 VALL.p.556 naturoniour.
naturour m.-ien naturaliste (qui étudie les sciences naturelles).
 GReg.p.650 Plina a zo un naturer bras.
 NOTK.p.116 danevellour ha naturour e oa war un dro;
 SKET.III p.107 beajourien ha naturourien (pl.).
naturouriezh f. sciences naturelles.
 NOTK.p.115 ar vezegiezh, an naturouriezh hag ar steredoniezh.
nav a.numéral neuf.

C.nav, tr."neuff, lat.nouem"; Qu.II p.119 nav, naò ;
Fm.n.204 nav mis ; NL.n.25 nao mis ; Qu.p.98 nao
liurr ; p.108 nav heur.

GReg.nao ; naù (V.) ; nao c'hant ; FElletier.naò, naù ;
L'Arm-p.252 nav ; NG-1143 naff foz ; 1580 bet naue
eur ; RP.p.347 nao c'hurunenn ha tregont ; BD.4949
nao miz.

SST-p.IV' naue c'hant (skrivet ; hant) ; LLB-2033 nav
miz ; VNB-p.31 naù dañvad ; MOA.p.57 nao c'hazeg ;
ibid. nao foull ; BAZ.p.8 nao bloaz ha pevar-ugent ;
p.651 nao gouent ; EKG.II p.317 da nav eur ; GBI.p.
448 nao c'harg-keuneud am eus devet, nao fillig
arem am eus fontet.

MKRN.p.84 nao zro ; SKRS.p.155 nao c'hant vloaz ; p.60
d'an nao a viz Mae ; MMKE.p.6 ar Fab Pi nao ; p.27
ar burzhud-se ... a zo bet diskleriet gwirion gant
nao dest.

navad m.-où groupe de neuf.
VALL.p.495 naoad (m.), tr."neuvaine".

navc'hement a. neuf fois plus.
VALL.p.494 nao-c'hement.

navc'hementiñ v. multiplier par neuf.
VALL.p.494 nao-c'hementi (inf.).

naved m.-où neuvaine (de prières, etc.).
GReg.p.656 naved ; navejou (pl.) ; naüed (V.) ; -äu (pl.) ;
L'Arm-p.252 navétt (f.) ; navédeu (pl.).

MGZ.p.187 al leanez en em lakeas da ober un naved pedennoù.

navedad m.-où groupe de neuf.
SKET.p.63 nav navedad nozioù.

navedenn f.-où neuvième partie.
VALL.p.495 naovedenn (f.).

navedenniñ v. diviser par neuf.
VALL.p.495 naovedenni (inf.).

navet a. neuvième.
Gk.p.216 navuet ; Dnal.p.103 an navet.
GReg.p.656 an navet miz ; L'Arm-p.252 navétt ; NG-29
an navuet ; 1222 navet ; CO.p.57 an navet chabistr ;
BD.4086 an navet.

SST-p.73 an navvet artikl ; BAZ.p.54 ar Fab Gregor
navvet ; p.724 en navet bloavezh ha daou-ugent eus
e oad ; MGZ.p.246 naved devezh warn-ugent ; HTC.p.52
an navet gwalenn.

DIHU-1911 p.201 an navvet lodenn ; SKET.III p.91 en navet
deiz.

naviñ v. (1) gratter (des légumes).
L'Arm-p.176 naoueñ irvin (inf.).
---- (2) user (de l'étoffe), râper.
DIHU-1910 p.89 e oa va maouez Janton o lavaret din ...
emañ gwan, naüet ha berrek al lien en ti (pp.) ;
p.106 e zilhad ne vezet met re naüet, roget,
dabonet ha toullek (pp.).

nav-ugent a.numéral cent quatre-vingts.

GReg.Grammaire.p.55 nao ugent.
VNB-p.33 dek ha naù-ugent ; GANe.35,28 ha deizioù
Izaak a voe eus a naò-ugent vloaz.
SKET.p.97 an nao-ugent den-se.

navugentvet a. cent quatre-vingtième.
GReg.Grammaire.p.58 an nao ugentved.
VNB-p.34 naù-ugentved.

nav a. sot.
MOA.p.473 sot-naï, sot-naik, tr."très sot".
BAHE.18 p.4 ur skritur nav ha diwrizienn.

ne (particule négative) ne.
NL.n.44 ne compsaff quet a gaou ; n.25 ha ne voua poan ?
n.9 ne d-oa danvez treziacou ; G.68 ne d-eu ; 275
ne-d-eus-quet pell ; 171 ne-c eus (var.nen-d-eux) ;
Fm.n.124 nen-d-edy ; n.98 nenn-d-oae ; n.235 ne-gu-
eus ; n.42 ma-z aff a-raucq nenn d-aff a-dreff ;
Chf.p.21 ne crediff quet an holl articlou eues an
deiz ... so pechet maruel.

NG-199 ne doc'h ; 197 nen deus ; 8 nep konfort n'o devezo ;
RP.p.37' ne demaon mui e stad da ober netra ; BD.
865 ne din ket mui ; 80 nen domp ket.

MER.p.74 ne din ; p.56 hini ebet ne daio er-maez ;
TDE.BF.p.431 an intañvez ... he devoa dienez muioc'h
evit n'he devoa bet a-raok ; EKG.II p.41 me 'gred oa
abalamour ma ne responte den ac'hanon ; LEM.p.196
ne don nemet ur pec'her.

1.neant a. vil, odieux, fâcheux.
J.p.84-b den neant a drouc andret ; Fm.n.32 nep tra neant
n-o tormanto ; B.n.207 tut neant.

2.neant s. néant.
G.238 duet eou da neant ho bandenn ; B.n.760 ... ez
lacahe e merch ... da neant ; n.775 da neant eff en
dismanto.

neantat v. anéantir.
C.neantat, tr."enneanter, lat.nullare" (inf.) ;
C.(DEBM.p.342) neantat (pp.).

neantiz f. anéantissement.
B.n.801 teig mechant a neantis.

nep pron. (1) quiconque ; Voir aussi nep.
M.46 nep en pechet ... á conclu ho buhez ; Fm.n.239 nep
a sent oute so collet ; n.4 an guerches, a mir en
pep bro nep he cofes ; G.30 quelen da nep en menno ;
Qu.p.134 chommet nep à caro en é guelé.

NG-27 nep a ra droug d'e amezeg a vezo meurbet truezek ;
1427 ken savant evel an nep hen krouas ; RS.p.231
Doue ... a ro da nep hen kar mui eget na c'houlennont ;
BD.78 evit souten nep a zo ezhommek ; 2946 nep hen
kredo a vo tud foll ; 3696 nep na ray evel ma
lavaran, me a lakay o gwad da yenañ ; 4966 an nep
n'en deus sentet ouzhin, ne oufen ket e bardoniñ ;
FM-p.2 kriz voa a galon an nep na ouelo ket.

VNB-p.109 labouret an n'emb a garo ; MGZ.p.VIII an neb a fell dezhañ ober an droug a gar an deñvalijenn.

---- (2) qui, que (pronom relatif).

G.16 da Roe map Doe nep a-z croeas ; Pm.n.61 map doe roe an tir nep so guiryon.

NG-1004 mab Doue, nep hor c'hrouas.

---- (A) neb piv bennak quiconque.

GReg.p.772 nep-piou-bennac ; RS.p.217 nep piou bennac a vez devot.

EKG.II p.181 krenañ a dle war e dreid an nep piou bennac a zisent ouzh ar Republik ; SAG.p.120 a-ne-piou bennac en devezo mezh ; HTC.p.24 ra vezo milliget an nep piou bennac a roy e vallozh deoc'h.

nebaon interj. soyez sans crainte !

PElletier.nebaon, nebaon, tr."point de peur, ne craignez rien, tenez ferme" ; BD.293 nebon, dalc'h mat ; CS.ms.p.26 tavit, nebon, Eva, eme an drouk-spered.

ISV.p.312 setu eno, nebaon, danvez mat !

nebeud Voir nebeut.

nebedad m.-où petite quantité.

DIHU-1910 p.97 mar deus re ... hag a garhe o devot niverennoù kozh ... skrivent dimp ... ; kaset e vo un nebedad dezhe ; 1911 p.207 un nebedadig yrav a dud (dim.).

nebeut m., ou adv. peu.

C.ung nebeut bras, tr."ung pou grand" ; un nebeut penac, tr."aucun pou, lat.aliquantum" ; C.(Gloss.p.439) nebeudic, tr."bien petit" (dim.) ; M.2637 en nebeut amser ; 2635 en vn nebeut ; 3385 nebeut mar groa, nebeut noma à dle ; 202 en nebeut su ha nort ez edint recordet ; 413 en nebet á dezyou ez finissomp ... hon amser ; 577 caret nebet an bet ; NL.n.436 Jesus ... p'o doa caffet, n'en d-oa nebet ho meuleudy ; Pm.n.148 cleuet vn nebeut, ma breudeur ; Mc.p.6 communist e-m eux à lies gand nebet à deuotion ; Cnf.p.10 euaff vn nebet dreist necesser, teuell pé comps vn nebet ré ; Qu.p.44 gortoit vn nebeut aman ; p.79 re nebeut a quiniguit diff ; p.85 nebeut á dra ve quement se ; p.102 mareguez á grit vn nebeut buanoch ; p.127 ... en em caffet á graff vn nebeut olaff ; p.310 gorroit un nebeut an oriller ; M.2358 ha-n enef so grefuet, ne-d-eu quet nebeudic (dim.) ; Am.ms.p.1462 (n.567) un nebeudicq (dim.).

GReg.p.718 nebeud ; -ou ; nebed (V.) ; -Ëu (pl.) ; p.2 a-benn nebeut goude, tr."à quelques jours de là" ; PElletier.nebeut ; NG-222 un nebet foenn ; RP.p.72 un nebeut amzer ; p.98 un nebeut bara ; p.204 ober nebeut a dra evit Doue ; p.90 da benn un nebeudic goude ma oa c'hoarvezet ... (dim.) ; CO.p.181 evit

un nebeudic amzer (dim.) ; p.32 vn nebeudic bihan (dim.) ; BD.1649 va lezel a dlefas vn nebet e buhez ; EN.2927 deport un nebed ; CB.ms.p.52 un nebeudic delioù (dim.).

SST-p.242 un nebedic ar-lerc'h (dim.) ; LLB-197 nebedigeu greun (dim.pl.) ; BAZ.p.652 penaos e kredit-hu en em glemm eus un nebeut riv ... ? ; EKG.II p.101 bremañ omp re nebeut a dud ; p.261 hoc'h ene o tont da rebech din va laoskentez ha va nebeut a galon ; p.301 nebeut paest e veze ; p.265 goude se e lakaas en ur baner un tammig dilhad eviti ; nebeudic, rak diskrediñ a rae n'he doa ket ezhomm a galz (dim.) ; MGZ.p.215 un nebeud soudarded ; p.64 un nebeud kolo ; p.143 a-benn un nebeud amañ ; p.98 a-viskoazh an den en deus ranket labourat kalz pe nebeud ; p.210 pegen nebeud a zo da gontañ war karantez ar vignoned ! ; MBR.p.170 Yann ... a gomprens, diwar un nebeud, oa bet graet un dro lous bennak dezhañ ; SBI.p.156 pa oan aet em gwele un nebeut da repoz ; LEM.p.217 un nebed goude ... ar gurun a gouezhas.

DIHU-1906 p.210 un nebed beleien ; SKRS.p.33 e-pad un nebeud deizioù ; p.240 abaoe un nebeud mat a vloavezhioù ; p.190 da vont en egar diwar-benn nebeud a dra ; p.102 un nebeudic gwenneien (dim.) ; MMEK.p.4 goude se ec'h en em dennas ... er gouent en doa graet sevel, nebeud a-raok ; VAZA.p.13 krog on em dek vloaz ha tri-ugent war vete nebeut.

---- (A) nebeut-ha-nebeut, a nebeut-e-nebeut peu à peu, petit à petit.

Qu.II p.129' nebeut à nebeut, tr."petit à petit" ; Mc.p.95 an drouc desirou se a diminuo a nebeut en nebeut.
GReg.p.718 a nebeud-à-nebeud, a nebeud-da-nebeud, tr."peu à peu" ; a nebed-de-nebed (V.).

ISV.p.368 nebeut ha nebeut e teuas he nerzh dezhi ; EKG.II p.24 distanañ a rae ar gouli nebeut-a-nebeut ; HTC.p.10 an dour a deuas da izelaat a nebeut a nebeut.

nebeutaat v. diminuer.

KLBD.p.84 a-walc'h evit nebeutaat a galz kalite ar sistr (inf.) ; SKET.p.10 ... ez eo aet ar re a oar yezh rouanez ha tud-veur Keltia war nebeutaat an niver anezho (inf.).

nebeutañ m., a. ou adv. (le) moins.

GReg.p.632 an nebeudtañ, an nebeudtâ, tr."le moins" ; an nebeutâ a zale a vezo ar gwellañ ; p.19 an nebeutâ oadet, tr."le moins âgé" ; RP.p.121 d'ar poent ma ho poa nebeuta soñj ; IN.p.286 ar re nebeuta pompus hag ar re nebeuta glorius.

BMN.p.VII d'ar re a oa an nebeuta digor a spered ; BAZ.p.673 c'hoant bras en devoa da gas ar sklerijenn eus ar feiz er broioù ma oa nebeuta anavezet.

- SKRS.p.88 en un taol-kont, pa soñjer nebeuta.
- (A) da nebeutan, au moins, du moins.
- EKG.II p.50 ... oa ret dezhi da nebeuta tri zroatad evit tizhout an nec'h; GBI.II p.220 n'oa hini, d'ann nebeuta, anezhe n'en devoa pemp mil skoed leve; LBM.p.183 komuniañ da nebeutan ur wech e-pad ar miz.
- MKRN.p.44 tregont troatad d'an nebeuta.
- nebeutoc'h a. ou adv. moins, moindre.
- Qu.II p.113 nebeutoc'h, tr."moindre".
- GReg.p.632 nebeutoc'h a arc'hant; RP.p.76 Doue ne vezo ket nebeutoc'h fidel d'e bromesa; p.167 c'hoazh en divize graet dezhañ nebeutoc'h droug, ma en divize lamet tout digantañ.
- ISV.p.216 va c'halon ne vezo ket nebeutoc'h evezhiant ouzh komz Doue; p.183 nebeutoc'h c'hwerv; p.199 gwechall ... n'oad ket nebeutoc'h soursius eus ar wirionez; EKG.II p.313 komz a rae ouzh ar paour kenkoulez hag ouzh ar pinvidig, na muioc'h na nebeutoc'h.
- neblec'h, e neblec'h adv. nulle part.
- C.nep lech, tr."nullepart, lat.neutrobi"; Nl.n.401 bizcoaz en nep lech ne pechas; Dnal.p.82 e-nep leac'h.
- GReg.p.664 e nep leac'h, â nep lec'h; L'Arm-p.255 é-néb-léh; EN.146 e-barzh e Toulouze, na ne blech er c'hartier.
- EKG.II p.119 e pelec'h e kavin-me an alc'houez? e neb leac'h war an douar; GBI.p.228 e-barzh er Gêrwenn ez eus glac'har, mar deus nep-lec'h war an douar.
- DIHU-1911 p.203 netra ne oa bet kavet é nep léh; VAZA.p.44 neblec'h ne oa na tud, na kezeg.
- 1.nec'h m.; an nec'h le haut; cf. krec'h.
- GReg.p.489 neac'h, an neac'h, an nec'h, tr."le haut, au-dessus de nous"; eus an neac'h, diouzh an nec'h, tr."d'en haut"; dre an neac'h, tr."par le haut"; eus an neac'h d'an traoñ, tr."du haut en bas"; FBlletier.nec'h "en Leon et Treguer est ce que l'on prononce ailleurs Cnac'h et Crec'h".
- EKG.II p.2 war an hent bras oa aridennadoù ruz a deus eus an neac'h d'an traoñ; p.62 savit buan d'an neac'h; p.125 va menoz kentañ oa pignat d'an neac'h; p.139 er c'hambrou d'an neac'h, er sollieroù; p.162 ur poull-dour graet ... evit dastum an dour-glav a zered eus an neac'h; p.167 deus amañ, er penn d'an neac'h eus an ti; p.296 arabat eo deoc'h sevel ho penn war-zu an neac'h.
- MKRN.p.95 mont ... d'an nec'h gant ar Ru Nevez.
- 2.nec'h m.-ioù chagrin, peine, inquiétude.
- N.2350 da-n yffernou ... da bout en poan ha nech ha rech dre é pechet; Fm.n.155 da-n tut loffr, goude nech, ez renthe (lenn: rente) ho iechet; n.283 naonn ... na nech, yuez sechet ... n-oz bezo; Dnal.p.82 ... ma vizy liberet ... dious nec'h rac pec'het;

- p.169 goude neac'h ho deus yec'het.
- GReg.p.17 nec'h, tr."affliction, peine de l'esprit"; p.146, tr."chagrin"; -you (pl.); FBlletier.nec'h, tr."chagrin, peine d'esprit"; BD.212 me am eus bet kalz a nech.
- MBR.p.224 neuze avat e teuas nec'h d'ar wreg nevez; GBI.p.372 n'az pezh ket nec'h gant kement-se; SBI.II p.138 nec'h yras am eus ganti.
- VALL.p.392 nec'h (m.), tr."inquiétude".
- nec'hamant m.-où chagrin, peine, inquiétude.
- C.nechement, tr."ennoyement, lat.attediamentum"; C.(DEBM.p.342) nechement; J.p.189-b dre nechamant; Dnal.p.124 rey da nechamant nep antre; p.126 mil nec'hamant; p.168 mar d-eux nicun ... dre nec'hamanchou cavaouet (pl.).
- GReg.p.17 nec'hamant, tr."affliction, peine de l'esprit"; p.146, tr."chagrin"; nec'hamanchou (pl.); RP.p.76' hag ec'h huanadomp o uelañ gant hon nec'hamant; p.154 hoc'h holl boanioù hag hoc'h holl nec'hamanchou (pl.); BD.4771 biken ouzh nechamant ne oufec'h va miret.
- GBI.p.18 va fried a zo yaouank, da chom seizh vloaz en nec'hamant.
- SKRS.p.238 an Nouenn a lam pep nec'hamant diouzh o c'halon.
- nec'hamantus a. gñant.
- VALL.SUP.p.86 nec'hamantus.
- nec'hañs f. (1) peine d'esprit, inquiétude.
- L'Arm-p.127 néhançe (f.), tr."embarras, peine d'esprit"; p.201, tr."inquiétude"; DIHU-1911 lavaret a ra e néhanç d'e dad.
- (2) importunité.
- L'Arm-p.194 néance (f.).
- nec'hañsiñ v. (1) chagriner, inquiéter.
- L'Arm-p.201 néhançeïn, tr."inquiéter" (inf.).
- DIHU-1910 p.11 a pa vo ur boan bennak o néhanseïn he spered (inf.); p.10 néhanset-bras e oa Matilin (pp.).
- (2) importuner.
- L'Arm-p.194 néanceïn (inf.); MG-p.71 néhançeïn an dud pinvidik (inf.); ibid. an Aotrou Doue a venn bout néhançét (pp.).
- nec'hañsus a. (1) affligeant, inquiétant.
- L'Arm-p.201 néhançuss, tr."inquiet, inquiétant".
- (2) importun.
- L'Arm-p.194 néançuss.
- nec'hek a. affligé, inquiet.
- VALL.p.391 nec'hek, tr."inquiet".
- nec'hiñ v. (1) (s')affliger, (s')inquiéter.
- C.nichiff, tr."nuire, lat.piget. Item cest desplaire, repantir, lat.attediari" (inf.); N.1113 hirouodif, nichif (inf.); N.940 aman ne-d-eux rann na bannech ..., ma-z-omp nechet (pp.); Nl.n.523 seiz dez ha choaz

chuech ez viont oz nec'h (inf.); p.123 ... ma e-m-eux un bech a-m nec'h cals (1 prés.); p.136-b na nec'h (5 impér.).

GReg.p.17 nec'hi, tr."affliger"; p.147 nec'hi ar re all, tr."chagriner" (inf.); FElletier.p.641 nec'hi, tr."chagriner, affliger, causer de la peine" (inf.); BD.5000 ganeoc'h, Mari, en em nec'h, o vont em enep er c'hiz-mañ (1 prés.); CB.ms.p.4 komañs a rit nec'h (inf.).

MBR.p.168 ar briñsez kaezh a oa nec'het-marv (pp.); GBI.p.388 un dra 'zo o nec'hi va spered (inf.).

SKRS.p.182 arabat bezañ nec'het gant va bugale, rak ur vamm vat o deus (pp.).

---- (2) embarrasser, être embarrassé, perplexe.

MGZ.p.87 setu emaint adarre nec'het o c'houzout petra da ober (pp.).

SKRS.p.39 ar bugel ne voe ket gwall nec'het evit kaout ur respont da reiñ dezhañ (pp.).

nec'hus a. affligeant, inquietant.

GReg.p.17 nec'hus, tr."affligeant"; FElletier.p.641 nec'hus, tr."mélancolique".

EKG.II p.122 n'eo ket brav bezañ er stad m'edon-me en nozvezh nec'huz-se.

Nedeleg m. Noël.

C.Nedelec, tr.nouvel, lat.natale"; Qu.II p.119 nedelec; NL.n.175 nos Nedelec; Fm.n.206 pan ganat da nedelec; Qu.p.201 da Nedelec quenta à deu.

GReg.p.658 nedelecq; nendelecq; mandelecq (V.); FElletier.Nedelec; L'Arm-p.253 Nendelêc, Nandelêc (m.); RP.p.109 deiz Nedelec; BT-RC.7 p.324 ar pezh zo tremenet da Nendelêc.

VNB-p.37 deiz Nendelêc; MGZ.p.XXXVII da eizhved Nedelek. DIHU-1911 an Nedeleg; SKRS.p.45 da c'houel Nedelek; BAHE.22 p.9 kleier an Nedeleg.

neg s. chatouillement.

DIHU-1911 p.204 neg a raent da Alban.

negad m. mélisse, citronnelle.

L'Arm-p.235 negatt (m.).

negeziñ v. (1) déperir, (s')amaigrir.

GERIadurig Ernault.negezet (Ile de Batz, L.) tr."(l'homme, animal) qui a des privations, est mis à la ration" (pp.).

---- (2) gâcher, gaspiller.

VALL.SUP.p.8 negeza paper (L.), tr."s'amuser à gâcher du papier" (inf.).

negiñ v. chatouiller.

ERNAult.Dict.Vannes.negein (inf.).

nein m. faite, sommet.

Nom.p.142 (Gloss.p.442) nein an ty, tr."faite (d'une maison)".

GReg.p.874 névn, tr."sommets"; p.169 nein an ti, tr."cime,

ce qui est le plus élevé dans un bâtiment"; p.595 nein un edifis, tr."faite"; FElletier.nein, tr."le faite, le comble, le plus haut d'un édifice".

VALL.p.293 nein (M.) "mieux nen", tr."faite".

neinboent m. zénith.

VALL.p.798 neinboent (m.), "d'après le gallois".

neizh m.-ioù nid.

C.nezz, tr."nyt, lat.nidus"; nez an logodenn, tr."le nyt de la souris"; C.(DEEM.p.343)neiz; -ou (pl.); Qu.II p.85 neiz guennely, tr."nid d'hirondelle"; p.119 vn neiz labouçc, tr."vn nid d'oyseau".

GReg.p.657 neiz; -you (pl.); neh (V.); -véu (pl.); FElletier.neis, neiz; L'Arm-p.252 néh (M.); -yeu (pl.).

LLB-772 ... o oueliñ d'ho poñsinedigoù, a zo bet ... tennet ag o nehieu (pl.); SVE.RC.2 p.370 klask vidoù e neizioù warlene (pl.); MGZ.p.105 al laboused o deus o neizou (pl.); GBI.II p.141 ur c'hozh kastell iliavek 'zo mat da neiz d'ar c'haouenned.

MOAO.p.30 neidi (pl.); DIHU-1911 p.276 un néh logod.

neizheta v.-gt chercher des nids.

SKET.III p.107 da frouesha, da neizeta (inf.).

neizheur adv. hier soir.

G.146 un avel glao a so a neyzour; 1059 a ban neyzour gant dolor ha sourey; Jer.FElletier.p.642 (n.414) neyzour.

GReg.p.494 neizeur, neizour; nihour (V.); FElletier.neizeur, neizour, nezer, tr."cette nuit passée; hier au soir; et en Basse-Cornaille, Hier simplement"; L'Arm-p.184 nihourr; RS.p.429 ar factoù pere am eus kometet abaoe neizur.

VNB-p.102 yac'h erwalc'h oa nihour; p.106 evet en doa re an nihour; LLB-258 an ihour diwezhañ, me a glevas ... son ar c'hleier; GANE.31,42 Doue ... en deus da c'hourdrouzet neizur; GBI.p.464 etre Sant-Malo ha Landreger e oa ar volerien 'neizeur'; p.156 'neizour-noz.

DIHU-1911 an nihour em eus bet un hune; MOAO.p.91 neizour.

neizhiad m.-où nichée.

GReg.p.656 neizvad, neizad; -ou (pl.); nehvad (V.); -hu (pl.); L'Arm-p.252 nihiaatt (m.); nihiaedu (pl.).

VNB-p.21 un néhiad; ISV.p.436 da ober da neiziat. MARL.p.81 neizhiad vioù ar yar velen; KLBD.p.170 neiziadou niverus (pl.).

neizhiadur m.-ioù action de faire son nid.

SKET.II p.52 al loened-nij a rae o neizhiadur er gwez.

neizhiañ v. nicher.

Qu.II p.119 neizaff (inf.).

GReg.p.656 neiza, neizva; neheñ, nehveñ (V.) (inf.); FElletier.p.642 neisa (inf.); L'Arm-p.252 nehsein (inf.).

MONA.p.12 evned neizet el lanneier (pp.); SKET.p.95 ur gourizad korz ma neiz enno kerc'heized (3 prés.).

neizhiaoua v.-et chercher des nids.
 ISV.p.349 pa'z eont da neiziaoui (inf.).
 VALL.p.495 neiziaoua (inf.).

neizhiata v.-et chercher des nids.
 PIKG.p.157 ur Sul ma tistroemp eus Koad-Meur, bet o neizhiata (inf.).

neket (pour n'eo ket) n'est pas, non pas.
 FElletier.neket.
 MGZ.p.X c'hoant hoc'h eus ivez da ober ho silvidigezh, neket gwir ?

nekwir (pour n'eo ket gwir) n'est-il pas vrai ? n'est-ce pas ?
 VALL.p.494 nekwir ?

nemat adv. guère, peu.
 Jer.FElletier.p.642 (n.415) Pylat an fall nemat ne dall.
 GReg.p.477 nemat, tr."guère, peu, pas beaucoup"; n'en deus nemat a dra, n'en deus nemat tra, tr."il n'a guères de biens"; FElletier.nemat, tr."peu, petite quantité, pas beaucoup"; BD.290 war-barzh nemat.

nemet prép. ou conj. (1) sauf, sinon, excepté, hormis, rien que.
 C.nemet, tr."sinon, lat.nisi"; B.n.101 ne-m-eux quet tra en bet nemet huy ; G.232 n-on eus arell a alle hon sycour ny nemet huy ve ; M.173 ne'n d-out nemert sqeut ; 1254 hon fet e-n bet nen-d-eu nemet vn deceuanç ; 2065 repos enhe ne-d-eux, nemert reux ; 3336 na quen eno ne vezo ho offiç ... nemert ... meuliff Doe ; Fm.n.56 ne-gonn quet pebez tra voe a-m digachas nemet gracç doe ; n.251 ne gruez nemet dezrou ; Mc.p.67 petra eo à desiraff me ... nemet och, autrou ? (5) ; Nl.n.525 Roue en bet nemet aff (3m.); Qu.p.35 ne seruigaff den nemet off ma hunan (1).
 GReg.p.500 nemed, nemerd, tr."hormis"; nemeid, nameid (V.); FElletier.nemet, tr."excepté, sinon, si ce n'est, à la réserve"; L'Arm.p.187 nameitt, nemeitt, tr."hormis"; NG-208 namait pemzek vloaz n'he doa ; 1252 ne raint namait komañs ; 212 en ti-mañ ne loj namaint tud vras ; RS.p.215 n'he devoa ken soursi nemet da gundiñ ur vuhez pur ; p.218 pa na zeziren ken rekompans evit ar pec'hed nemet ar pec'hed e-unan ; EN.266 ne schijen ne med mad.

LLB-1966 ne glev bemdez nameid dispriz ar sent ; 760 ne deus nameid oh-c'hwi a gan ha deiz ha noz (5) ; MBR.p.28 n'o deus graet nemet o magañ ; p.X ne deus hent all ebet nemethan (3m.); EKG.II p.285 nemed re hir n'hon eus daleet dre amañ ; SBI.II p.162 ne ouie den va doare nemert-on va-unan (1) ; GBI.p.68 na roit ket din dour binniget, nemet kreskiñ va foan ne rit ; p.144 n'en doa bugel nemet-hi (3f.); LBM.p.196 ne respont nemed ar c'homzoù-mañ.

DIHU-1906 p.211 ne lavaront nameit un dra ; MMEK.p.28 ne felle dezho kaout ken mestr nemeto o-unan (6).
 ----- (2) moins.
 FElletier.p.643 pemp eur nemet ur c'hard.
 TDE.FB.p.744 teir eur nemet kard.
 VALL.p.473 dek livr nemet kant gramm.
 ----- (3) à moins (que).
 B.n.275 ne alhes fifual na bale, nemet un re a-z doucque ; M.378 comps ez ves collet, nemete da-z sicour a-yahe (6) ; Cnf.p.32 ne gallont quet dibriff quic, huyou, na formaig dez an Iun, hep pechet maruel. Nemetto à vez claff bras (6).
 RP.p.97 nemet cheñch a rahec'h, e welot ... skrivet ar setañs eus ho kondaonasion ; p.210 nemet e vezin salvet, ne ran forzh pegeit chom er Furgator ; BD.220 nemerte a cheñchhe, me a ray dezhe reuz (6).
 MBR.p.76 nemet ho kemeret a rafen da baotr-marchosi, n'em eus netra ken da ginnig deoc'h ; HTC.p.36 arabat oa decomp distreiñ d'e gaout nemet hor breur yaouankañ a vije ganeomp ; BMN.p.30 pegen dinerzh eo ar furañ den anezhañ e-unan, nemed e fiziañs a ve e Doue.
 ----- (4) mais.
 SKET.III p.40 war an taol ... e kredas din ez oa se relegou ramzed ... ; nemet, diwezhatoc'h ... ez anavezis ...

FORMES COMBINÉES AUX PRONOMS PERSONNELS

1. nemedon.

B.n.140 nemedouf ; Qu.p.35 nemet off.
 GReg.p.500 nemed-oun ; IN.p.375 nemedon.
 HTC.p.34 nemedon-me ; JKS.p.367 nemed-oun ; GBI.p.98 nemet-on ; SBI.II p.162 nemerton.

2. nemedout.

Ca.n.16 nemedot ; Qu.II p.73 nemet ot-te.
 GReg.p.500 nemed-oud ; BD.1497 nemedout.
 DIHU-1911 p.363 nameidid-te.

3m. nemetañ.

Nl.n.124 nemet aff ; Cnf.p.35 nemettaff.
 GReg.p.500 nemed-hâ ; IN.p.385 nementan ; NG-718 namaitou.
 MGZ.p.X nemethan.

3f. nemeti.

B.n.6 nemet hy.
GReg.p.500 nemed-hy ; RS.p.257 nemethi.
GBI.p.144 nemet-hi.

4. nemedomp.

GReg.p.500 nemed-omp ; IN.p.279 nemedomp.
EKG.II p.129 nemedomp.
DIHU-1911 p.363 nameidomb.

5. nemedoc'h.

Jer.p.1454 (n.188) nemedoch ; Mc.p.67 nemet och ;
G.798 nemedouch.
GReg.p.500 nemed-oc'h ; RS.p.226 nemedoc'h.
EKG.II p.7 nemedoc'h ; MBR.p.42 nemed-hoc'h-hu ;
SBI.p.192 nemet oc'h ; LLB-760 nameid oh.

6. nemeto, nemete.

M.378 nemete ; Cnf.p.32 nemetto.
GReg.p.500 nemed-ho, nemed-hé ; RP.p.72 nemeto ; BD.220
nemerte.
BSA.p.47 nemet-hô.
MMEK.p.28 nemeto.

nemetken adv. seulement, uniquement.

C.(Gloss.p.442) nemet quen, tr."seautrement, lat.siquonimus".
BREN.GWAL.22 p.51 ar vag a redas a youl vor hag avel
nemetken ; PIKG.p.129 diskenn a ran betek Pont-Krist
nemetken.

nemeur adv. (1) peu, guère.

N.1143 na nep meur guer ne liuiris ; G.1215 breudeur, hep
nemeur cry, sevet huy ; M.1579 nep na hat nep meur,
nep meur ne conquero ; 563 quent nep meur á amser ;
Qu.p.54 effomp en mat, pa n-onn-eus nemeur da
dibrif ; p.61 ne lauaraff nemeur á dra.
GReg.p.718 evit nemeur dra, tr."pour peu de choses, pour
un léger sujet" ; p.477 n'en deus nemeur a arc'hant ;
PElletier.nemeur, tr."peu, petit, moindre, moins
grand" ; RP.p.73 n'ho pezo ket nemeur a verit dirak
Doue ; p.292 nemeur a dud ; CO.p.76 ne soñjan nemeur
en obligasion-se ; BD.3975 hep nemeur a zale.
MGK.p.18 neb ne wel nemeur dra n'en deus nemeur ivez da
lavaret da zen ; p.27 ne gane ket nemeur ha ne
gouske berad ; MOA.p.40 gwreg hag al labour en he zi
ne vez nemeur anv anezhi ; ISV.p.434 ne oant nemeur
dinec'h ; SAG.p.201 ne deus erruet war an douar nemeur
a draoù suroc'h eget ar re-mañ ; p.34 ul lodenn vras

eus ar gristenien ne reont nemeur sin ar Groaz ;
GBI.II p.262 bleud na bara n'em eus nemeur.
SKRS.p.53 gwall stank avat eo ar gristenien ne soñjont
nemeur e poanioñ Hor Salver ; SKET.III p.55 ne
dizhont ket nemeur en tu-hont da 3 pe 4 m. hed ;
ABKE.1967 p.10 (H.Ar Menn) nemeur a wehoù e oant
bet er vourc'h betek neuze.

----- (2) peu de temps, en peu de temps.

G.170 ez eo nen-d-eux (var.nec eus) nemeur ... Breyz-meur
conqueret ; J.p.17-b mar beu, nemeur ez conquero
quement manier den so e-n bro ; Cnf.p.a/19 ne d-eo
chomet nemeur hep ober d'omp spont ha languis.

GReg.p.2 a-benn nemeur goude, tr."à quelques jours de là" ;
p.15 a-barzh nemeur e c'halvor ar gaoz, tr."L'Affaire
est sur le bureau" ; RP.p.197 kement-mañ ne badas
nemeur ; BD.989 mar bevan nemeur ; GJ.p.8 Elizabeth
... ne zaleo nemeur hep genel ur bugel.

MGZ.p.235 diskenn a ray a-barzh nemeur.

nemorant m. ; an nemorant le reste.

J.p.168-b an demorant ny ho goaranto ; Mc.p.62 ... ouz
en em recommandiff da-n demorant a-n Sent.

GReg.p.264 an nemorand, an demorand, tr."demeurant,
restes" ; an demourand (V.) ; L'Arm-p.99 an demorante ;
RP.p.276 an demorant ; p.151 mar kemerent un tamm
bennak a vara evit diminuiñ o naon, e taolent an
nemorant ; RS.p.256 an nemorand all anezhi.

BAZ.p.695 ... e tremen an nemorant amzer en orezon ;
HSH.p.3 Doue a zispartias an dour diouzh an douar ;
... an nemorand chomet sec'h a anvas an douar.

MARL.p.56 an nemorant eus e chas.

neinboent Voir neinboent.

neiv m.-où ciel.

C.effi, tr."ciel, lat.polus, celum et pluraliter celi" ;
Qu.II p.34 an effi ; III p.86 hon Tat pehiny so e-n
effou (pl.) ; Nl.n.5 Roue-n eff ; n.94 disquennet
a-n effaou (pl.) ; n.144 roue'n neff ; n.97 Roue'n
enffaou (pl.) ; n.185 Roue an eff ; N.1344 ma-z-if
da-n effou (pl.) ; Fm.n.106 an ytron quer, a-yoae
e-n neff ; ibid.sclærder meur ... a deuz ... a-n
neffuou (pl.) ; n.3 e-n neff ; M.1431 dre'n Aeff
e-pep queffuer ez clether an cleron ; 2804 e-n
neffaou (pl.) ; Gk.p.216 crouer da-n efu ; ibid
e-n nefuou (pl.) ; Dnal.p.22 pignet e-bars e-n En.
GReg.p.168 æe, ef ; evou, efvou, efvaou (pl.) ; efv, ean
(V.) ; -eu (pl.) ; PElletier.neff ; L'Arm-p.59 nean,
einhué (m.) ; neanueu, einhueu (pl.) ; NG-6 an evned
en neuf ; 74 skrivet eo ... e kouezho ur sterenn
ag en Enf ; 268 an Nenfue ; 1557 en Enfue ; DO.p.15
pignet en eoñ ; ibid. Krouer an ên hag an douar ;
CO.p.90 un Ael eus an êa ; BD.108 en eff ; 408
bezañ resevet en effo (pl.) ; JV.239 an Enf ; 265 an

Ne ; 303 an Evo (pl.).
 SST-p.266 d'an Asansion d'an ean ec'h eas ; LLB-33 an nean a gren ; 147 o tad karantezus a chom e lein an né ; MBR.p.32 e zaozlagad savet en env ; MGZ.p. VII sklerijenn an env ; p.IX lugerniñ a ra e gorre an envou (pl.).
 DIHU-1910 p.68 a vlein an Né ; ibid. o tiskenn ag an Néan ; NOTK.p.81 gwelout a raent an neñv o teñvalaat.
neñvek a . céleste.
 VALL.p.103 neñvek.
neñvel a. céleste.
 SKET.p.34 pa gouezhe an dourioù sakr eus ar c'hrec'hioù neñvel.
neozh adv. cependant, toutefois, néanmoins.
 GReg.p.144 neouah, naouah (V.) ; FBlletier.naouah, neouah (V.) ; L'Arm-p.49 naouah ; FM-p.3 nehouah ar maleürus ... a ordrenas ...
 SST-p.130 daoust ne deo ket ur pec'hed, ne c'hell ket naouah en devout ur merit surnaturel ; LLB-47 neoañ, mep a pa sko, Doue ... o desk gant madelezh ; 21 choazit naoah ul lec'h a jaoj ouzh ho koadoù.
 VALL.p.105 naouez (C.) ; neouah (V.).
nep a. (1) quelque, n'importe quel ; Voir aussi neb.
 G.381 mar rey't lech da nep pechet.
 RS.p.240 pa ho pezo nep tentasion ; RF.p.15 Doue va zeo koñslet ... ouzh o gwelout o terc'hel mat dezhañ evit nep tourmant ; BD.1324 evit nep madoù er bed-mañ, e ranker ur wezh finisañ.
 ----- (2) aucun, nul.
 Pm.n.8 pan tremeniff, nep drouc ael e-n bet na gueliff ; n.18 eno ez vech hep nep mez ; n.228 ne d-eux car ... nac estren nep heny ... en deuffe quet da guele't ; n.283 naonn ... n-oz bezo tamm flam nep amser ; N.1114 ne sourcy ... nep vnan ahanoff ; Dag.30 baleien hep nep justiqç.
 NG-10 d'ar re c'hlouton, na roont nep tamm d'ar baourerien ; BD.244 nep greunenn ne gavan.
nepas adv. non, non pas.
 SST-p.60 ar Spered-Santel hag eñ en deus ur c'horf ? - Nepas ; p.141 an daou c'her-mañ hepken ; ya ha nepas.
nepell adv. non loin.
 SKET.p.19 nepell diouzh raosklegoù an aven ; II.p.75 nepell ac'hano.
nepred adv. jamais.
 N.1112 ne gallet quet nepret ma remediff ; J.p.58-b guell vihe dezaff ... na vihe quet ganet nepret oar an bet man ; Fm.n.257 ma-z douc bech va grech a pechet, n-d-eu quet nepret dipreder ; G.847 ne ellomp quet nepret var an bet man ober nep euffre parfet.
 RF.p.96' ho pedet em eus ... na bermetot mui nepret gant adversourien va ene da gaout joa ; KJ.n.7 roit din

gras ... n'ho tesevin nep pret ; GJ.p.8 ne don nepret kustum da glevet ho seurt tud.
 BAL.p.14 pediñ ... hep fallgaloniñ nepred.
 NOTK.p.74 n'o devez nepred an anv a roue.
nepreizh a. neutre (en grammaire).
 NOTK.p.143 an anvioù gourel ... hag an anvioù nep-reiz.
nepreizhelezh f. genre neutre (en grammaire).
 VALL.p.495 nepreizelezh (f.).
neptu a. neutre, impartial.
 VALL.p.495 nep-tu ; BAHE.14 p.13 ur c'hatolig n'en deus ket an droed da vezañ neptu gant ne vern petra.
neptueg m. neptueien neutre (personne qui ne prend pas parti).
 VALL.p.495 neptueg ; neptueien (pl.).
neptuegezh f. neutralité, impartialité.
 VALL.p.495 neptuegez, tr."neutralité" ; BAHE.9 p.27 neptuegezh ar skolioù.
neptuek a. neutre, impartial.
 VALL.p.495 neptuek, tr."neutre" ; BAHE.23 p.25 ar gazetenn bemdeziek-se ..., sellet evel neptuek gant ar gatoliged.
neradiñ v. pulluler.
 VALL.p.603 neradein (V.) (inf.).
neraidenn f.-ed, neraided, neraidezed néréide (nymphes).
 VALL.p.494 neraidenn ; neraidezed (pl.).
neriñ v. pulluler, se multiplier.
 L'Arm-p.288 naquirein, tr."se plaire, parlant des animaux et des choses inanimées" ; p.396 a c'hell naquirein, tr."végétale" (inf.) ; a naquire, tr."végétal" (3 prés.) ; p.282 lakaat peskedigoù da naquirein en ul lenn, tr."alviner" (inf.) ; p.334 naquirein a bobl evel kent, tr."repeupler" (inf.) ; TE-p.2 louzoù ha frouezh, pere en deveze enne o-unan ar vertuz da greskiñ ha da zougen had, evit naquirein pep unan en e seurt (inf.).
 DIHU-1911 p.349 lienaj ... berve't ha néret a astuz (pp.).
nershaat v. renforcer.
 C.(DEBM.p.342) nerzhat, tr."enforcer" (inf.).
nershaer m.-ien celui qui renforce.
 SKET.p.11 nersaer pep eneberezh.
nerus a. qui pullule.
 VALL.p.603 nerus (V.), tr."qui pullule (et contagieux)".
nervenn f.-où, nervoù nerf.
 C.neruenn, tr."nerf, lat.neruus" ; M.1806 cret feru bede'n neruou (pl.) ; B.n.457 clesquet bizier hueru ha neruou a ue calet (pl.).
 GReg.p.655 nervenn ; -où ; L'Arm-p.252 nerhenn (f.) ; RF.p.342 ar c'hrenañ ... dre an izili ... ken a zeu an nervennou da ziverrañ (pl.).
 GANE.32,32 nerven e vorzhed.
 DIHU-1910 Du p.III eñ ... a gempouez an nerhenneu (pl.) ; SKET.III p.102 ar pennadoù nervennou (pl.) ; MARL.p.62

habask ... e nervennou ha lemm e lagad (pl.).

nervenneg f.-où système nerveux.
VALL.p.494 nervenneg (f.).

nervennek a. nerveux.
GReg.p.655 nervennecq ; L'Arm-p.252 nerhennêc.
BAHE.14 p.6 mezhek, nervennek, fuloret.

nervennus a. (1) nerveux.
C.(DEBM.p.342) neruennus, tr."plein de nerfs".
GReg.p.655 nervennus.
----- (2) robuste.
L'Arm-p.340 nerhennuss.

nerzh m.-où, -ioù force.
C.nerz, tr."force, lat.uis"; Qu.II p.73 nerz ; G.412 un re so louen en nerz plen ha quenet ; N.1836 setu duet diff nerz da querzet ; Pm.n.144 ouz essa pep vnan dre nerz gourren an men ; M.1907 nep á mennhe ez achappe dre nerz.

GReg.p.423' nerz ; nerh (V.); PELletier.ners, tr."force, vigueur ; effort"; L'Arm-p.161 nerh (m.); -eu (pl.); JK.n.5 dre ners hoc'h orezon ; RP.p.366 ar c'hras diwezhañ ; ret eo ... he diframmañ a nerz ar pedennou ; BD.3720 me hen harzo a ners va brec'h ; 1836 te en deus ... akuizitet madoù dre ners.

SST-p.138 a holl hon nerh ; LLB-938 nerh an heol ; EKG.II p.255 n'em eus tamm nerz ; BAZ.p.58 Sant Paol a gomañsas debriñ, e nerz a zeuas dezhañ ; KLV.p.X ar c'hleñved a welimp en e nerz ; IAL.p.21 hemañ en doa kemeret Jeruzalem dre nerz ; GBI.p.280 roit din nerz ha kalon.

DIHU-1911 p.301 ec'h on e kreiz va nerh ; MMEK.p.113 an daou goshañ a zalc'has da roevvat keit ha ma chomas nerz ganto ; p.123 n'em boa nerzik ebet em divesker (dim.); MARL.p.25 e barr e nerzh ; BAHE.14 p.3 holl nerzhioù bev ar Yezh (pl.).

nerzhañ v. (1) renforcer.
Qu.II p.149 nerziff, tr."roborez, lat.robore" (inf.).
GReg.p.423' nerza, tr."donner de la force"; nerheif (V.)(inf.); PELletier.p.643 nersa, tr."efforcer, fortifier" (inf.).
NOTK.p.13 o kaletaat o c'horf ... hag o nerza o mennerezh (inf.).
----- (2) prendre de la force.
GReg.p.426 nerza, tr."se fortifier"; nerheif (V.)(inf.).

nerzder m. vigueur.
C.(Gloss.p.443) nerzder.

nerzhek a. fort, vigoureux, robuste.
SKET.p.35 ur ramzez nerzek.

nerzhekaat v. (se) fortifier, (se) renforcer.
VALL.p.314 nerzekaat (inf.).

nerzhenn f.-où (une) force.
NOTK.p.422 al le war nerzennou an natur (pl.).

nerzh-kalon m. courage.
HTC.p.44 un nerz-caloun ha ne vez ket alies gwelet he far.
SKRS.p.16 ar re a oa e-kichen ... a veulas anezhi, evit an nerz kalon hag ar feiz he doa diskouezet dirak an holl ; DIHU-1911 p.312 Doue en deus roet muioc'h a nerh kalon d'ar Vreizhiz evit da hini erbet.

nerzhus a. fort, vigoureux, robuste.
C.(Gloss.p.443) nerzus, tr."lat.vegetativus"; Qu.II p.149 nerzus, tr."robuste".
GReg.p.413' nerzus, tr."qui a de la force"; nerhus (V.); PELletier.p.643 nersus, nerzus, tr."fort".
LLB-1753 gant ur galon nerhus en ur c'horfig dister ; 1141 e-mesk ho leueoù-tarv, choazit an nerhusan (sup.); MGZ.p.134 ur c'hras kreñv ha nerzus ; LEM.p.186 peseurt pedenn a darzh kreñv ha nerhus.
DIHU-1910 p.12 ur vammenn a darzh kreñv ha nerhus e tor ur menez ; SKRS.p.34 ur feiz nerzus ; VAZA.p.11 ur vaquezig ... ken nerzhus hag un aneval.

nerzh-youl m. énergie.
NOTK.p.336 oberioù a vadelezh, ... a spered hag a nerz-youl.

nes a. ou adv. (1) plus près.
C.nes, tr."plus près, lat.propinquier"; M.2235 seul nes ma-z denessa dimp yoa ... , seul muy poan ... d-on degeu ny ... a lacqua.
----- (2) près, proche.
B.n.661 ha-n groaguez ... brasesou, an re so nes ma caresou.
GReg.p.750 nês, tr."près"; p.12 nês da, tr."adjacent, contigu"; p.757 ez nês, e nês, nês, tr."proche, près, auprès"; e nês an ti, nês an ti, tr."proche la maison"; e nês kêr, nês kêr, tr."proche la ville".
OBERiou.5,16 ar c'hêrioù nês da Jeruzalem.
NOTK.p.146 evel-se e c'hoarvezas a bell da nes ... eus ar re uhelañ d'ar re izelañ ; SKET.II p.103 nes d'ar marc'hallac'hioù-se ... e reas sevel tiez.
----- (3) proche (parent).
GReg.p.757 va c'har nês, tr."mon proche parent"; va re nês, tr."mes proches"; va c'herent nês, tr."mes proches parents"; L'Arm-p.308 nês.
EKG.II p.172 ha kollet hoc'h eus unan bennak eus ho tud-nez ?
NOTK.p.23 ... e tlee bezañ an div yezh nes a-walc'h an eil d'eben.
----- (4) naturel, instinctif.
EKG.II p.263 daoust ha n'oa ket nez da Yannig goulenn e chomje gantañ e vamm ? ; p.301 daoust ha n'eo ket nez d'ar vugale ... kaout c'hoant da vont da c'hoari an eil gant egile ?
nesaat v. approcher.

- C. nessat, tr. "approcher, lat. appropinquere" (inf.);
B.n.37 ne lesiff quet den en bet ... da nessat ...
bet emm hy (inf.); G.1187 nyseomp (4 impér.); Dnal.
p.193 ar Sant à nessaas outa (3 prêt.).
- GReg.p.46 neçzaat, tr. "s'approcher par quelque alliance"
(inf.); neçzéet (pp.); L'Arm-p.15 nessatt (inf.).
- SKET.II p.71 nessaat outañ am eus graet (inf.); III p.90
ar wech-mañ, e nessaas an tarv daveti (3 prêt.).
- nessaelezh f. affinité.
- C. nessafalez, tr. "prochenete, affinite, lat. propinquitas";
C.(DEEM.p.342) nessaffaelez.
- nessaer m. -ien voisin.
GReg.p.968 nessour, nessaër; -yen (pl.).
- nessañ a. (1) (le) plus proche.
B.n.520 seruicherer nessaff ... e-z quemeraff; Nl.n.110
hon Maestres nessaff; Qu.p.55 ho am esec (lenn :
amesec) nessaff; Dnal.p.53 Guerc'hes, e-bars é
lags ouch certes an nessa.
- GReg.p.757 ar gêr nessañ, tr. "la ville prochaine".
SKET.III p.40 ar mor nessa; VAZA.p.69 ar parrezioù nessañ.
- (2) (le plus) prochain (dans le temps).
SBL.II p.138 ar Sul nessa.
- SKET.III p.97 ha piv a vedo amañ er bloaz nessa ... ?
- (3) (le plus) proche (parent, ami, etc.).
GReg.p.757 va c'har nessâ; va re nessâ, va c'herent nessâ,
tr. "mes plus proches"; L'Arm-p.308 va c'herent
nessan.
- ISV.p.458 o c'herent nessa.
- VAZA.p.11 ar vignoned nessañ.
- (4) m. (le) prochain, autrui.
N.568 da nessaf; M.1029 an trede pehini ... da contaff
a-renquez ... vezo spes da nessaff; Cnf.p.a/9 pa
n'an d-eux netra à quement ... à scandalis an nessaff
eguet an pechet man; Qu.III p.96 te à caro da
nessaff eualdot da hunan; Dnal.p.118 ... é z-y da
visita ... alies da nessa.
- GReg.p.757 arabat eo noazout e nep feson d'an nessâ;
L'Arm-p.308 karit ho Nessan; R3.p.355 penaos e
karhec'h-hu goude se ho nessa; ne glaskit marteze
nemet e draisañ; MG-p.82 Doue a zifenn ... gwall-
gomz ag an nessan.
- SST-p.130 kariñ Doue ... hag hon nessan; MGZ.p.254 edont
leun a garantez evit Doue hag evit an nessa;
EKG.II p.152 o vevañ hag oc'h evañ diwar-goust e
nessa.
- DIHU-1910 p.66 ober vad d'an nessan.
- nessañded f. -où (1) parenté, affinité.
- C. nessaffdet, tr. "prochenete, affinite, lat. propinquitas";
J.p.129-b dre nessaffdet.
- GReg.p.17 neçzanded, tr. "affinité, alliance, parenté";
-ou (pl.); p.763 an nessanded, tr. "la proximité du

- sang".
- SKET.p.86 a stad izel a-walc'h e oa-eñ, dilufr e anv
hag e nessanded.
- (2) droit ancien fondé sur la parenté.
GReg.p.749 neçzanded, tr. "préme ou promesse, retraict
lignager"; FElletier. nessanded, tr. "promesse, droit
et pouvoir de retirer un fond vendu ou aliéné, par
préférence fondée sur la parenté ou proximité de
lignage".
- nesdouarvan m. périgée.
VALL.p.549 nes-douarvan (m.).
- nessaer a. nécessaire.
Fm.n.54 nessaer oae, din an dra-se e gouzuout.
- nesheolvan m. périhélie.
VALL.p.549 nes-heolvan (m.).
- neskar a. ou m. neskerent proche parent.
GBI.II p.114 din-me lavarit, pe nez kar deoc'h eo ar
merc'hed ?
- SKET.III p.189 o amezeien ha nes-kerent (pl.).
- nestamant adv. passablement; cf. onestamant.
MOA.p.377 nestamant.
- nested f. (1) proximité, parenté.
GON. nested (m.), tr. "proximité, voisinage d'une chose
à l'égard d'une autre, affinité, alliance, parenté";
GANe.5,1 setu amañ levr nested Adam.
- VALL.p.601 nested (f.), tr. "parenté, généalogie".
- (2) droit ancien fondé sur la parenté.
FElletier.p.644 (pour la traduction, voir nessanded).
- nester m. proximité.
VALL.p.601 nester (m.).
- netra m. (1) rien.
C. nep tra, tr. "nulle chose, lat. nichil"; Qu.II p.129
lacquat da nettra, tr. "mettre au neant"; p.148
nettra a-n oll, tr. "rien qui soit"; Fm.n.109 den ne
guyly nep tra; n.216 pemp bara hep netra quen;
G.121 ne tardyf quet a netra; Qu.p.72 ne-m-eus
receuet nettra hoaz.
- GReg.p.822 ha ne deus netra ken ?; evit netra; Doue en
deus va graet eus a netra; lakaat da netra; kas
da netra; FElletier. netra; L'Arm-p.339 nétra;
NG-188 da netra n'o freszont-i; RP.p.96 hep kaout
netra vat enni; p.124 ur Barner pe ouzh hini ne
deus netra guzh; CC.p.80 kement-se holl ne servije
da netra din; BD.686 kement a zo war ar bed-mañ,
war-benn c'hwec'h vloaz ne vo netra; JV.147 pet
adversour doutus en deus kaset da netra?; TE-p.1
krouiñ a netra ar bed.
- SST-p.130 ar garantez onest, pehini ne zoug da netra
fall; LLB-799 netra n'hell he diskar; SVE.RC.1 p.
246 gant netra, ne reer tra; EKG.II p.115 ne glevis
netra; p.298 evit netra en deveze e voued.

- DIHU-1911 p.203 nitra ne oa bet kavet ; MKRN.p.83 ne labouront ket evit nitra ; SKRS.p.71 Satan hag e vevelien o deus graet endra c'hellont evit kas anezhi da netra ; p.170 gant ar pleg fall-se eo kaset war netra ha lakaet en dienez ar vrasañ.
- (2) quelque chose.
Fm.n.146 pep vn an enterrogas ac eff a gouzie quet netra a-n guerches ; Qu.p.43 ha nettra à fel dechuy ?
- EN.138 ha pa vanko netra, me ho ped da lavaret ; 160 ha netra a laeret a zo ganeoc'h aze ?
- (3) nul, nullement.
Fm.n.157 hep quen enoc netra, me en laquas en bez.
- (4) (un) rien.
RP.p.212 an disterañ gaou dinoaz, pehini marteze a dremen ganeoc'h-hu evit un netra.
ISV.p.453 evit un netra e viot kondaonet ; MGZ.p.75 dont a ra d'en em izelaat, d'en em lakaat e renk un netra.
- (5) néant.
SKET.p.28 domani ar Goullo, an Netra hag ar Marv.
- neud coll.-enn fil.
C.neudemn, tr."filet, lat.filum" (sgf.); C.(DEBM.p.343) neut ; Qu.II p.47 dibunaff neut, tr."deuider du fil" ; p.71 neuden, tr."fil, ou filet" (sgf.).
GReg.p.412 neud ; neudemn (sgf.) ; neudemnou (pl.) ; ned (V.) ; nedeen (sgf.) ; nedennéu (pl.) ; PELletier.neut, neud ; neuden (sgf.) ; L'Arm-p.157 naett ; naedeenn (sgf.).
- LLB-348 lod a-dreuz d'ur gerc'heg a steg ned àr varroù ; 1055 he loeroù ned gwenn ; VNB-p.8 nedenneu houarn an telegraf (pl.) ; EKG.II p.231 peder gwerzhid goloet a neud ; MBR.p.44 an Ankou, krog en e falc'h da droc'hañ neudemn ar vuhez (sgf.) ; HTC.p.70 Sameon ... a dorras ar c'herdin-se evel m'en divije torret seizh neuden (sgf.) ; ISV.p.370 n'eus ket un neuden sec'h ac'hanon (sgf.).
- DIHU-1910 p.39 un nadozad neud ; MOAO.p.147 en he dorn an neuden a dorr (sgf.).
- neudemn f. (1) fil, tranchant.
GReg.p.412 neudemn ar gontell.
- (2) fil (d'un discours).
GReg.p.412 kollet en deus e neudemn, kollet eo bet penn e neudemn gantañ, tr."il a perdu le fil de son discours".
- neudemnañ v. (1) enfiler (une aiguille) ; cf.neudemniñ.
GReg.p.342 neudemni un nadoz (inf.).
- (2) mettre dans la filière, mettre en fil.
GReg.p.16 neudemna acour, tr."affiler de l'or, mettre le lingot d'or dans la filière" (inf.).
- neudemn-blom f. neudemnou-plom fil à plomb.

- VALL.p.304 neudemn-blomm.
neudemneg f.-où filigrane.
VALL.p.304 neudemneg (f.).
neudemnek a. filandreux, fibreux.
GReg.p.559 laezh neudemneocq, tr."lait gras qui file".
VALL.p.304 neudemnek, tr."filandreux" ; p.302, tr."fibreux" ; VAZA.p.108 an dra ken neudemnek, ken divlaz ha paper splu.
- neudemner m.-ien baveur, gâteux.
VALL.SUP.p.77 neudemner.
neudemnerez f.-ed filière.
VALL.p.304 neudemnerez ; -ed.
neudemnerezh f.-ioù filature.
VALL.p.304 neudemnerez (f.).
neudemnigenn f. filet (de la langue).
L'Arm-p.157 neadeenniguenn teod, tr."filet de la langue des enfans nouveaux nés".
neudemniñ v. (1) filer, s'écouler par filets ; cf.neudemnañ.
L'Arm-p.157 nedennein, tr."filer, parlant de liqueur" (inf.).
VALL.SUP.p.77 neudemni, tr."donner un filet d'eau" ; neudemni ne ra ken an duellenn (inf.).
- (2) baver.
VALL.SUP.p.77 neudemni (inf.).
- (3) attacher avec du fil.
KLB.p.88 neudemni gant orjal (inf.).
- neudemnus a. fibreux.
GReg.p.409 neudemnus.
neud-gad coll. neudemn-c'had cuscute.
VALL.p.177 ned-gad (V.) (coll.).
neud-gwri coll. neudemn-wri, neudgwrienn fil retors.
GReg.p.412 neud-rv, neud-grv, neud-grvy.
VALL.p.303 neud-gwri, neud-ri ; neudrienn (T.) (sgf.).
neudheñvel a. filiforme.
VALL.p.304 neudheñvel.
neud-houarn coll. fil de fer.
GReg.p.412 neud houarn.
neudiñ v. festonner.
VALL.SUP.p.76 nedein, neudein (V.) (inf.) ; MINT.p.10 he c'hoef neudet (pp.).
neud-kar coll. neudemn-gar fil de caret.
VALL.p.303 neud-kar ; neudemn-gar (sgf.).
neud-orjal coll. fil de métal.
GReg.p.412 neud orgeal, neud orchal, tr."fil d'archal" ; IAL.p.258 kirri-houarn, listri-tan ha neud-orjal.
neud-tro coll. neudemn-dro fil retors.
GReg.p.412 neud tro.
neuennat v. flotter.
VALL.p.309 neuennat (inf.).
neuenner m.-ioù flotteur (appareil, corps flottant).
VALL.p.309 neuenner (m.) ; -ou (pl.).

neuer Voir neulier.

neuiad m.-où partie de nage.

VALL.p.489 neuñvad, neuiad (m.), tr."nagée".

neuiadeg f.-où (1) lieu où l'on nage.

GReg.p.648 neuñvadecg, neuyvadecg, tr."nageoir, lieu où l'on nage"; neuyvadecrou (pl.).

VALL.p.489 neuiadeg (f.).

----- (2) concours de natation.

VALL.p.489 neuiadeg.

neuiadenn f.-où (une) partie de nage.

VALL.p.489 neuñvadenn, neuiadenn (f.), tr."nagée".

neuiad v. (1) nager.

C.neuf, tr."noer en eue, lat.nare"; C.(DEBM.p.343) neuff (inf.); Qu.II p.117 neu, tr."nager" (inf.); Dnal. p.15 pa z-ear da neuf (inf.).

GReg.p.648 neuñvi, neuñi, neuf, neuñvyal; neaf, neafneif, nañvyal (V.) (inf.); PElletier.p.645 neunvi, neuhi, neunhi (inf.); L'Arm-p.250 neanein, naihuein (inf.); RP.p.238 neun a ray ... en ur mor ... eus a blijadur (inf.); p.239 ... e neuo e-barzh evel en ur mor (3 fut.).

VNB-p.71 neanein (inf.); EKG.II p.123 amañ e ranker neun pe veuziñ (inf.).

SKET.III p.91 ha stagañ da neunvial (inf.); p.48 pesked-mor o neunvi (inf.).

----- (2) flotter, voguer.

LLB-550 a pa welit al loar ... o neanwal ar c'hogus (inf.); EKG.II p.43 boutailhoù o neun en ur poullad gwin (inf.).

SKET.III p.35 un dolzennad vezhin o neunvi e gorre ar mor (inf.).

neulier m.-ien nageur.

C.neufer, tr."nosur, lat.nator"; C.(DEBM.p.343) neufeur, neufer.

GReg.p.648 neuñvyer, neufyer; neuñvyéryen, neufyérien (pl.); neannér, neanyour (V.); -yon, -yan (pl.); L'Arm-p.250 neanour, naihuour; neanerien (pl.).

NOTK.p.66 ar wellañ neuerien eus e armead (pl.).

neuierez f.-ed nageoire.

GReg.p.22 neannerès (V.), tr."aileron de poisson, nageoire de poisson"; neannerezed (pl.); L'Arm-p.250 neanneréss, naihuéréss (f.); neannerézétt, naihuérézétt (pl.).

neuierezh m. natation.

NOTK.p.126 en tu-hont ... d'ar rederezh, d'al lammerezh, d'an neuerer, e teske an uheliad ... a bep seurt c'hoariou-nerzh.

neuñ Voir neuiad.

neum s. neume.

C.neum, tr."neum, lat.neuma".

neuv m. (1) nage.

C.(DEBM.p.343) neuf.

GReg.p.648 neuñ, neu; tremen ur stêr diwar neuñ; PElletier. neunv, neunf; L'Arm-p.250 nean, neaihué; ar nean, tr."à la nage".

EKG.II p.313 c'hoant en doa da vont war neun d'her c'herc'hat, pe da vervel gantañ.

NOTK.p.66 tremen a reas ar soudarded, darn diwar neuñv, re all war o skoadoù bras.

----- (2) flottement.

SKET.III p.49 pelloc'h e welas ur wezenn ... war neunv e gorre al lennad.

neuñvenn f.-où vessie natatoire.

VALL.p.490 neuñvenn (Guessant, L.) (f.).

neuñvenniñ v. onduler.

VALL.p.512 neuñvenni, neuñenni a ra ar glav (L.), tr."la pluie fait comme un rideau qui ondule" (inf.).

neunvial, neunviñ Voir neuiad.

neunvus a. qui nage.

C.(DEBM.p.343) neuffus.

neutaer m.-ien fabricant ou marchand de fil.

C.neutaer, tr."filotier, lat.filator".

GReg.p.414 neudtaer, tr."filotier, marchand de fil"; -ven (pl.); L'Arm-p.158 naetaour; naeterion (pl.).

neuz f.-ioù forme, apparence, aspect, mine, façon.

Pm.n.227 ... ez duy an anquen da (= da'z) lazaff mic, ma-z duy da neuz da bout euzic; M.175 bezaff a-ra da neuz en fañçon vn bleuzen; 2016 tan an yfferenn ... dre nep neuz bout steuzet ne guell; B.n.387 dre an drougusez anezaff, oar e drouc neuz ouz discuez ... Barba d-e tat; n.720 gant da drouc neuz (lenn; neuz) e-s discuezher.

GReg.p.626 neuz, tr."mine"; un den a neuz vat, tr."une personne de bonne mine"; p.42 neus, tr."apparence, la surface extérieure des choses"; p.43 n'en deus ket an neuz memes eus ar vertuz, tr."il n'a seulement pas l'apparence de vertu"; p.404 neuz, tr."feinte, apparence, déguisement"; hep neuz ebet, tr."sans feinte"; p.248 mont da neuz, tr."tomber en décadence"; PElletier.neuz, tr."façon, mine, apparence, contenance, feinte, semblant".

EKG.II p.79 diouz an neuz anezho, oa fouge enno.

SKET.III p.80 dre ma'z oc'h paotred yaouank kaer, neuz warnoc'h da vezañ brezelourien gadarn; PIKG.p.14 ober a reas an dro d'ar bed hep gwelout eus e neuzioù liesseurt nemet kement a c'hell un "tommer" merzout (pl.).

----- (A) ober neuz, ober an neuz faire semblant.

Dnal.p.109 nep dre ur fentis à raé neuz da vezañ adversour ...; p.59 oc'h ober neuz à pardonni.

GReg.p.856 ober neuz da studiañ; ober ne, ober neü, ober an ne da studiañ (V.); L'Arm-p.154 ober an né, tr.

"feindre"; CO.p.84 endra vezen oc'h ober neuz d'ho pediñ.
 OBF.p.6 neuz a rit da zebriñ ; MGZ.p.76 ne ra nemet ober an neuz d'hen kare*.
 DIHU-1911 p.246 estroc'h evit ur wezh ivez en devoa graet né mont da labourat.
neuz-dalc'h f. contenance, maintien.
 SKET.II p.88 neuz-dalc'h, kerzhed ha meurdez ur rouanez a oa dezhi.
neuze adv. alors.
 Qu.II p.9 neuze, tr."adonc"; p.13, tr."alors"; NL.n.276 neuze ez voe gret ; Fm.n.74 neuze hy en interrogas ; n.272 neusse ; Ca.n.5 ha neuseu ez disputas ; Dnal.p.162 neuze.
 GReg.p.29 neuze ; neze (V.) ; FElletier.neuse ; L'Arm-p.11 nezé ; NG-269 nese ; 313 nezé ; RF.p.135 setu petra lavaro neuse an erevent ; BD.113 neuse ; FM.p.2 nezé.
 LLB-213 deuet eo ... an noz ha neze pep unan a dosta d'an oaled ; 231 pep unan a zegas nezen e santoc'had ; ISV.p.24 neuze e soñjen.
 DIHU-1910 eme nezé an den kozh ; p.135 nezen e oant set er-maez ag ar chapel ; SKRS.p.106 diwar neuze, e teuas adarre ar peoc'h da ren en e galon.
neuze-souden adv. bientôt après, en peu de temps.
 RF.p.9 neuse-souden e tistroas ; p.127 ar setañs ... a vezo egzekutet neuse-souden.
 GBI.p.416 mervel eno neuze zoudenn.
neuziadur m.-ioù forme.
 NOTK.p.319 neuziadur ar Gelted kozh ; SKET.III p.36 ... e kemeras Belos ... kant ha kant neuziadur.
neuziañ v. former, façonner.
 NOTK.p.8 broiz, mentek ha neuziet-kaer (pp.) ; SKET.III p.79 eeun, moan, neuziet-reizh he fri (pp.).
neuziek a. bien fait, élégant.
 VALL.p.245 neuziek, tr."élégant".
neuz-korf f. aspect physique.
 SKET.III p.41 liv e vlev hag e neuz-korf.
neuz-spered f. tournure d'esprit.
 SKET.III p.58 o neuz-spered.
neuz-vat f. beauté (de la forme, du corps).
 SKET.III p.64 da c'houzout ha par ez oa d'o neuz-vat o meiz hag o c'hadarnned.
neuz-vent f. stature.
 SKET.p.42 dremm, neuz-vent, braster ha nerzh an doue-se.
nev f.-ioù (1) auge.
 GReg.p.66 néau, néff ; névyou, néffyou (pl.) ; néau vaen ; FElletier.neau, neaw ; neawiou, newyou (pl.).
 KLBD.p.194 da daol ... un dornad holen e-barzh an néo.
 ---- (2) nef (d'église).
 GReg.p.654 néau-iliz.
 PIKG.p.199 kolonnenoù an nev ; BAHE.18 p.12 an nev vras.

---- (3) nef (navire).
 GReg.p.654 néau.
 ---- (4) banc-coffre.
 VALL.SUP.p.17 neo (f.).
nev-doaz f. neviou-toaz pétrin.
 GReg.p.687 néau-doaz ; névyou-doaz (pl.).
 TORV.GWAL.11 p.76 un neo-doaz.
neved m.-où sanctuaire.
 VALL.p.673 neved (m.), tr."sanctuaire des anciens Celtes"; SKET.p.12 an neved kreiz ; III p.180 en nevedou (pl.).
nevedenn f.-où sanctuaire.
 VALL.p.673 nevedenn (f.), tr."sanctuaire des anciens Celtes"; SKET.II p.75 e disheol gwez he nevedenn-greiz.
nevesaat v.(se) renouveler.
 J.p.55 ann pasq man ... a vezo net nevezhaet glan (pp.) ; M.3245 quemant so eno, gant Roe'n Aelez en diwez nevezhet (pp.).
 NOTK.p.116 nevesaat ha distummet eo bet skridoù gouizieq Iwerzhon (pp.) ; BAHE.12 p.17 ar veleien a zo debret gant c'hoant an nevesaat (inf.).
nevet a. sacré, saint.
 SKET.III p.71 ar seizh luc'h a weler e daoulagad bugale an dud nevet.
nevez a. (1) neuf, nouveau.
 C.nevez, tr."nouvel, lat.nouus"; Qu.II p.121 nevez ; B.n.19 da-n tour a yoa cref ha nevez ; M.2035 ne-d-eu tra nevez ; J.p.55 dre-n nevez Testament ; Qu.p.65 ha huy na goar nettre á nevez ? ; p.125 petra so á nevez en Francc ?
 GReg.p.656 névez, tr."neuf"; neoué (T.) ; neüe (V.) ; p.662 névez, tr."nouveau"; ar bloaz névez, tr."le nouvel an"; FElletier.nevez ; L'Arm-p.253 néhué ; NG-325 kemeret hent neué ; RP.p.120 ne deo ket un dra nevez din-me ar spont-mañ ; BD.870 na petra a neue ivez a ouzhoc'h-hu ? ; 3214 nevez ; 3634 neues ; MG-p.III an traoù nehué.
 VNB-p.62 gwin nehué ; LLB-55 kent digor ur c'hornad douar nehué ; EKG.II p.318 sell 'ta, paoctred, petra a zo a nevez ganeoc'h ? ; GBI.p.376 petra nevez 'zo en ti-mañ ?
 MKRN.p.60 an tour neo ; MONA.p.15 en he nevez oa al loar.
 ---- (2) récent, récemment, nouvellement.
 NL.n.282 quenomp ... da-n Map byhan nevez ganet ; Fm.n.158 me en laquas en bez prenet nevez a-m-oue ; Qu.p.21 bara ... nevez poazet ; Lnal.p.167 e corn ur lann ... euz nevez cafet ... un tensor.
 GReg.p.662 névez deuet, névez erru, tr."nouveau-venu".
 VNB-p.103 ha gwelet hoc'h eus hi en nehué 'zo ? ; GBI.p.96 ur werz a zo nevez savet ; p.294 va mamm 'zo nevez intañvezet.
 SKRS.p.36 nevez a oa en doa graet kolloù danvez ; PIKG.p.130 pa oan nevez dimezet.
 ---- (3) nouveau (marié).
 GReg.p.604 ar gwaz névez, tr."le nouveau marié" ar plac'h

névez, tr. "la nouvelle mariée"; an dud névez, tr. "les nouveaux mariés"; L'Arm-p.231 an daou bried néhué, tr. "les nouveaux mariés".
 MBR.p.230 ar pried nevez; ibid. an daou zen nevez; p.228 ar wreg nevez.
nevezadenn f.-où nouveauté, innovation.
 VALL.p.391 nevezadenn (f.), tr. "(une) innovation".
nevezadenniñ v. innover.
 VALL.p.391 nevezadenni (inf.).
nevezadur m.-ioù renouveau, renouvellement, innovation.
 VALL.p.654 nevezadur, tr. "renouveau"; ibid., tr. "renouvellement"; p.391, tr. "innovation".
nevezadurezh f. renouvellement.
 GReg.p.804 nevezadurez.
nevez-amzer f. nevez-amzerioù printemps.
 Qu.II p.138 an nevez amzer, tr. "prin-temps".
 GReg.p.755 nevez-amzer; neùe-amsér (V.); L'Arm-p.307 néhué-amsér (f.); néhué-amsériaù (pl.).
 DIHU-1910 p.159 an neùe amzér; MNPM.p.49 nevez amzer hor buhez; MKRN.p.74 pa zeue an neo-amzer; SKET.p.88 an nevez-amzerioù (pl.).
nevez-c'hanet pp. nouveau né.
 N.990 an map bihan nevez ganet.
 GReg.p.662 ur bugel nevez ganet.
nevezded f.-où (1) nouveauté.
 GReg.p.662 neùeted, neùented (V.); -ëu (pl.); L'Arm-p.255 néhuétañt; néhuétañdeu (pl.); HS-p.119 ar cheñchamant hag an neùétetteu en deus bepred plijet dezhañ (pl.).
 VNE-p.171 nehuétéd eo ho kwelet.
 SKET.p.75 ... ec'h adenaoue karantez e oad ugent vloaz en he holl nerzh, en he nevested, en he dudi.
 ----- (2) nouvelle.
 VNE-p.108 ne ouzon nehuétéd erbet; p.88 me am eus nehuétéd da lavaret dezhañ (pl.); LLB-229 ... e komzer ag an nehuetedeu a dremen er c'harter (pl.).
 DIHU-1910 p.99 tud kurius, a gar an neùetedeu (pl.).
nevezenn f.-où terre nouvellement défrichée.
 GReg.p.661 nevezenn, tr. "novale, ou terre neuve, terre nouvellement défrichée etensemencée"; -ou (pl.); neùeenn; -gou (pl.).
nevezar m.-ien novateur, rénovateur.
 GReg.p.661 nevezour e fed eus ar feiz; -yen (pl.).
 GON.névézer, tr. "novateur, celui qui introduit quelque nouveauté, qui est partisan des innovations"; -ien (pl.).
nevezerezh m. renouvellement, renouveau, rénovation.
 VALL.p.645 nevezerezh (m.).
nevez-flamm a. flambant neuf; Voir aussi flamm et a-nevez.
 B.n.154 articloul an fez nevez flam.

GReg.p.656 névez-flam, tr. "tout neuf"; neùe-flam, neu-flam (V.); PELletier.p.646 nevez flam; L'Arm-p.252 neu-flam.
nevez-hal a. (vache) nouvellement vélée.
 MOA.p.513 buoc'h nevez-hal.
nevez-hañv m. nevez-hañvoù printemps.
 L'Arm-p.307 néhué-han (m.); néhué-hanneu (pl.).
 LLB-1002 e-pad an nehué han.
 DIHU-1910 p.56 setu bremañ an neùe-han; SKET.III p.75 avel an nevez-hañv.
neveziad m. nevezidi novioe (religieux).
 ISV.p.157 un neveziad oc'h en em lakaat en urzh.
nevezidigezh f. renouvellement.
 VALL.p.645 nevezidigez (f.).
neveziñ v. (se) renouveler, (se) rénover.
 C.(DEEM.p.343) nevezarf, tr. "rendre nouveau" (inf.).
 GReg.p.804 névezi, tr. "renouveler"; neùeheñt, neùehat, neùeat (V.); p.777 névezi, tr. "rafraichir" (inf.); RF.p.19' en eo a zeu da nevezi hor yaouankiz (inf.).
 TDE.BF.p.801 n'heller ket, siwazh, nevezi beg ur plac'h kozh evel tal an ti (inf.); EKG.II p.100 komz dezhañ a gement-se oa nevezi e boan (inf.).
 MMEK.p.8 petra en deus nevezet doare ar vro? (pp.); SKET.p.80 ar strollad ... oc'h en em nevezi dalc'hmat eus ar baotred ha merc'hed kreñv (inf.).
nevezinti f.-où (1) nouveauté.
 Qu.II p.122 nevezinty, tr. "nouveauté".
 GReg.p.662 nevezinty, neventy; -ou (pl.).
 EKG.II p.309 ouzh an nevezinti e vez sell atav, pe e vezont mat, pe ne vezont ket.
 KLBD.p.31 kement-se n'eo ket un nevezenti; SKET.p.85 an nevezentioù a-zlavaz-bro (pl.); BAHE.16 p.7 drezañ e splanne ar gelennadurezh hag an nevezentioù (pl.).
 ----- (2) nouvelle.
 BD.996 lavarit ... din an neuenty a zo; 1590 selaouit ... an neuenty bras.
 BAL.p.VII da lavaret deoc'h ur gomz pe un nevezinti bennak; GBI.p.384 petra newentis 'zo amañ?
 ----- (3) (?) cadeau, offrande.
 J.p.19-b da nevezinti ez roaz deze-i e corff glorius.
nevezintier m.-ien novateur.
 VALL.p.501 nevezintier, nevezentour; -ien (pl.).
neveziou pl. (1) nouvelles.
 GBI.p.376 petra 'zo en ti a neweio?
 ----- (2) modes nouvelles.
 VALL.p.501 neveziou.
 ----- (3) achats faits par de nouveaux époux.
 VALL.p.501 neveziou.
 ----- (4) nouvelle lune.
 FVR.p.204 al loar ...; ... evelti ... hiziv en neueio, hag arc'hoazh en diskar.

nevezkeltiek a. néoceltique.

NOTK.p.139 ar yezhoù nevez-keltiek.

nevezoadvezh m.-ioù époque nouvelle, nouvel âge.

SKET.II p.30 nevez-oadvez ar maen.

nevez-vel a. nouveau-né.

SKET.p.87 pennoù nevez-vel eus chatal Manos.

neviad f.-où augée.

GReg.p.66 névyad ; nevyadou (pl.).

nez coll.-enn lentes.

C.nezenn, tr."lente de teste, lat.lens".

GReg.p.568 niz, nez ; -en (sgf.) ; ne, neh (V.) ; -en (sgf.) ;

PElletier.nez ; -en (sgf.) ; niz (L.) ; L'Arm-p.216

nê, néh ; néhenn (sgf.) ; néhennou (pl.).

VNB-p.23 un nièn (sgf.).

nezadeg f.-où (1) filage en commun, atelier de filage.

GON.nezadek (f.), tr."filerie, assemblée de fileuses, et aussi le lieu où l'on se réunit pour filer" ; nezadek (hors de L.).

----- (2) fête où les fileuses viennent remettre le fil qu'elles ont filé.

GReg.p.413 nezadecg, nezadecg, tr."filerie, renderie de fil, de jour divertissement et de bonne chère" ; nezadegou, nezadegou (pl.) ; PElletier.p.646 nezadec, tr."filerie".

nezadur m. filage.

GReg.p.412 nezadur, tr."filage, manière de filer" ; p.413, tr."l'action de filer".

nezañ v. (1) filer, mettre en fil.

C.nezaff, tr."filer, lat.filare" (inf.) ; Qu.II p.71 nezaff (inf.) ; N.1609 me ros dezi ... da nezaff vn poes lin (inf.) ; 1613 a huy oz eux eff ... nezet (pp.).

GReg.p.412 neza, nea ; neeif, neueif (inf.) ; neza e gordenn evit e grougañ, ober traoù a gundu d'ar groug (inf.) ; PElletier.neza (inf.) ; L'Arm-p.157 neein (inf.).

LLB-218 ar merc'hed a zle neein o gwerzhidat (inf.) ;

BAZ.p.6 en ur ziwall an deñved, en em lakae da neza

(inf.) ; EKG.II p.230 en ur neza gant ar c'harr

(inf.) ; GBL.p.406 Janig ar Yudeg 'zo dimezell, na

briz ket neza he c'hegel (inf.) ; p.410 nea (inf.).

DIHU-1911 p.265 neein div pe deir gwerzhidat (inf.) ;

MKRN.p.79 o neo gloan (inf.).

----- (2) tordre.

Qu.II p.163' nezaff, tr."tordre" (inf.) ; N.890 gant curun ha foultr ... ; ... an guez, nezet m-o crethe (pp.).

GReg.p.929 neza drez (inf.) ; L'Arm-p.384 neein e gorf (inf.).

ISV.p.340 da lakaet holl dud al lestr ... da hejañ ha da neza o c'horf o c'hoarzhin (inf.).

neze s.-ou doloire ; cf.ezev.

PElletier.neze, tr."doloire, instrument de tonnelier" ;

-ou (pl.).

nezek a. plein de lentes.

C.(DBM.p.343) nezec.

nezer m.-ien fileur.

C.nezer, tr."fileur, lat.filotista".

GReg.p.413 nezer ; nezéryen (pl.) ; neour (V.) ; neervon

(pl.) ; L'Arm-p.157 néour ; néerion (pl.).

nezerez f.-ed fileuse, filandière.

C.nezeres, tr."fileresse, lat.filotista".

GReg.p.412 nezérés ; nezeresed (pl.) ; neeres (V.) ;

nezerezed (pl.) ; L'Arm-p.157 néeréss ; néerézétt (pl.).

NOTK.p.285 oberiantiz ar maouezed kelt evel nezerezed

(pl.).

nezerezh m. filage.

GReg.p.413 nezérez, tr."l'action de filer" ; PElletier.

nezerezh, tr."filerie" ; L'Arm-p.157 néereah (m.) ;

-eu (pl.) ; RS.p.219 ... pa en em gontanten da vevañ

diouzh an aluzen pe diouzh va nezerezh.

nezidigezh f. filage.

GReg.p.412 nezidigezh, tr."filage, manière de filer".

nez-kig m. nezed-kig ciron.

L'Arm-p.60 nee-quicq (m.) ; néétt-quicq (pl.).

nezus a. sujet aux lentes.

GReg.p.568 nizus, nezus ; neüs, nehus (V.) ; penn nizus ;

L'Arm-p.216 nehuss.

ni pron.pers. (1) nous (emploi indépendant).

Fm.n.278 ya, ha ny, bras ha byhan.

BAZ.p.3 ni soñjal er marv, ... echu e ve hor joa war an

douar !

DIHU-1910 p.110 piv a zo ar mestr amañ ? - Ni.

----- (2) nous (sujet du verbe).

M.2504 ny so pobl milliguet ; Fm.n.135 ny ho pet ; G.757

fur ha foll ny a corollo ; Qu.p.136 ny a ya da-n

Illys.

NG-237 ny ho supli ; RP.p.152 ha ni a zeuy a-benn da

opteniñ ar pezh a c'houlennomp ?

EKG.II p.167 ni hon-daou ... a zo kaoz ; BAL.p.11 echu an

amzer gaer ... ha ni n'emaomp ket e savete.

----- (3) nous (employé avec "être").

EKG.II p.167 pa'z eo gwir eo ni a glakit, ... lezit e

peoc'h tud an ti-mañ.

----- (4) nous (complément du verbe).

Do.p.21 ... suel ma pardonom da nep en deues ny offanset.

LLB-158 gouarnit ni.

----- (5) nous (après gwa "hâlas").

KAS.p.2 gwa ni, gwa hor bro !

----- (6) nous (après sed, sedé, setu "voici").

G.151 chetu ny deut.

RP.p.137 sety ny bet eta en em egaret ; BD.5057 setu nin

mizerapl ; CB.ms.p.14 sede nin ... diskaret.

MGZ.p.269 setu ni amañ.

- (7) nous (après eme "dit").
BAL.p.53 eme-ni.
- (8) à nous (pour insister, après une préposition à suffixe pronominal).
J.p.162 guen eomp ny ; Nl.n.327 deomp ny ; Qu.p.103 dirazomp ny.
NG-956 deomp-ni ; 956 evidomp-ny ; RP.p.151 petra vezo graet ac'hanomp-ni ? ; BD.3398 warnomp-ny.
EKG.II p.15 diaes e kave ... lezel ac'hanomp-ni da lojañ er-maez.
- (9) nous (sujet du verbe, placé pour insister après ce verbe).
G.111 quenderou compes omp-ny ; M.49 an ty celestiel ... pe da heny ez dleomp ny spiaff ; Nl.n.289 greomp ny gloar da Maru ; J.p.27-b pez a rahimp ni, ma migon ?
NG-719 kanomp-ny ; RP.p.115 pebezh aon da dleomp-ni ket da gacut ? ; p.151 pebezh setañs hor bezo-ni ? ; JV.181 deomp-ni.
LLB-42 perak ... n'hon eus ket ni sentet ; VNB-p.II ar pezh ne domp ket ni er stad d'ober ; MGZ.p.131 hag hen ober a reomp-ni ? GBI.p.366 eomp-nin.
DIHU-1910 p.110 ni zo ni ar vistr !
- (10) nous (complément du verbe, placé pour insister après ce verbe).
G.232 n-on n-eus arell a alle hon sycour ny ; Nl.n.289 d-on ober ny glorifiet ; Cnf.p.a/4 d'on courrigeaff-ni.
NG-972 ... en hor c'hrouas ny hon Salver ; IN.p.254 hor c'hrediñ ni.
SST-XXXVIII' Doue n'hon laosk ket ni ... da vervel ... er pec'hed.
- (11) nous (employé avec un autre mot pour préciser le sujet ou le complément d'un verbe).
J.p.141 da em lam a poan, te ha ny ; M.413 dre'n pez hac Y ha ny, en nebeut á dezyou, ez finissomp ... hon amser.
- (12) à nous (employé pour renforcer le possessif).
G.403 Doe hon Roe ny ; Fm.n.218 hon anauon ny ; Qu.p.16 hon mestr ny.
GReg.p.2 d'hon ti-ny ; RP.p.151 hor pedennou-ni.
EKG.II p.315 hon aotrou person-ni ; LBM.p.158 hon stad-ni a zo disheñvel-bras diouzh o hini.
DIHU-1910 p.19 hor bro-ni ; MKRN.p.48 ar c'hog-ni.
nifl a. poli, uni, bien fait, élégant.
ERNAult.Dict.Vannes.nifl, tr."poli, bien uni, bien fait";
VALL.p.245 nifl (V.), tr."élégant".
nigromañs f. néromancie ; cf. igromañs.
C.nigromance, tr."idem, lat.nigromancia"; C.(DEBM.p.343) nigromance ; Qu.II p.119 nigroumanc ; N.825 dre nycromance.
nij m. vol (des oiseaux etc.).

- C.nig, tr."uolement, lat.uolatis".
GReg.p.968 nich, nifich ; neich, nech (V.) ; PElletier.nich ; L'Arm-p.405 neige (m.) ; neigeu (pl.) ; RP.p.378 evit en em lakaat e stad ... da gemeret adarre o nich.
GBI.II p.38 evnedigoù diwar an nij, grit va gourc'hemmennoù e Breizh.
SKET.p.70 gwech diwar neuñv, gwech diwar nij ; p.87 ragaraoeziet war o hent gant nij an evned.
nijad m.-où volée (d'oiseaux, etc.).
L'Arm-p.406 nejatt (m.).
VAZA.p.115 nijadoù brini o plavañ (pl.).
nijadeg f.-où vol (en groupe).
SKET.III p.106 trouez nijadeg ha redadeg loened.
nijadell f.-où volée (d'oiseaux, etc.).
L'Arm-p.406 nejadeell (f.).
nijadenn f.-où (un) vol (d'oiseau, etc.).
VALL.p.789 nijadenn.
nijal v. (1) voler (en l'air).
C.nigal, tr."uoler, lat.uolare" (inf.) ; Qu.II p.173 nigal (inf.).
GReg.p.968 nigeal ; neigeif, neigeal, negeif (V.) ; nigeal a-denn-askell (inf.) ; PElletier.p.646 nicha (inf.) ; nichet, niget (pp.) ; L'Arm-p.406 neigein, nejain, nejale (inf.) ; RP.p.362 al labous-se ... e leuskal da nigeal dirak an holl (inf.) ; p.242 al labous-se ... a nige eus an eil gwezenn d'eben (3 imparf.) ; BD.4233 difisil-bras 've din gallout ningal (inf.) ; CB.ms.p.33 an evned 'ning en aer (3 prés.).
LLB-1270 ur gelienenn vrizh o nejial tro-ha-tro (inf.) ; GBI.p.44 nijell a ra ... dreist an tier uhel (inf.).
SKRS.p.106 e aristidigezh a nijas kuit evel un huñvra (3 prêt.).
- (2) flotter (au vent).
EKG.II p.132 stagañ a ris va riblennad lien du ouzh beg ar groaz, ha nijal a reas diouzhtu gant an avel (inf.).
nijellañ v. voltiger, voleter.
MOA.p.522 nijella, tr."voltiger, parlant d'animaux ailés" (inf.) ; BAL.p.21 ur wenanenn hag a chom pell da sunañ ar memes boked a ra muoc'h a vel evit an hini ne ra nemet nijella diwar ur boked war un all (inf.).
BREN.GWAL.18 p.92 ar veleien a welas aeles o nijelli en-dro d'ar c'hev (inf.) ; PIK.G.p.50 ur mousc'hoarzh dinoaz o nijellañ war e vuzelloù (inf.).
nijer m.-ien (1) celui qui vole.
L'Arm-p.406 nejjour, tr."voleur, parlant d'oiseau".
- (2) aviateur.
VALL.p.51 nijer, nijour.
nijerez f.-ed avion.

VALL.p.51 nijerez (f.).
nijerezh m. (1) action de voler.
 DIHU-1911 p.226 kenavo d'an nejereh skañv ha bourrus
 e-kreiz an ebr.
 ----- (2) aviation.
 VALL.p.51 nijerez.
nijus a. capable de voler.
 L'Arm-p.405 nejuss, tr."volatile".
nikel m. nickel.
 VALL.p.495 nikel (m.).
nikeladur m. nickelage.
 VALL.p.495 nikeladur.
nikelañ v. nickeler.
 VALL.p.495 nikela (inf.).
nikelerezh m. nickelage.
 VALL.p.495 nikelerezh.
nikun pron. (1) personne, nul.
 C.negun, tr."null, lat.nullus"; G.(DEEM.p.342) nigun ;
 Qu.II p.122 nigun, tr."nul"; M.1358 negun ne
 achappo ; Jer.FEilletier.n.470 nigun na torret ma bers ;
 N.83 pour, pluizic, ne chem nigun ; B.n.552 ne comptent
 oz negun un guer ; Gk.II p.140 (H.p.21) pe en fortun
 e couezo n-en d-eu assuret nichun ; Fm.n.261 na
 fizy ... en nygun ; G.399 negun nemet unan ; Dnal.
 p.62 nicun n'en deveux quemet à faveur nac à
 gallout é les Doué evel ar Guerc'hes Mary.
 GReg.p.715 neun, nicun, tr."personne, nul"; FEilletier.
nigun, tr."nul après une négative"; L'Arm-p.180
nicun, tr."personne, nul"; RP.p.111 n'en em lezomp
 ket da geout ur garantez dizordren ouzh nicun ;
 BD.2191 petra a dalvezo da nicun e vadou ?
 EKG.II p.501 pep hini a yae raktal en e hent ; nikun ne
 chome ... ; MGZ.p.61 neun eus ho pobl n'en deus
 prizet digeriñ deoc'h e zor.
 ----- (2) aucun, nul (se rapportant à un objet).
 J.p.18-b a moneiz fin tregont digner, hep fellell nigun.
 BAZ.p.I eus an holl levrioù brezhonek n'eus nicun hag a
 ve anavezet ha karet gant tud hor bro evel Buhez ar
 Sent.
 ----- (3) rien.
 G.517 neyocun nemet un tamm.
nimfenn f.-ed, nimfed, nimfezed nymphe.
 Qu.II p.123 nymphen.
 GReg.p.657 nymplenn, nymplenn ; nymplou, nymplenned,
nymplled (pl.).
niñv s.-où chagrin, affliction.
 B.n.56 her dra beuyff hep niff (var.nif) ez douguiff
 pris dih-uy.
 GReg.p.146 niñv, tr."chagrin, tristesse, ennuy, mélancolie";
 -ou (pl.).
niñval v. se chagriner.

GReg.p.147 niñval, niñvo ("S.BRIEUC"), tr."être chagrin,
 triste, se chagriner" (inf.).
nis a. (?) étroit.
 J.p.12-b dre-n avaricoc ho delch nyec torticet.
niver m.-où (1) nombre.
 C.niver, tr."nombre, lat.numerus"; J.p.145-b an brasa
niver ... a poentou diezo.
 GReg.p.659 niver ; -ou (pl.); niñver (V.); -où (pl.);
 FEilletier.niver ; niveri (pl.); L'Arm-p.253 niverr
 "s'emploie en quelques phrases"; RP.p.100 an niver
 bihan eus a re salvet ; p.331 an daou niver-se.
 MMKE p.12 un niver bras a aelez.
 ----- (2) grand nombre.
 J.p.12 niver a cauteriou.
 L'Arm-p.253 an niverr a oa anezhe, tr."tant le nombre en
 étoit grand".
 SKET.p.12 douar ... perc'hennet ... gouae un niver
 emgannou.
 ----- (3) troupe, compagnie.
 N1000 ma-z vizif dinam pep amser, hac en e niver quemeret ;
 M.845 amant da pechedou, ma-z vezy e-n nyuer gant
 Roe'n ster ; 1837 hon Saluer ... prest d-n pardonaff
 ... hac hon gortos ... da distreiff d-e niver.
 ----- (4) tas de onze gerbes.
 VALL.SUP.p.86 niver (V.).
niveradur m.-ioù dénombrement.
 GReg.p.266 niveradur.
 SKET.p.26 niveradur oadvezhioù ar bed.
niver-dacou m. duel (en grammaire).
 NOTK.p.145 pemp tro d'an unander, peder d'al liester,
 div d'an niver-dacu.
niverek a. nombreux.
 SKET.p.25 ra vo ... e vevelien niverek.
niverenn f.-où (1) chiffre, numéro.
 VALL.p.120 niverenn (f.), tr."chiffre"; p.497, tr."nombre
 déterminé, figuré"; p.502, tr."numéro"; NOTK.p.435
 ar c'hêrioù a zo an anv anezho netra ken nemet un
niverenn ; BAHE.14 p.3 ober gant an dud niverennoù
 er Gevredigezh (pl.).
 ----- (2) numéro (de journal, etc.).
 DIHU-1910 p.66 e nivren ar miz-mañ 'zeu ; BAHE.15 p.27
 eil niverenn ar bloaz 1959.
niverennadur m.-ioù chiffrage, numérotage.
 VALL.p.502 niverennadur, tr."numérotage".
niverenniñ v. (1) chiffrer, numéroter.
 VALL.p.502 niverenni, niverenna (inf.).
 ----- (2) faire des tas de onze gerbes.
 VALL.SUP.p.86 nivereni (V.)(inf.).
niverer m.-ien (1) calculateur.
 FEilletier.p.648 niverer, tr."nombreur, calculateur".

- (2) (pl.-ioù) numérateur (d'une fraction).
VALL.p.502 niverer.
nivererezh m. (1) action de compter, dénombrement.
GON.nivérérez (m.), tr."action de nombrer, de compter, etc., compte, calcul, supputation, dénombrement, énumération"; EKS0.30,14 neb a vezo e anv en nivérérez, adalek ugent vloaz hag ouzhpenn, a roy ar gouestl.
- (2) numération.
L'Arm-p.458 nivéréreah (m.).
VALL.p.502 nivererezh (m.).
niveridigezh f. dénombrement, énumération.
GReg.p.357 niveridiguez, tr."énumération".
niveriñ v. compter, calculer, dénombrer.
C.niue-aff, tr."nombrer, lat.numerare" (inf.); Fm.n.52 ho niueraff ... ne gallet (inf.); J.p.42-b ... ma-z galher antier niveraf, ha ho contañf ..., ma esquern (inf.).
GReg.p.660 nivera, tr."nombrer"; niñuereñ (V.); p.130 nivera, niveri, tr."calculer"; p.189, tr."compter" (inf.); PElletier.p.648 nivera, tr."nombrer, compter par nombre" (inf.); L'Arm-p.254 nivéréin, tr."nombrer" (inf.); RP.p.331 ur vandenn vras a re eürus, ha ne c'halle den o niveri (inf.).
SAG.p.165 ne c'haller ket o niveri (inf.).
DIHU-1910 p.7 o niverein ar yoc'h oberoù mat en doa graet ar miliner e-pad e vuhez (inf.); MMEK.p.6 piv a c'hellfe niveri an dud a gav eno bep bloaz yec'hed ar c'horf (inf.).
niveroniezh f. arithmétique.
VALL.p.36 niveroniezh (f.); NOTK.p.111 anaout tra pe dra eus an niveroniezh.
niverour m.-ien arithméticien.
VALL.p.36 niverour.
niverouriezh f. arithmétique.
VALL.p.36 niverouriezh (f.).
niverus a. (1) qu'on peut compter.
GReg.p.660 niverus, tr."qu'on peut nombrer".
----- (2) numéral, numérique.
L'Arm-p.458 nivérus.
----- (3) nombreux.
NOTK.p.113 ar gouennoù loened niverus o poblañ doureier, aer ha koadoù Keltia; BAHE.6 p.17 fazioù niveruzik a zo bet graet (dim.).
nivlenn f.-où (1) brouillard.
LLB-549 al loar, beuzet en un ivlen.
VALL.p.84 nivlenn (V.).
----- (2) nielle (maladie des céréales).
L'Arm-p.253 ivlenn (f.), tr."nielle, brouillard ou espèce de rouille jaune, qui endommage les bleds prêts à meurir"; -eu (pl.).

- nivlenniñ v. (1) bruiner.
L'Arm-p.39 ivleennein (inf.).
----- (2) nieller.
L'Arm-p.253 ivlënnein (inf.).
nivlenn-oabl f. nébuleuse.
VALL.p.492 nivlenn(-oabl) (V.)(f.).
nivlenn-rev f. bruine.
L'Arm-p.39 ivleenn-reau (f.), tr."bruine, brume mouillante et très froide"; ivleennu-reau (pl.).
niz m.-ed,-ien (1) neveu.
C.ny, tr."nepueu, lat.nepos"; Qu.II p.118 ny; J.p.130 Iahan, ma ny; Fm.n.68 sant iahann, he ny; G.140 hac ef, ha tut e ty, map ha ny, ha pryet; p.260 nyet (pl.); 310 nyez (pl.).
GReg.p.655 niz; -ed (pl.); ny (V.); -ed,-er (pl.); PElletier.niz, niz; -et (pl.); L'Arm-p.252 ni; -ett (pl.).
VNB-p.43 ni.
VALL.p.495 ni, niz; nied, nier, nized, nizien (pl.); DIHU-1911 niig (dim.); MMPM.p.130 nized (pl.).
----- (2) petit-fils.
GReg.p.341 nyz, tr."petit enfant, à l'égard du grand pere et de la grand'mere"; -ed (pl.).
----- (3) (pl.) descendants.
LLB-678 gwez ...; ne daolint gwaskedoù nemet àr hon nied.
nizach m. népotisme.
L'Arm-p.458 nihage (m.).
nizadur m. vannure.
GReg.p.235 nizadur, tr."criblûre".
MOA.p.511 nizadur (C.)(f.), tr."ce qui reste après avoir vanné".
nizañ v. vanner.
GReg.p.234 nizat, nyat, tr."cribler, nettoyer le blé battu à l'air, au grand vent" (inf.); PElletier.
niza, tr."venter le blé, le vanner" (inf.).
NOTK.p.215 da niza greun, e raed gant ar c'hrouer (inf.); HRWV.p.63 setu aze diskleriadurioù fraezh; ne gollin ket va amzer ouzh o niza (inf.).
nizer m.-ien vanneur.
GReg.p.234 nizer, tr."cribleur"; nizérven (pl.); nyer.
nizerezh m. vannage.
VALL.p.772 nizerez (m.).
nizez f.-ed nièce.
C.nyz, tr."niepce, lat.neptis"; Qu.II p.119 niz, nizez.
GReg.p.657 nizès; nized (pl.); nyes (V.); -ed (pl.); PElletier.p.648 nizés, nizés; niseset (pl.); L'Arm-p.253 niéss; niézétt (pl.).
VNB-p.43 niès; EKG.II p.268 Ivonaig, he nizez.
DIHU-1911 p.263 niég; MMPM.p.130 nized (pl.).
----- (2) petite-fille.
GReg.p.342 nyzès.

noashaat v. (1) mettre à nu.
VALL.p.501 noasaat (inf.).
---- (2) dégarnir, dépouiller.
LLB-375 hep nuehat e c'hirzhier (inf.).
noaz m. (1) bruit, querelle.
C.noas, tr."noise, lat.tumultus"; Qu.II p.120 noàs, debat,
tr."noise"; J.p.132-b an croas, m-e dougo hep noas ;
N.865 mar tremen aman leanes, me a gray noas.
GReg.p.659 noës, tr."noise, demêlé, querelle"; -you (pl.);
L'Arm-p.253 noëss, tr."noise"; noëseu (pl.); p.318
noëss, tr."querelle"; noësieu (pl.).
---- (2) mal, dommage.
B.n.253 me houz miro n-ouz bezo noas ; Nl.n.156 n-e
deffoue gloas na noas ; J.p.36-b huy a pechet n-oz
eux great noas.
noazadur m. action de nuire.
GReg.p.664 noasdur, noasadur.
noazañs f. action de nuire.
GReg.p.664 noasanzs.
noazerezh m. querelle.
GReg.p.771 noësereah (V.), tr."querelles fréquentes";
L'Arm-p.318 noësereah ; -eu (pl.).
noazh a. nu.
C.noaz, tr."nuz, lat.nudus"; Qu.II p.122 noaz ; III p.98
guisquaff an re zo en noaz ; B.n.394 me ray guiridic
da quic noaz ; N.850 a clezef noaz ho lazaff ; Jer.
ms.n.250 dyvysquet noaz ; Do.p.34 guisgaff an re
noaz.
GReg.p.663 noaz ; nuah, noëh (V.); PELletier.nôaz ; L'Arm-p.
255 nuah ; NG-1755 ken noëh evel pa oa ganet ; RP.p.
342 ordren a eure eta ekspozitiñ en noaz ar verzherien ;
BD.4336 diwisket en noaz ; EN.2508 Loeiz ... diarc'hen
en e benn noais hag e korf e roched.
LLB-772 hanter nueh ; 622 lannoù nueh ; EKG.II p.301 e
wreg hag e vugale a oa en noaz ; p.212 ar c'habiten
... e gleze noaz en e zorn ; IAL.p.229 kreditiñ a
raent, pa vije Vikel Jezuz-Krist aet war an noaz,
... e kollje buan e c'halloud war an eneou ; p.417
war an douar noaz ; GBL.p.212 war va daoulin noaz ;
p.222 ur gontell noaz en e gostez.
DIHU-1910 p.38 e-kreiz ur blaenenn nuah.
noazhadur m. nudité.
L'Arm-p.255 nuahadur (m.); -eu (pl.).
noazh-barbilh a. tout nu.
VALL.p.501 noaz-barbilh.
noazh-bev a. tout nu.
Jer.ms.n.230 querez hennoaz en noaz bev.
GReg.p.663 noaz-beo ; BD.3596 unan anezhe en noas-beo.
noazh-blouc'h a. tout nu.
MOA.p.70 noaz-blouc'h (T.).
VALL.p.501 noaz-blouc'h.

noazhded f. nudité.
GReg.p.663 noazded.
ISV.p.309 neuze e weler an dud ouez-se o c'holo o noasdet.
NOTK.p.334 an noazded en emgannoù.
noazhder m. nudité.
C.noazder, tr."nuette, lat.nuditas"; Qu.II p.122 noazder ;
M.2274 paurentez ..., naoun ... ha sechet..., sigoaz
hoaz ha noazder ; N.116 a het pemdec bloaz e noazder.
GReg.p.663 noazder ; PELletier.nôazder.
noazh-dibitilh a. tout nu.
VALL.p.501 noaz-dibitilh.
noazh-dibourc'h a. tout nu
SKET.p.14 er vro-se ... e vev an dud en noaz-dibourc'h.
noazh-ganet a. tout nu.
GReg.p.663 noaz-ganet.
noazh-glan a. tout nu.
TDE.FB.p.626 noaz glann edo.
VALL.p.501 noaz-glan.
noazh-glez a. tout nu.
VALL.p.501 noaz-glez.
noazhhadek a. gymnosperme.
VALL.p.349 noazhadek.
noazh-pilh a. tout nu.
J.p.134 noaz pill, hep barr dillat.
GReg.p.663 noaz pilh ; PELletier.nôaz-pilh, noaspilh ;
L'Arm-p.255 nuah-pilh.
noazh-pilh-dibitilh a. tout nu.
GReg.p.663 noaz pilh-dibitilh.
noazh-pourc'h a. tout nu.
GReg.p.663 noaz-pourc'h.
noazh-puilh a. tout nu.
TDE.FB.p.626 noaz puill edo ; GBI.p.522 noaz-puill.
noazhtroad a. nu-pieds.
C.noaztroat, tr."nuz piez, lat.nudipes".
noazour m. -ien querelleur.
GReg.p.771 noésour (V.); L'Arm-p.318 noaésour ; noaésorien
(pl.).
noazout v. (1) nuire.
C.noasaff, tr."nuyre, lat.nocere"; C.(DEEM.p.343) nosaff
(inf.); Qu.II p.120 noàsout, tr."noiser"; p.122,
tr."nuire" (inf.); J.p.150-b eguyt noassat da guyr
mab Doue (inf.); B.n.423 n-ouz em list quet ... da
uout ... en cas a ell noasat deocou hoz bro (inf.);
Pm.n.176 nep art dyaoul ... eno nep tro ne noasso
quet (3 fut.); Do.p.62 nep drouc e-n bro na gallo
noas da-n holl Christenien à prenas (inf.).
GReg.p.664 noasa, noasout ; noésout, noéseif (V.)(inf.);
PELletier.nôazvout, nôazout (inf.); RP.p.170
permetet oa dezho noasout d'an dud ; JV.159 ne deus
skilon ... a gement a noasse (3 cond.I).
MGZ.p.180 ne c'hellint ket noazout deoc'h (inf.); MOA.p.42

- re gaozeal a noaz (3 prés.).
 SKET.p.71 ouzh hini ebet n'em eus noazet (pp.).
 ----- (2) chercher querelle (à).
 Cnf.p.a/19 vman ves da mignonet en deues ma noaset, rac ma
 out Gueneff Bellec indign hanuet (pp.).
 L'Arm.p.318 noassein, tr."quereller" (inf.).
noazus a. (1) nuisible, nocif.
 C.noasus, tr."noysant, lat.nocius"; Qu.II p.120 noásus,
 tr."nuisant".
 GReg.p.664 noasus, tr."nuisible"; noésus (V.); RP.p.89'
 c'hwi holl kement zo noasus din.
 MGZ.p.45 a-barzh karet un dra e ranket (= ranker) ...
 gouzout pe eñ a zo talvoudek pe noazuz deomp.
 SKET.III p.39 int-i eo a zo kiriek da gement a zo teñval,
 drouk ha noazus er bed.
 ----- (2) querelleur, taquin.
 C.(Gloss.p.442) noesus, tr."contencieux, noisieux"; Qu.II
 p.120 noásus ha querellus, tr."noisieux et querelleux".
 GReg.p.18 noézus, tr."celui ou celle qui est sujet à
 agacer les autres".
noazusted f. nocivité.
 VALL.p.496 noazusted (f.).
noazuster m. nocivité.
 VALL.p.496 noazuster (m.).
 1.nobl a. noble.
 C.nobl, tr."noblez, lat.nobilis"; Qu.II p.119 nobl; Fm.
 n.10 roanes nobl; J.p.82-b byscoaz ne voe den e quen
nobl; Qu.p.139 an den noblaff ... a ves an bro
 (sup.).
 GReg.p.657 nobl, nopl; L'Arm.p.253 noble; NG-54 ar re
noble; 398 d'hon noble roue Jezuz; BD.4569 kaer ha
nobl.
 2.nobl coll. nobles, noblesse.
 G.513 ylys, noble, commun; M.62 an pobl nobl ha comun;
 Fm.n.234 nobl ha partabl.
nobladurezh f. anoblissement.
 GReg.p.39 nobladurez.
noblañ v. anoblir.
 C.noblaf, tr."ennoblir, lat.nobilitare"; C.(DEEM.p.343)
noblaff (inf.).
 GReg.p.39 nobla (inf.).
noblañs f.-où (1) noblesse (au sens abstrait).
 Qu.II p.119 noblanç, tr."noblesse"; N.332 tut fier a
 britonery, a noblanç, a tj piuzic; M.2551 hon
 goanac oa yactañ, noblanç, bout auañs.
 GReg.p.657 noblanç; L'Arm.p.253 noblance; noblanceu
 (pl.); RP.p.67' regret bras am eus da vezañ kouezhet
 eus va noblanç.
 ISV.p.393 un eskob ... eus an noblans vrasañ; EKG.II p.
 122 lez da noblans a-gostez.

- (2) noblesse, nobles.
 G.242 hep dougyaff na Roe na Noblance.
 BD.1979 tudjentil ha noblans.
 ISV.p.385 noblans, bourc'hizien, koueriaded; EKG.II p.177
 an noblans kozh a rankas kuitaat o bro.
 ----- (3) château, gentilhomme.
 GReg.p.658 noblanç, tr."maison de noblesse"; -ou (pl.).
 GBI.p.116 ur vatezh vihan a oa o servijiñ en un noblans
 gant un aotrou.
noblde f. noblesse.
 GReg.p.657 noblde (V.).
 BAHE.23 p.14 ar c'hultur ... a zo evit ur bobl a ra
 gantañ un doare d'en em ziwall, ur stumm da zifenn
 ... he dibaredelezh, he noblde.
noblidigezh f. anoblissement.
 GReg.p.39 noblidigez.
noblisaat v. anoblir.
 Qu.II p.14 noblissahat (inf.).
 GReg.p.39 noblizaat (inf.).
nodad m.-où (1) portée d'une femelle.
 VALL.p.576 nodad (m.).
 ----- (2) quantité, grand nombre.
 VALL.p.576 nodad-bugale, tr."quantité d'enfants (familier)".
nodadur m.-ioù (1) fêlure.
 GReg.p.402 nodadur.
 ----- (2) éclosion.
 VALL.p.238 nodadur.
nodal v. se moquer, railler.
 GReg.p.452 nodal, tr."gausser, railler quelqu'un, s'en
 moquer" (inf.).
noder m.-ien moqueur, railleur.
 GReg.p.452 noder, tr."gausser"; nodérven (pl.).
noderezh m. moquerie, raillerie.
 GReg.p.452 nodérez, tr."gausserie"; -ou (pl.).
 1.nodiañ v. (1) (se) fêler.
 GReg.p.402 nodia, tr."fêler" (inf.); nodet eo ar pod-se
 (pp.).
 ----- (2) éclore (comme les oiseaux).
 PELletier.p.651, tr."éclore à la manière des petits
 oiseaux"; p.639 naudi, tr."fraper pour percer. On
 s'en sert en Cornwallle pour exprimer les efforts
 que font les poulets en frappant, dit-on, l'oeuf
 pour le rompre et en sortir" (inf.).
 ----- (3) mettre bas.
 GReg.p.82 nodeiñ (V.), tr."mettre bas, parlant des
 truies, des chiennes, des chats, etc." (inf.);
 PELletier.p.651 nodein (V.) (inf.); L'Arm.p.27 nodein
 "se dit des chiens et chats" (inf.).
 ----- (4) poindre, apparaître.
 VALL.SUP.p.137 nodei, tr."poindre, en parlant d'une plante,
 d'une pointe qui traverse une cloison, etc."; p.10

tr."apparaître" (inf.).
 2. nodin v. devenir paralysé.
 VALL.p.530 nodin (T.)(inf.).
noed m.-où gouttière, chéneau, noue.
 GReg.p.465 nouéd, tr."gouttière située à la jointure de deux toits qui reçoit l'eau de pluie des deux autres toits supérieurs"; nouèjou (pl.); p.661 nouéd, tr."nouë-cornière, lieu où se joignent les couvertures de deux corps de logis"; nouédou (pl.); nouéd plom. tr."noué de plomb"; PELletier.nôet, tr."gouttière, conduit des eaux sur les maisons"; p.651 nôegeou (pl.); p.656 oet; oajou (pl.).
 GON.nôed, noued (m.); nôédou, nôéjou (pl.).
noilhat v. dorloter.
 VALL.p.228 noilhat (C.)(inf.).
nomañ adv. (1) maintenant.
 Jer.ms.n.221 et nomañ en hanu Sathanas entroch cosquor oar an mor glas; M.3314 ancouffnez ... ho holl poan ... a-raint breman nomañ; 3496 nouman; 3581 noma; Fm.n.99 pan oae net didornet an oaez, en deuoae glan nomañ annoez; n.137 nomañ aet pep vnan e hent.
 ----- (2) (?) là.
 M.3385 neubeut mar groa, neubeut noma à dle.
nombr m.-où nombre.
 Fm.n.116 ha-n re arall en nombr meurbet.
 L'Arm-p.153 nombre (m.); nombreu (pl.); BD.3646 nombr bras amzer drementet.
nomparailh a. sans pareil.
 J.p.148-b chetu marvail nomparailh (sup.).
nompas adv. non pas, ne pas.
 Gk.II p.140 (H.p.20) suport pep vnan ... euel da car ... nompas euel estren.
 RP.p.326 bevañ diouzh ma plij ganto, ha non-pas diouzh ma plij gant Doue; BD.2724 hennezh a soufras kalz a boan, nompas evitañ e-unan.
 SIM.p.166 ar pezh hen dezole, e oa da nompas kacout arc'hant.
noñ adv. non.
 Mc.p.49 non, ne'm deur quet; Do.p.16 hac I so try Doue ?
 - non.
 JV.143 non, non, kourajus eo.
nonopstant adv. ou prép. nonobstant.
 M.1547 nonobstant e pechet; 3350 nonestant; Ca.n.7 onestant ez venn maguet en pourp.
noplaet v. (s') anoblir.
 C.(Gloss.p.447) nopleat, tr."noble fait" (pp.).
 GReg.p.39 noblaet, tr."anoblir" (inf.); nobleët (pp.); noblaet, tr."devenir noble" (inf.); nobleët (pp.); noblat (V.)(inf.); noblet, nobleit (pp.).
nor mutation de dor après l'article.
nord m. nord.
 M.202 su ha nort.

GReg.p.660 an nord; PELletier.nort; L'Arm-p.254 nortt; BD.826 sterenn an ort.
 PIKG.p.39 ne golle ket ar c'habiten an nord.
norz m. nord.
 VALL.SUP.p.121 norz (Ouessant, L.).
nosaat v. commencer à faire nuit.
 VALL.p.502 nosaat, tr."devenir, rendre (plus) nuit" (inf.).
not s. note.
 C.not, tr."note, lat.annotatio; note, ou tache, ou ooulpe, ou signe, ou connaissance, ou note descriptive de notaire, lat.nota"; Jer.ms.n.81 lavar dreu na cleusot, en hent nac e gueznot, un not e sotony.
notadur m.-ioù (1) notation, notification.
 C.(DEBM.p.344) notadur, tr."notification".
 GReg.p.661 notadur, tr."notification, déclaration, connaissance authentique".
 ----- (2) censure.
 GReg.p.144 notadur, tr."censure, jugement par lequel on condamne quelque action"; notadur an Iliz, tr."censure ecclésiastique"; notadurioù (pl.).
notadurezh f. notification.
 GReg.p.661 notadurezh, tr."notification, déclaration, connaissance authentique".
notañ v. noter, notifier, marquer, remarquer.
 C.notaff, tr."noter, notifier, lat.notare" (inf.); Qu.II p.121 notiff, tr."noter" (inf.); Nl.n.281 tut deuto, notyt (5 impér.); M.1960 try tra ... eo scler da consideraff ha da notaff (inf.); Mc.p.22 en intention notiif vn re bennac ves à iffamité (inf.).
 GReg.p.661 nota, tr."notifier, faire savoir" (inf.).
notapl a. notable, de valeur.
 C.notabl, tr."notable, lat.notabilis"; B.n.492 duet da-n trot, nac uch mar notabl, da un toull vil.
notenn f.-où note.
 C.notenn can, tr."note de chant, lat.nota".
 GReg.p.661 notenn, tr."note de chant"; -ou (pl.); notenn-gan; L'Arm-p.254 notenn (f.); -eu (pl.).
 NOTK.p.361 da glokaat an notennou a-ziaroek (pl.); VAZA p.34 a drugarez da'm mamm, gallout a raen dija lenn an notennou ha deust e oan da vezañ ur c'haner mat a-walc'h (pl.).
notennadur m.-ioù notation, annotation.
 VALL.p.27 notennadur, tr."annotation".
notennañ v. noter, annoter.
 GReg.p.661 notenna, notenni, tr."noter, tracer la note pour le chant" (inf.); L'Arm-p.254 notennain, tr."noter, tracer la note" (inf.).
 NOTK.p.222 ... e veze gant senedourien Galia bagadoù chas-red eus ar c'haerañ ma notennet ar rolloù-nested anezho (6 imparf.).
notennour m.-ien annotateur.

- BAHE.18 p.22 an troour, an notennour, an eilskriver.
1. noter a. notaire.
J.p.77 e-n Synagoc ... e-m-eux prezeguet sclaeer, ha so tra noter e-n kaer man ; M.2023 heman so tra noter ; 521 an guercheset sot, a-yoa diot noter.
2. noter m.-ed,-ien notaire.
C.noter, tr."notaire, lat.notarius"; Qu.II p.121 nottaer ; Mc.p.36 an noter.
GReg.p.661 noter ; -ed, notéryen (pl.) ; notér (V.) ; -von, -van (pl.) ; L'Arm-p.254 notér ; -étt (pl.) ; BD.549 kerc'h un otter ma vo graet ar c'hontrad.
ISV.p.203 notered pe skrivagnerien hag a lakae dre skrid ar goulennou-se (pl.).
- noteraj m.-où notariat.
C.noterag, tr."notairage, cest office de notaire, lat. notarius".
GReg.p.661 notéraich ; -ou (pl.).
- noteresh m. notariat.
L'Arm-p.254 notarreeh (m.) ; -eu (pl.).
- noterian v. passer (un acte) devant notaire.
VALL.p.499 noteria, tr."notarier" (inf.).
- noteriezh f. notariat.
VALL.p.499 noteriez (f.).
- notifiañ v. notifier.
C.notifiaff, tr."notifier, lat.notificare" (inf.) ; B.n.51 me menn ... dih-uy notiffiaff ez venn ober un mecher an querhaff (inf.) ; NL.n.11 da-n Pastoret ... ez voe ... notyfiet ... ez oa-n Map man ganet (pp.).
- noualant m. farceur.
VALL.p.295 noualant.
- noualantez f. mauvaise farce.
VALL.p.295 noualantez (f.).
- noualantiñ v. faire des farces.
VALL.p.295 noualanti (T.) (inf.).
- nouch a. niais.
VALL.p.495 nouch (L.).
- noucherezh m. niaiserie.
VALL.p.495 noucherez (L.) "(populaire)".
- noueans f.-où (1) race.
NL.n.77 Iesu ... voar pep noeance lancet ; n.137 Doue, Maestr ha Roue pep noeance ; n.433 Doue, Roue pep noeance ; Dnal.p.157 ne mano ... à dree ... Pap, Impalazr na Roué, bourg na ploe nep noeanc.
GReg.p.775 noéanz, tr."race, extraction".
---- (2) engeance.
VALL.p.615 noeans, nouans, tr."race, en mauvaise part" ; SKET.III p.37 da lazhañ ar ramzed ha da beurziouennañ an noueans anezho ; NOTK.p.82 noueansou, galloudekok'h eget an dud (pl.).
- noueant s. être, créature.
N.395 autrou Doue roe pep noeant ; 843 me-n toe da Doe ha

- pep noeant ; 1352 ... ez punisser a pep sceurt noeant ; M.897 da-n Roe pep noeant.
1. noeul interj. Noël !
NL.n.1 Noeul ; Noeul ; NG-93 Noeul, noeul lavaromp.
2. noeul m.-où Noël (cantique).
NL.(titre) An noelou ancient (pl.).
TDE.BF.noell (m.) ; -ou (pl.) ; ISV.p.488 tud ... o kanañ un noeul bennak d'ar Mabig Jezuz.
- noelat v. chanter des Noël.
TDE.BF.noellat (inf.).
- noelenn f.-où Noël (cantique).
L'Arm-p.253 noëllenn (f.) ; -eu (pl.) ; NG-872 un noellen nevez, hag enni ...
1. noenn s. (?) race ; (?)cf. goenn.
Fm.n.121 doe, roe pep noenn.
2. noenn m. extrême-onction.
Qu.III p.94 noënn ; N.1283 ma guir noenn a goulenaf ; Do.n.39 Sacramant à Noenn.
GReg.p.389 an noënn ; an nouyeenn (V.) ; PELletier.p.652 noënn "et dans les vieux Catéchismes Noeun" ; nouienn (V.) ; p.661 oungnen, ounhen "et par abus Noehen" ; L'Arm-p.150 nouënn, noufeenn (m.) ; RP.p.109 ... e resevas an Noeun ; p.332 an Noen.
SST-p.243 ar sakramant a Nouienn ; BAZ.p.684 an Noen ; EKG.II p.179 evit reiñ ... Sakramant an Noeun d'ar re glañv ; GBI.p.126 ... zo beuzet ur vagad tud yaouank ... hep na nouenn na sakramant ; p.420 lavarit da veleg Ar Bihan dont amañ, degas an traoù-nouenn gantañ.
SKRS.p.238 an Noeun en deus c'hoant ar vertuz da reiñ zoken ar yec'hed d'ar c'horf.
- nouenniñ v. administrer l'extrême-onction.
GReg.p.389 nouenni, tr."mettre en Extrem'onction" (inf.).
- nouiñ v. administrer l'extrême-onction.
N.1887 ma noeaff ... pan ay ma speret a-n bet man (inf.) ; 1286 me hoz requet ma-z vizif nouet (pp.) ; 1322 dre guir reol hoz absoluc ha hoz nouo (3 fut.).
GReg.p.389 noui ; nouyeiñ, noueiñ (V.) (inf.) ; RP.p.93 pa zeu ar beleg d'ho noui (inf.).
SST-p.244 nouiet (pp.) ; LLE-249 ar person ... en deus hi bet nuéet (pp.) ; EKG.II p.187 ... el lec'h m'oa bet o noui Kolaz Ar Born (inf.).
- nouspet prép. on ne sait combien de.
N.799 me-m-eux cleuet ne gous pet guez.
GReg.p.182 na ouz pet ; PELletier.naouspet den, tr."je ne sçai combien d'hommes" ; RP.p.182 ... ez eus naouspet seurt tourmantoù en Ifern.
BMN.p.X goude e varv en deus graet nousped mirakl ; MBR.p.306 nousped kant vloaz a oa ; ISV.p.458 n'ous pet hini ... a oa mantret.

NOTK.p.12 nouspet mil ha mil a dud ; SKET.p.74 a-hed
 nouspet hañv, nouspet goañv ; MARL.p.52 nouspet
 nozelenn a bep liv.

novis m.-ed novice (religieux).

C.(DEBM.p.344) novicq.

GReg.p.661 noviq ; noviced (pl.) ; L'Arm-p.254 novice.

BAZ.p.704 dek miz goude ma oa bet resevet novis e-touez
 an Tadoù Jezuisted.

novisenn f.-ed novice (religieuse).

L'Arm-p.254 novicenn.

novisiad m.-où noviciat.

GReg.p.662 novicyad ; -ou ; L'Arm-p.255 noviciatt (m.) ;
 noviciadeu (pl.).

noz f.-ioù nuit.

C.nos, tr."nuyt, lat.nox" ; Qu.II p.122 an nos ; G.11 nos
 ha dez ; Pm.n.45 en he seruige dez nos ; n.50 nos
 ha mintin ; M.1818 diouz nos na diouz myntin ; Nl.
 n.11 e-n nos ; J.p.48 nos mat degant Doe ; p.61-b
 chetu-y nos ; p.121-b hizio quent nos ; Do.p.9 diouz
 an nos pan avar da cousquet ; Qu.p.63 nos mat dech ;
 Dnal.p.21 diou nos.

GReg.p.664 nös ; -you (pl.) ; nös du eo anezhi ; nös dall
 eo anezhi ; FElletier.nös ; nosiou (pl.) ; L'Arm-p.
 255 noss (f.) ; nozieu (pl.) ; NG-225 da greiz an nos ;
 1657 Judaz a yeas da nos ... da gemeret hor Roue ;
 RP.p.382 lavaret un dra bennak a bedennoù diouz
 nos ha diouz yntin.

VNB-p.57 noz eo ; p.32 teir nos ha tregont ; LLB-360 pa
 weler an deizioù o vont pe-dost ken hir evel an
 nozieu (pl.) ; EKG.II p.3 n'hoc'h eus debret tamm
 abaoe dec'h da noz ; p.12 en derc'hent da noz ; p.
 149 a-barzh ma vezo noz ; p.299 pa veze kouezhet an
 noz e veze gwelet o vont e-unan a-hed an hentoù
 distro ; MOA.p.99 e-tro an noz digor, tr."à la
 tombée de la nuit" ; HTC.p.24 ... e teuas an noz
 warnezhañ ; ISV.p.437 dindan noz eo ez aimp ? ;
 SBI.p.24 warc'hoazh da noz ; p.154 da zek eur noz ;
 GBI.p.150 noz vat ha joa, holl en ti-mañ.

DIHU-1911 p.318 noz vat deoc'h ; MKRN.p.86 d'ar Sul da
 noz ; SKRS.p.45 er pedennoù diouz an noz ; p.77 ne
 zistro nemet da noz ; SKET.p.102 petra 'vern ma'z
 eo nozig anezhi (dim.) ; p.90 an noziou diloar (pl.) ;
 III p.33 pe bred bennak e vefe war an noz pe war an
 deiz ; p.52 noz ha beure hoc'h eus va fedet ; PRMG.
 p.265 a-benn e oa noz anezhi ; MARL.p.19 noz du oa
 anezhi.

noz-deiz adv. nuit et jour.

M.17 euyt gantaff, noz, dez en em consideraff.

RP.p.155 evit gouelañ nos-deiz da'm pec'hedou.

MGZ.p.243 chom noz-deiz en ul lec'h distro ; GBI.p.154
 me a zalc'ho da vale, noz-de.

nozelañ v. boutonner.

TDE.BF.nozela (inf.).

nozelenn f.-où (1) bouton (de vêtement).

C.(DEBM.p.344) nozelenn, tr."nodelle, bouton".

GReg.p.115 nozélenn ; -ou (pl.).

VAZA.p.31 evit pezh a sell ouzh o chupenn, dibrenn e veze
 laosket dalc'hmat, en desped d'an teir nozelenn
 wriet outi ; MARL.p.51 nozelennou porselen pe vetal
 (pl.).

---- (2) glande (au menton, à la gorge des porcs).

GReg.p.459 nozélenn, tr."glande de pourceaux, excressence
 de chair qui leur vient souvent à la gorge" ; -ou
 (pl.) ; FElletier.nozel "singulier Nozelen", tr.
 "glande ou excressence de chair qui se forme sous le
 menton des hommes, et à la gorge des pourceaux. Le
 Nouveau Dictionnaire porte Nodelen, glande au col
 d'un pourceau."

nozelennañ v. boutonner.

GReg.p.115 nozélenna (inf.).

nozelenner m.-ien boutonner.

VALL.p.79 nozelenner.

1.nozelennerezh f.-ioù boutonnerie (local).

VALL.p.79 nozelennerez (f.).

2.nozelennerezh m. boutonnerie (commerce).

VALL.p.79 nozelennerez (m.).

noziñ v. commencer à faire nuit.

MARL.p.35 noziñ a ra.

nozkan m.-où nocturne, sérénade.

VALL.p.496 nozkan (m.), tr."nocturne" ; p.687, tr."sérénade".

nozkent f. veille, soir précédent.

Cnf.p.52 an heny à tard nos quent an Iun eguit coanyaff.

HB.p.274 nos-quent ar gouel-mañ e reer un tan a joa ;

RS.p.292 nosquent ar gouel ... evel ma edont o-zeir
 en o c'hambr.

noz-pad f. durée de la nuit.

HTC.p.62 ar gouloù a dlee chom war elum e-pad an noz pad.

nozvezh f.-ioù (1) durée de la nuit, soirée.

J.p.63 quent ez cano ... an oq ... an nosvezh man ; Dnal.

p.187 e-n nosvezh ... ma-z-eaz Sant Paol ...

GReg.p.664 nosvezh, tr."nuitée" ; -you (pl.) ; nozeh, nosoh
 (v.) ; un nosvezh c'hoari en deus graet ; p.871 ma ez
 it-hu da dremen an nosvezh ?, tr."où allez-vous passer
 la soirée ?" ; L'Arm-p.255 nozeh (f.) ; -eu (pl.) ;
 NG-1580 a-hed an nozeh-mañ ; RP.p.343 an nosvezh-se
 a boan ; p.90 e-pad kalz a nosveziou (pl.) ; BD.1615
 un nosves krueh ha tempest a zo graet.

VNB-p.171 nozeh vat ; LLB-558 glav hag avel hag un nozeh
 spontus ; EKG.II p.53 da soñjal en traoù trubuilhus
 a welis en nosvezh-se ; p.99 ar spontadenn am boa bet
 en nosvezh a-rack ; p.174 ar re a dremen o nosveziou
 en ostalerioù (pl.) ; MGZ.p.120 goude un nosvezh glav

bras ; ISV.p.361 en ur pennad nosvez ; GBI.p.382
teir nozwez 'zo ; p.506 sevel a ra ar vrud ... evel-
hen, e ra ar varkizez nozveziou gwenn (pl.).

DIHU-1910 p.88 un nozeh e oa bet fall an traoù gantañ ;
p.176 nozeh vat deoc'h ! ; 1911 p.292 en nozeheu
kent (pl.) ; MKRN.p.44 un nosvez rev ; p.86 an nozaz-
se ; SKET.p.39 nozveziou diloar (pl.).

----- (2) veillée (réunion).

GReg.p.664 reder an nosvezyou (pl.) ; BD.3487 ne vezo ket
d'an dañs nag ivez d'an nosuesio 'vezo ec'h ehomp
di, dirak Jezuz hon Aotrou (pl.).

GBI.II p.308 eomp hon-daou d'an noswez vras da Goadurjaou ;
ISV.p.411 en nosveziou, er bankedoù (pl.).

nozvezhiad f.-où durée ou emploi d'une nuit, d'une soirée.

EMG.p.305 un nozvezhiad rev ha barrou-grizilh a oa bet.

nozvezhiadeg f.-où veillée en commun.

VALL.p.774 nozvezhiadeg (f.).

nozvezhiañ v. passer la nuit, la soirée, la veillée.

GReg.p.664 mont a gêr e kêr da nosvezya, tr."aller de nuit
aux veillées, de village" (inf.).

MMPM.p.45 ... he doa pedet tud da zont da nozvezia (inf.) ;

SKET.p.81 nozvezia e-tal bez ar re gadarn (inf.).

nozvezhier m.-ien celui qui va aux veillées.

GReg.p.664 nosvezyer ; nosvezéryen (pl.).

nul a. nul, inutile.

IAI.p.266 o labour a zo bet nul.

- 0 -

1.º interj. 6, oh.

M.3327 o pez cite, pez majeste real.

SFA.p.312 plijet geneoc'h, o va Doue, reiñ perzh din er
grasoù ...

2.º (1) a. leur, leurs (possessif).

G.8 ho bro ; NL.n.14 an oll Inosantet ... a voe lazet ha
trouchet ho pennaou ; M.2082 ho doan hac o poanyou ;
3401 quent ho monet.

GReg.p.571 ho, o ; hou (V.) ; L'Arm-p.216 ou zad ; NG-1142
hou fened ; RF.p.118 ar pezh a laka o c'halon da
vantriñ en o c'hreiz ; p.149 o zal ; ibid. o feultrin ;
ibid. o fenn (skrivet : phen) ; BD.4778 ho fec'hedoù.

LEM.p.188 ho fedennoù.

SKRS.p.53 ho foaniou.

----- (2) pron. les (complément d'un verbe).

NL.n.29 hac an steren ho quellenne ; Fm.n.52 ho niueraff ...
ne gallet ; n.265 ouz Ro'ue-n bet ho erbedas ; G.821
pan o guelaf.

NG-578 d'ou degas ; 331 ur steren ... ou c'hasas (skrivet :
hassas) ; HB.p.167 neb am c'har m'o c'har ivez ; p.
194 diganeoc'h e c'hortoz an anaon ... m'o zennot
da repoz ; p.187 evit o fedañ holl ; RS.p.294 goude
o bezañ saludet ; RF.p.73 traoù ar bed-mañ, pa ranker
o c'huitaat ; BD.4702 o fardoniñ ; MG.p.64 n'en
deus ket Doue ou c'havet (skrivet : havet) din da
vout paour.

BAZ.p.708 aba m'en devoa o gounezet da Zoue hag o
badezet ; HSH.p.4 ho c'hrouet en deus e c'hwec'h
devezh ; NGZ.p.117 eñ en deus ho graet ; SBI.p.196 ho
gwerzh d'ar c'hentañ marc'hadour ; BAZ.p.84 kelennit-
ho.

SKRS.p.60 ar c'hroaziou ... ; hag e Breizh-Izel ho c'haver
stank.

----- (3) eux (devant un nombre).

NL.n.8 un ejen hac un asen ho daou ; NL.n.273 cousquet ...
a gresont ho try.

GReg.p.285 ho daou.

ISV.p.204 ho gri e voent prizondet ; HTC.p.71 ur pennad
a oa m'edont o vale ho zeir asambles ; EKG.II p.59
edo an daou veleg, Paol Inizan hag Anna Roue ... o
fevar er solier ; SFA.p.80 evito ho daouzek.

DIHU-1910 p.134 mut e oant ou daou ; SKRS.p.174 ho daou
e raent profoù ; MMEK.p.67 o nav e kouezhont klañv.

3.º (particule servant à former devant un infinitif l'équivalent
d'un participe présent) en ; Voir aussi ouzh.

N.1857 oz crenaff bepret ez-aedouff ; NL.n.68 bepret ouz
compret poan.

NG-162 o touen (= tougen) ; 150 ou touen (= tougen) ; 504
e pec'hiñ ; 676 he tont ; 107 e tebriñ ; 912 e h-evet ;

RP.p.124 ar spont o vont (skrivet : font) dirazañ ;
BD.398 ne sesan o vale ; 375 o tilezel ar bed ;
4600 o h-anduriñ ; JV.228 o h-erruout.

KLV.p.X an dud a vicher, skuizh o koll hag o arc'hant hag
o amzer ; p.11 an hini n'eo ken nemet merer a gren
o prenañ un dra hag a servijo d'un all ; MBR.p.26
sousezhet o wetet ar pezh koad-mañ ; p.60 ar rann-
galon am eus bet o vezañ aet diouzhoc'h ; LBM.p.195
hi hag a wel un ael o tont d'he c'havet ; EKG.II p.
193 e vrennika pe e pesketa e veze bemdez.

oabl m.-où ciel, firmament ; cf. abr.

GReg.p.168 an oabl ; PELletier.oabr ; BD.4112 an holl
stered diouzh an noab, evel flammoù tan ... o
kouezhañ.

HTC.p.2 an oabl glas en em savas a-zioc'h an douar ; p.20
ar stered a zo e barr an oabl ; MGZ.p.103 ar stered
eus an noab ; SVE.RC.2 p.370 chom da sellet ouzh an
oabl o tremen.

SKRS.p.29 anv Doue, a zo skrivet en oabl e lizherennou
aour.

oablour m.-ien météorologiste.

VALL.p.465 oablour.

oablouriezh f. météorologie.

VALL.p.465 oablouriezh (f.).

oabrenn f.-où nuée.

Fm.n.173 map doe, roe-n noabrenn ; n.58 ha-n roe guenn oar
an noabrennou (pl.) ; J.p.80-b Mab den ... oz disquenn
en noabrennou (pl.).

oad m.-où (1) âge.

C.oat, tr. "aage, lat.etas" ; Qu.II p.5 oat dimizy, tr.
"aage mariable" ; ibid. vnam (?lenn : unan) á so è
maes á oat, tr. "qui est hors d'aage" ; Fm.n.254 nep
oat ; M.1155 da den e-n oat parfet ; Am.ms.n.498 eur
plac'h jaoanc hen oad a c'hwezecq bloaz.

GReg.p.18 oad ; oageou (pl.) ; oüéd, oéd (V.) ; -oü (pl.) ;
an oad a vugale, an oad kentañ, an oad tener ; an
oad a skiant, an oad a rezon ; an eil oad, an oad
krenn ; an oad da c'hallout dimeziñ, an oad flour,
kreiz an oad, an oad flamm ; an oad furm, an oad
parfet, barr an oad ; etre daou oad, avañset en oad ;
an oad diskar ; bezañ er-maez a voad "ou" a oad ;
an oad kripou, an oad hoal, an diwezhañ oad eus an
den, an oad difin ; PELletier.oât ; oajou, oageou
(pl.) ; ouait (V.) ; L'Arm.p.8 ouaitt (m.) ; ouaideo
(pl.) ; PM-p.2 d'an ouet a dregont vloaz ; RP.p.90
ha ne varv ket kalz a re all en hoc'h oad-hu ? ;
p.98 adalek an oad a bemzek vloaz ; p.219 ... en
devoa kalz a oad pa varvas ; BD.1148 ne doc'h ket
c'hoazh erru en noat da susediñ kurun ho tad ; 4589
en un noat a dri bloaz ha tregont.

SST-p.XXXI d'an ouait a dri-ugent vloaz ; VNB-p.58 pezh

ouaid hoc'h eus-c'hwi ? ; LLB-1326 ag an oad tenerañ ;
1958 e vugale c'hoazh en un oad tener ; BAZ.p.681
d'an dekvet bloavezh ha tri-ugent eus e oad ; MBR.p.
30 p'emaomp en oad da vale ; BMN.p.6 e genitervezed,
a oa eus ar memes oad gantañ ; p.9 bez' e oa en
oajou-se ma sant an den tan ar youloù fall o teviñ e
wazhied ; ISV.p.165 bez' edo bremañ en e oad kreñv,
war-dro e drede bloavezh ha daou-ugent ; EKG.II p.
158 a-vec'h m'en deus an oad-se ; p.192 pa deuas war
an oad e tilezas e garg.

DIHU-1906 p.209 int a soñje mat he devehe cheñchet a soñj
pa vehe bet deuet un tammig ar an oad ; MNEK.p.104
Mikael, dre ma teue oad dezhañ, a deus da vezañ
furoc'h-furañ ; SKRS.p.136 pe oad hoc'h eus bremañ ?
SKET.p.21 c'hwezecq paotr e barr o oad ; p.125 gwazed
ha maouezed e brud o oad.

---- (2) Age, époque, temps.

M.1086 hac ober en pep oat Iustij mat ; Nlou.n.565 ... ma-z
duy ... vn Roue à reno dreist pep oat.

GReg.p.19 oad, tr. "âge, siècle".

SKET.p.79 piv a harzje en he red froud an oadou ? (pl.).

---- (A) en oad adulte.

EKG.II p.163 petra eo ur bugel etre daouarn daou soudard,
daou zen en oad ?

SKRS.p.219 mat eo d'ar vugale ... gwelet o c'herent o
komuniañ, evit deskiñ ganto penaos ober pa vezint
en oad ; SKET.III p.77 gwazed en o oad.

---- (B) dont en oad, erruout en oad atteinde l'âge adulte.

BD.2255 pa erruo en oat an Antikrist krueel.

MBR.p.68 dre ma teue ar bugel-mañ en oad.

SKET.III p.37 ... e c'hoarvezas dezhañ, deuet d'e oad,
lazhañ ar bennañ ramzed.

oadet pp. âgé.

C.(Gloss.p.448) oaget, tr. "âgé, ancien".

GReg.p.19 oaget, tr. "âgé, qui a de l'âge" ; oüédet (V.) ;

oaget a ugent vloaz ; oagetoc'h eo eget egile (comp.) ;

an oagetâ (sup.) ; an nebeutañ oaget ; oaget bras.

VNB-p.42 ouaidet ; HTC.p.23 ... on dija oajet bras ;

BAZ.p.8 oajet a nav bloaz ha pevar-ugent.

DIHU-1910 p.57 ul labourer oadet.

oad-gour m. âge d'homme, âge adulte.

GReg.p.18 an oad gour, tr. "l'âge viril, jusqu'à 50 ans".

oadvezh m.-ioù âge, époque, ère.

SKET.p.22 en oadvez registorek ; p.26 oadvezioù ar bed

(pl.).

oadvezhiad m. oadvezhidi homme d'une époque, d'une ère.

SKET.II p.112 oadvezidi an arem (pl.).

oaled f.-où (1) foyer,âtre.

C.oalet, tr. "foyer, lat.focarium".

GReg.p.421 aled, oaled ; ualejou, auledou, oalejou,

oaledou (pl.) ; âled, ouâled (V.) ; -âu (pl.) ; skubañ

an aled ; Felletier.olet ; alegeou (pl.) ; oelet,
uelet (V.) ; L'Arm-p.160 ouélétt, uélétt (f.) ;
ouélédou, uélédeu (pl.).

LLB-213 pep unan a dosta d'an uéléd en-dro d'ar gaouad
tan ; MBR.p.4 an dud dastumet ... en-dro d'an aled ;
EKG.II p.70 Janed, a oa war bennoù he daoulin war
an aled ; p.279 un tantad mat a dan en aled ;
ISV.p.411 un den kozh ... e zaoulagad soublet etrezek
an olet.

DIHU-1911 p.336 ha Janig azezet ar an uéléd ; SKRS.p.59
e korn an aled ; SKET.III p.112 tan o aledou (pl.).

----- (2) lumière (d'un canon).
GReg.p.133 aled ur c'hanol.

aledad f.-où contenu d'un foyer, ménage.
SKET.III p.55 un ti dalc'het, war un dro, gant meur a
aledad-tud hag a vugale anezho.

oan m.-ed, -ein agneau.
C.oan, tr."aignel, lat.agnus" ; oanes, tr."aignelle, lat.
agna" (fém.) ; Qu.III p.38 oan ; J.p.19 da Coan, pan
voe debret ... an oan ; NL.n.99 cuff, vuhel, euel
oan ; Fm.n.83 eual oan (var.oan) doff ; n.265 eynn
guenn (pl.).

GReg.p.20 oan ; -ed, agin (pl.) ; oën, oïn (V.) ; ein (pl.) ;
Felletier.oan ; oänet, ain, ein (pl.) ; L'Arm-p.9
oëin, ouéne ; ein, oëinnétt (pl.) ; CO.p.131 evel
un oan e-touez ar bleizi ; FM.p.3 Jezuz evel un
ouéne a yeas da vout lazhet.

VNB-p.18 un oën ; EKG.II p.161 Paol ... a oa didrouz ha
sioul evel un oan o vont gant ar c'higer ; BAZ.p.69
... e cheñchas ar bleizi-se en oänet (pl.).

DIHU-1910 p.68 oénéd (pl.) ; SKET.p.119 o ein (pl.).

oangen m.-où peau d'agneau.
GReg.p.20 oanguen "alias oan-gen".

oaniñ v. agneler.
GReg.p.20 oënein (V.) (inf.).

oaz m. (1) jalousie.
C.oaz, tr."jalousie plus mauvaise que bonne, lat.zelopia".
GReg.p.506 oaz, tr."jalousie, parlant de maris et de
femmes" ; Felletier.oaz "M.Roussel doutoit si on ne
devoit pas plutôt dire Noaz" ; RS.p.288 pegen
dañjerus eo da un ozhac'h kemeret an noaz eus e
wreg.

SST-p.153 gwell eo souffriñ ha koll mep, evit prosezal
na kemer ohie ; p.271 bevit hep ohie, hep debat.

NOTK.p.36 galloud-dreist roueed a voe ... a zihunas aon
hag oaz an noblañs.

----- (2) zèle.
GReg.p.978 oaz, tr."zèle, affection ardente, passion
qu'on a pour quelque chose".

III.ROUed.19,10 un oaz bras am eus evit an Aotrou ;
BAZ.p.675 en Iliz ... bepred leun a oaz evit gloar

ar Sent.
oaziz m. ou f.-où oasis.
VALL.p.504 oaziz (f.) ; NOTK.p.267 oazizou ar Sahara (pl.).

oaz-kren m. jalousie.
GReg.p.978 "pour exprimer la jalousie d'un mari ou d'une
femme, on dit plus ordinairement : an oaz-crezn".

oazus a. (1) jaloux, envieux.
C.(DEBM.p.345) oazus.
GReg.p.506 bezañ oazus eus e wreg ; Felletier.oazus.

----- (2) jaloux, zélé.
Cnf.p.a/4 mé ... oazus à enor an Aotrou Doué ; p.a/18
Doctoret oazus ha desireus a Siluidigaez an
Christenien.
GReg.p.978 oazus.
EKSo.20,5 Doue kreñv hag oazuz.

obediñs f. obéissance, obédience.
Qu.II p.123 obediñc, tr."obedience".

obediant a. obéissant.
N.247 bezout hep si obediant.

obeisañ v. (1) obéir.
C.obeissaff, tr."obeir, lat.obedire" (inf.) ; Qu.II p.123
obeissaff (inf.) ; M.552 n-en-deurie ... a obeissaff
lig da ober Finigen (inf.) ; J.p.40 n-oz eus nep guye
oboyssat da-m volante me (pp.) ; Do.p.49 ... ez eo
ret obeissa dezé (inf.) ; Dnal.p.26 beza é tleomp ...
obeissa deza (inf.).

GReg.p.665 oboïçza da ur re ; obeïçzein (V.) (inf.) ;
L'Arm-p.256 aboïçcein (inf.) ; NG-1645 Doue a obeissas
(3 prêt.) ; RP.p.82' obeissa da gement hen gouarn
(inf.) ; GJ.p.5 c'hwi a dle gourc'hemenh ha me obeissa
(inf.).

----- (2) faire obéir, soumettre.
B.n.236 ... hac ez ynt-y oboyssat (pp.) ; M.1020 peur tenn
en quelenny, ma-z chomo dyt pepret oboyssat (pp.).

obeisañs f. obéissance.
C.obeissanc, tr."idem, lat.obediencia" ; NL.n.77 dre guyr
obeyssanc.

GReg.p.665 oboïçzanc, aboïçzanc ; L'Arm-p.256
aboïçsance (m.) ; JV.327 obeisane.
BAZ.p.2 obeissans.

obeisant a. obéissant.
C.(DEBM.p.345) obeissant ; Qu.II p.123 obeissant ;
M.699 did-e bezcoaz ... ne voe oboyssant.
GReg.p.665 aboïçzant ; L'Arm-p.256 aboïçsant ; JV.21
me vo obeisant.

1. ober m.-où, -ioù (1) action, acte, oeuvre.
J.p.53 huy a ezneu ... pep heny, en ober hac en pridiry ;
M.804 da pechedou a lauaro dit scler ez ynt da oberou
(pl.).

GReg.p.11 ober, tr."action, mouvement de la puissance
active" ; p.670, tr."oeuvre" ; -you (pl.) ; oberyou

- mat (pl.); L'Arm-p.257 obereu, tr."oeuvres" (pl.); TB-p.2 ar seizhvet deiz Doue a sesas e obereu kaer (pl.).
- GANE.2,2 Doue a beure'hreas e ober d'ar seizhvet deiz, hag ec'h arsavas d'ar seizhvet deiz eus e holl oberiou (sg. et pl.); EKG.II p.148 emañ bremañ dirak Doue e varner; pouezet ec bet dezhañ e oberou (pl.); GBI.II p.288 e obero fall (pl.).
- DIHU-1910 p.7 pep unan a yas d'e dro da rentiñ kont a e obereu (pl.); SKET.p.20 an oberiou hag al lavarioù dellezek a envor (pl.); NOTK.p.145 oberou a lennegezh (pl.).
- (2) besoin, affaire; cf. dober.
- B.n.454 n-en d-eux ober a differaff; M.2824 a heaul na loar ... ne d-eux ober da reiff sclerder; Nlou.p.550 Sant Stephan ... a gra da-n pobl en pep ober burzudaou.
2. ober v. (1) faire.
- C. ober, tr."faire, lat. facere" (inf.); Fm.n.17 ret eu ober flam an dra-man (inf.); NL.n.9 da ober mailluraou (inf.); Jer.ms.n.144 ehomp en Ker da ober rybaoterez (inf.); n.246 da ober dych enor (inf.); J.p.29-b dre hoz caret ... ez ouf ... en græt den (pl.).
- NG-27 neb a ra droug (3 prés.); RF.p.71 an aksion a eureu ar Priñs bras-hont (3 prés.); MG.p.III pellaat diouzh an droug, ha gobér ar mad (inf.).
- MGZ.p.103 un Doue en em ohraet den (pp.); BAL.p.VII gant a reoc'h, choazit mat ho kompagnunezh (5 fut.); SVE.RC.1 p.250 na biskoazh den na eure re, na rafe re nebeud goude (3 prés. et 3 cond.I).
- (2) rendre, transformer, devenir.
- J.p.31 an respont ma a gra doaniet ma calon (3 prés.); NL.n.289 pedomp Heman ... d-on ober ny glorifiet (inf.); N.1853 setu me græt franc a-m langour (pp.); Fm.n.101 mar galsent e ober ... da bezaff franc a pep anquen (inf.).
- (3) faire (faire quelque chose).
- J.p.5-b na græt quet ho pidid (5 impér.); B.n.82 groa dezaff ... donet (2 impér.); M.58 Iesv-Christ ma-z ray dimp resistaff (3 fut.); Qu.p.45 grit dezaff antren (5 impér.).
- GS.p.252 da ober da Eoded labourat (inf.); RS.p.231 oc'h ober dezhañ sevel (inf.).
- ISV.p.217 Maksin a reas e gas adarre d'ar prizon (3 prés.).
- (4) faire (en parlant du temps qu'il fait).
- GReg.p.731 ober glav (inf.); glav a ra (3 prés.); L'Arm-p.383 gobérr kurun (inf.).
- ISV.p.407 glav bras a rea (3 imparf.); TDE.BF.p.451 kazarc'h a ra (3 prés.).
- (5) se porter, aller (en parlant de la santé).
- SBI.II p.74 deiz mat deoc'h, va c'homer, penaos e ret

- hiziv ? (5 prés.).
- (6) (avoir que) faire, (avoir) besoin.
- Qu.p.71 nen d-eus quet da ober, tr."il n'en est pas besoin" (inf.); p.70 n-onn-eus quet da ober a letern (inf.); p.90 pa 6 bezo da ober a vn dra bennac, deute (lenn: deuet) dauidoff-me (inf.).
- GReg.p.91 da ober em eus anezhañ, tr."j'ai besoin de lui".
- (7) faire (employé comme verbe auxiliaire).
- Cnf.p.a/19 gouzout à graff (1 prés); NL.n.28 monet pront a gresont y (6 prés.); Fm.n.62 dihunaf queffret he bredeur a-guere (3 prés.); n.200 groa hon miret (2 impér.); n.217 gruet ma laquat (5 impér.); G.880 hon souten groet (5 impér.); M.175 bezaff a-ra da neuz en fañçon vn bleuzuen (3 prés.); Gk.II p.78 bezafu à ra pemp (3 prés.); Mc.p.5 ober á gris an pinigen a voue ordrenet (1 prés.).
- NG-186 mont da Velem a rezant-i (6 prés.); CO.p.105 meritout a rae ar re pere a zeu da imitañ Yuzaz, e resevient soudan ar bunision a zo dleet d'o c'hrim (3 cond.I); BD.263 ho sikour na rin ket (1 fut.); CB.ms.p.26 mervel na reet (5 fut.); p.56 mont a rejoint (6 prés.).
- MBR.p.78 kousket a eure (3 prés.); EKG.II p.9 ober a raint evidomp ar pezh a c'hellint da ober (6 fut.); p.185 kinnig a voe great dezhañ tamouñ bara ... da zebriñ (pp.).
- SKRS.p.56 gouzout mat a rean (1 imparf.).
- (A) en em ober, se faire, s'accommer, s'accorder.
- Qu.II p.7 en em ober diouz an amser, tr."s'accommer au temps" (inf.).
- MCA.p.103 en em ober, tr."être d'accord" (inf.).
- (B) ober diouzh soigner, s'occuper de.
- EKG.II p.274 ar mevel bihan a oa er-maez oc'h ober diouzh e sabut (inf.).
- (C) ober eus, ober a, ober ouzh nommer.
- Qu.p.123 pe hano á græt á hanoch-hu ? (5 prés.); p.124 Samson a græz á hano (= ac'hanon)(pass.prés.).
- RF.p.95 Daniel a reat eus an den-mañ (pass.imparf.); BD.683 ar pevar Ankou eo a rer ac'hanomp (pass.prés.).
- VNB-p.89 gouzout a ran e oa Yann a hret anezhañ (pass.imparf.); MBR.p.152 me a vez great Yann e vazh-houarn ac'hanon (pp.). SBI.p.308 ar pezh efrontet, oc'h ober ouzhin he fried (inf.).
- DIHU-1906 p.210 a-c'houde e hrér ag an tachad-se Lann-Nenneg (pass.prés.).
- (D) ober gant se servir de, employer.
- SVE.RC.2 p.220 pa n'eus ket muloc'h, ret eo ober gant ar pezh 'zo (inf.).
- (E) ober ouzh traiter.
- RF.p.84 ha ne garhec'h-hu ket ... bezañ great ervat ouzh ho nesañ ... ? (pp.).
- SBI.p.298 n'ouzon petra ober outañ (inf.).
- (F) en ur ober en l'espace de.

EKG.II p.170 o zad hag o mamm, sammet, o-daou, en eur ober eizh devezh, gant ur barrad kleñved tomm ; SBI.p. 266 me am eus o c'holllet holl, en eur ober un eur.
 ---- (G) emañ graet gant c'en est fait de.
 EKG.II p.113 ma vezvez gwelet war an hent gant soudarded Canclaux, emañ great ganez (pp.); p.159 ur vunutenn c'hoazh, hag e oa great gantañ (pp.).

---- CONJUGAISON

INFINITIF ober.

Nl.n.9 ober.
 RS.p.231, BD.615, NG-191 ober ; NG-349 gober ; MG-p.III gobér.
 SBI.p.298 ober ; LLB-153 gober.

PARTICIPE PASSE graet.

C.(Gloss.p.295) groust, groat ; B.n.678 groaet ; Jer.ms. n.149 grueat ; n.188 great ; N.1853 graet ; M.773 gruet ; 812 gret.
 CO.p.26 great ; JK.n.11 grât ; BD.101 groet ; PM-p.3 groueit ; NG-1187 grouait ; 1506 groet.
 MBR.p.152 great ; GBI.p.8 gret ; LLB-1140 groueit.
 MKRN.p.41 groueit.

PRESENT

1. gran.
 M.787 graff ; 659 ne-raff ; J.p.6-b graf.
 DO.p.7 à rân ; CO.p.84 a rân ; BD.469 a ran ; CT.134 gran.
 CBF.p.5 ne rann ; VNB-p.56 a hran.

2. grez.

Fm.n.251 gruez ; n.260 a rez ; Gk.II p.135 (H.p.12) groez ; J.p.120-b grez.
 RF.p.42' a rez ; BD.314 gres ; 431 a res-te.
 VNB-p.65 e hres ; HTC.p.7 grez ; p.22 a rez.

3. gra.

Jer.ms.n.13 gra ; Fm.n.42 a ra.
 RF.p.97, BD.1504 gra ; RP.p.296, BD.1504, NG-1269 a ra.
 MGZ.p.256 gra ; SST-p.161 groua ; LLB-594 a hra.

4. greomp.

B.n.224 grueomp ; Do.p.42 greomp ; G.740 ne reomp.
 RP.p.176 greomp ; CO.p.26 e reomp ; BD.1355 a reomp.
 EKG.II p.9 greomp ; MGZ.p.131 a reomp ; SST-p.203 a ramp ; LLB-149 a hramb.

5. grit.

G.652 groet ; J.p.18 gret ; G.566 a ret.
 DO.p.7 gret ; IN.p.147 grit ; BD.839 groet ; BD.693, NG-468 a ret.
 MGZ.p.149 grit ; CBF.p.5 a rit ; SBI.II p.74 a ret ; LLB-1127 a hret.

6. greont.

M.1042 grueont ; 2270 a-reont ; Fm.n.266 greont ; Cnf.p. a/11 gragont ; G.701 a reant.
 CO.p.127 a reont ; NG-2 ma rant.
 MGZ.p.IX a reont ; SST-p.213 ne rant ; LLB-172 a hrant.

Passif greer.

M.1163 gruer ; 547 a-rer ; Ca.n.33 groear ; J.p.127 graer ; Jer.n.145 grear ; Mc.p.31 grear ; Do.p.9 grer.
 DO.p.9 grer ; CO.p.34 a rear ; RP.p.206 ne rear ; BD.1367 a rer ; MG-p.III a rer.
 EKG.II p.65 pa rear ; BAZ.p.V a rer ; p.678 a rear ; SFA. p.141 a reor ; SST-p.254 groer ; LLB-446 a hrer.
 DIHU-1906 p.210 a hrér.

IMPARFAIT

1. graen.
 N.36 gren ; Fm.n.129 a-renn.
 IN.p.282 a rean ; BD.4323 ne ren.
 EKG.II p.46 a rean ; VNB-p.65 a hren.
 MKRN.p.74 a ren.

2. graes.

BD.1840 pa res.
 VNB-p.65 e hrehès.

3. grae.

Ca.n.3 groae ; M.1277 grue ; 1692 ne rey ; N.373 grae ; Nl.n.102 gre ; n.105 grae ; B.n.805 na rae.
 CO.p.95 a rae ; IN.p.234 grae ; RP.p.137 a rae ; NG-1820 a ré.
 BAZ.p.7 a ree ; MGZ.p.152 a rae ; LBM.p.198 a re ; SST-p.

190 a ré ; LLB-1952 a hré.

4. graemp.

M.1313 gruemp.
RP.p.138 a reamp.
EKG.II p.55 a reamp ; VNB-p.66 a hremb.

5. graec'h.

RP.p.145 ne reac'h ; NG-1038 a reh.
MGZ.p.273 a reac'h ; VNB-p.66 a hrehoh ; p.138 a rehoh ;
LLB-p.119 a hreh.

6. graent.

M.2321 gruent ; Nl.n.108 grent ; B.n.333 na rent.
RP.p.133 a reant ; BD.936 na rent.
BAZ.p.60 grent ; EKG.II p.14 a reant ; MGZ.p.123 a reent ;
SST-p.IV ne rent ; VNB-p.66 e hrent.

Passif. graed.

J.p.84 graet ; Ca.n.34 gread ; Nl.n.490 great.
GReg.p.394 a reat, a reét ; RP.p.390 a raet ; p.95 a reat ;
MG-p.385 ne rait.
EKG.II p.77 a reat ; VNB-p.89 a hret ; p.118 e hroèt.

PRETERIT

1. gris.

J.p.194 grvis (var. gris) ; Jer.ms.n.101 grve ; G.730 ez rye.
CO.p.100 a ris ; BD.1822 na ris.
EKG.II p.115 a riz.
MMPM.p.29 a rejon.

2. grejout.3. geure, greas.

Jer.ms.n.175 geure ; n.254 guereu ; M.196 gureure ;
1675 quere ; G.517 gueureu ; N.n.76 geureu ;
Dnal.p.140 guré ; p.189 a sure.
RP.p.74 guereu ; CO.p.90 a eureu ; p.123 greas ; RP.p.95
a reas ; NG-1661 gouré ; 1424 grouas ; 1514 a ras.
BAZ.p.651 a eure ; p.20 a reas ; SFA.p.71 a reaz ; GBI.
II p.110 n'euere ; SST-p.XXV' e ras ; LLB-p.117 me
hras.

4. grejomp.

J.p.230 gresomp.

EKG.II p.10 a rejomp ; p.57 a rechomp.

5. grejoc'h.

B.n.249 gruesoch ; M.1327 ne-resoch.
BD.4663 a regoch.

6. grejont.

M.438 gruesont ; Nl.n.28 gresont ; Cnf.p.7 graesont ;
B.n.650 ne resont.
CO.p.107 a resont ; RP.p.89 a raesont ; CB.ms.p.56 a
rejont ; NG-190 ne resant ; 186 a rezant.
BAZ.p.12 a rejont ; EKG.II p.146 ne rechont ; LEM.p.165
a rezont ; SST-p.XXIV' a rezant.

Passif. grejod.

BAZ.p.728 a rezer ; p.647 a rejer ; EKG.II p.16 a rejeur ;
SFA.p.88 a rejour.

FUTUR

1. grin.

B.n.87 gruiff ; N.1706 griff ; 778 gruif ; J.p.5-b grif ;
Mo.p.86 grv ; M.1701 ne-riff ; Dnal.p.126 grin ;
p.171 a grin.
CO.p.45 ma rin ; BD.263 na rin.
MGZ.p.129 grain ; p.136 a rinn ; EKG.II p.8 a grin ;
VNB-p.67 a hrein.

2. gri.

N.1149 gruy ; Jer.ms.n.208 grv ; G.104 a ry.
BD.287, NG-1990 a ry.
VNB-p.67 a hrei.

3. gray, grai.

M.1225 groay ; 827 a-ray ; 1809 a-rayo ; J.p.78-b
gruy (var. gray) ; N.633 grai.
CO.p.8 a rai ; BD.72 a ray ; 134 a rayo ; PM-p.5 a rei.
MGZ.p.172 a rai ; p.138 a rei ; p.XI a raio ; LLB-741
ne hrei.

4. graimp.

N.131 groahimp ; Jer.Pelletier.dict.ms.n.A.189 grahimp ;
Jer.ms.n.179 greomp ; J.p.118 grahymp ; p.27-b a
rahimp.

CO.p.26 a raimp.
 EKG.II p.63 graimp ; MGZ.p.193 a raimp ; GBI.II p.308
 a refomp ; VNB-p.67 e hrehemb.
 MMEK.p.35 ma reimp.

5. greot.
 B.n.55 gruehet ; G.379 groehet (var. grehet) ; J.p.51-b
greheut (var. grehet) ; Mc.p.78 grehot ; Qu.p.113 a
rehet ; p.68 na reet.
 CO.p.54 na reot ; BD.2448 a reet ; 1193 na ret ; NG-822
rehet.
 MGZ.p.70 a reot ; p.149 ma reoc'h ; p.130 a rafoc'h ;
 EKG.II p.170 a refot ; GBI.p.46 na refet ; VNB-p.
 67 e hrehet.
 SKRS.p.32 ne reot ; MMEK.p.6 na reoc'h.

6. graint.
 B.n.428 groaint ; J.p.43-b grahint ; M.322 ne-rahint ;
 3314 a-raint ; 806 a-raynt.
 RP.p.117 a raint ; p.147 a raint ; BD.95 a reont ;
 178 a raint ; JV.II 1425 a reint ; NG-1253 ne raint.
 MGZ.p.156 ne raint ; LLB-927 ma reint.

Passif. greor.
 J.p.23-b greher.
 GReg.p.673 a reor.
 SST-p.214 greher.

CONDITIONNEL PRESENT

1. grafen.
 J.p.113-b grahenn ; Nl.n.117 grahen ; G.982 ne rahenn ;
 Qu.p.87 graen ; p.81 a rahen.
 CO.p.111 e raen ; BD.3047 ne raen.
 BAZ.p.57 a raen ; EKG.II p.182 a rafenn.
 SKRS.p.150 ne rafen ; MKRN.p.41 petra rafen.

2. grafes.
 Jer.PElletier.dict.ms.n.A.74 grahes ; M.1582 a-rahes.
 CB.ms.p.7 na raes.
 EKG.II p.218 a rafes ; GBI.p.432 grafes ; VNB-p.69 a
hrehès.

3. grafe.
 M.677 groahe ; J.p.90 grahé ; Fm.n.172 a-rahe ; Dnal.p.
 52 ma raé.

RP.p.189 graë ; p.76 a raë.
 SVE.RC.1 p.250 na rafe ; MGZ.p.140 ne raffe ; VNB-p.69
 a hrehé.

4. grafemp.
 B.n.252 groahemp ; n.481 pe rahemp ; N.347 grahemp.
 BAZ.p.694 na raemp ; SST-p.178 grehemp ; VNB-p.69 e
hrehemb.
 SKRS.p.106 a rafemp.

5. grafec'h.
 J.p.147 grahéch ; Qu.p.198 é rach.
 RP.p.191 a raac'h ; CO.p.116 a rac'h.
 BAL.p.25 grafec'h ; MGZ.p.233 a rafac'h ; VNB-p.69 a hrehoh ;
 LLB-1231 a hrehsh.

6. grafent.
 Cnf.p.a/14 grahent.
 RP.p.80 a raent ; CB.172 e rafent.
 MGZ.p.VIII a rafent ; VNB-p.69 e hrehent.

Passif. grafed.
 B.n.247 groahet ; Fm.n.253 grahet.
 RP.p.279 e raet.
 SFA.p.70 a rafet.

CONDITIONNEL PASSE

1. grajen.
 B.n.287 groesenn ; n.188 ne rasenn ; Nl.n.117 graesenn ;
 J.p.82-b grasenn.
 LEM.p.190 e rajenn.

2. grajes.
 B.n.286 grases.
 SFA.p.224 e rahez.

3. graje.
 B.n.437 groasse ; Jer.ms.n.6 grasse ; Nl.n.162 grase.
 RP.p.139 a rase.
 BAZ.p.54 graje ; p.698 e raje.

4. graiemp.
 B.n.250 na rasemp.

RS.p.304 grasemp.

5. grajec'h.
RF.p.151 a rasac'h.

6. grajent.
B.n.438 grasent ; Fm.n.100 grasent.
RF.p.95 a rasent.
SFA.p.63 e rachent.

Passif. grajed.

IMPERATIF

2. gra.
Fm.n.130 groa ; n.241 gra ; M.2575 na ra.
RS.p.275, BD.301 gra.
GHI.II p.168 gra ; VNB-p.95 groa.
MKRN.p.43 gra.

3. græet.
B.n.236 groæet ; Nl.n.87 græt.
RS.p.229 græt.
VNB-p.137 groæet.

4. greomp.
B.n.69 gruemp ; n.581 gruemp ; G.588 groeomp ;
J.p.161 græomp ; Nl.n.15 greomp.
RF.p.151, BD.1254 greomp ; NG-1051 grouamp ;
1262 grouam.
MGZ.p.71 greomp ; VNB-p.165 groamb.

5. grit.
Fm.n.60 gruet ; G.149 groet ; 490 na ret ; J.p.70 gruyt ;
p.47 græet ; p.7-b gruyt ; N.826 grit.
CO.p.104 grit ; JK.n.6 græt ; BD.1012 groet ; 943 na ret.
MGZ.p.149 grit ; LLB-1085 groeit ; 1038 na hret.

6. graent.
IN.p.302 graent.

oberad pl. jours ouvrables.

SST-p.173 an oferenenn ... ; un dra vat eo ... he c'hlevet

d'an oberat memp.
oberat a. ouvrable (en parlant d'un jour).
ERNault.Dict.Vannes. obérat ; VALL.p.521 oberiat.
oberata v.-et opérer (un malade).
VALL.p.513 oberata (inf.).
oberatadenn f.-où opération (chirurgicale).
VALL.p.513 oberatadenn (f.).
oberatadur m.-ioù opération (chirurgicale).
VALL.p.513 oberatadur (m.).
oberataour m.-ien opérateur (chirurgien).
VALL.p.513 oberater, oberatour ; -ien (pl.).
oberenn f.-où oeuvre, ouvrage.
VALL.p.509 oberenn, tr. "(une) oeuvre déterminée (littéraire, etc.)" ; LKAT.p.67 oberennou skrivagnerien ar skol gozh (pl.) ; BAHB.14 p.28 oberennou mab-den a zo hepken neuze frouezh hag oberennou ur mekanik brav ha bev anvet den (pl.).
oberer m.-ien celui qui fait, qui fabrique ; cf. oberour.
C.(Gloss.p.449) oberer da ty ; obereur da fossyou.
GReg. oberer, oberour, tr. "faiseur, celui qui fait quelque ouvrage" ; p.390, tr. "fabricateur" ; oberérvyen, oberourvien (pl.).
obererezh m. (1) fabrication.
VALL.p.288 obererez (m.).
---- (2) action, activité.
BAHE.9 p.13 an Obererezh Katolik.
1. oberiad m.-ed homme actif.
GON. oberiad, tr. "homme actif, agissant" ; -ed (pl.).
2. oberiad m.-où oeuvre.
VALL.p.509 oberiad (m.) ; -ou (pl.) ; SKET.p.38 en oberiadou ar peoc'h kenkoulz hag e re ar brezel (pl.).
oberiadegezh f. activité.
VALL.p.8 oberiadegezh (f.).
oberiadenn f.-où (1) oeuvre, ouvrage.
VALL.p.509 oberiadenn, tr. "oeuvre".
---- (2) opération, acte d'exécuter.
VALL.p.513 oberiadenn.
oberiadur m.-ioù (1) exécution, fabrication.
VALL.p.283 oberiadur (m.), tr. "exécution" ; p.289, tr. "fabrication".
---- (2) oeuvre, ouvrage, chose exécutée, accomplie.
NOTK.p.109 oberiadurioù o ijinerezh (pl.).
oberiadurezh f. exécution, fabrication.
VALL.p.289 oberiadurez, tr. "fabrication" ; SKET.p.54 oberiadurez ar binvioù-emgann.
oberiañ v. fabriquer, façonner.
SKET.p.58 oberia binvioù sonerezh (inf.) ; NOTK.p.292 traezoù oberiet (pp.).
oberiañs f. façon de faire, main-d'oeuvre.
VALL.p.290 oberiañs (f.).
1. oberiant a. actif, travailleur, diligent, industriel.

- GRég.p.20 oberyant, tr."agissant"; p.11 oberyand, tr."actif".
2. oberiant m.-ed homme actif.
- GRég.p.11 oberyanded (pl.); p.556 un oberyant mat eo, tr."c'est un bon laboureur".
- oberiantiz f. activité, diligence, industrie.
- NOTK.p.285 oberiantiz ar macuezed kelt evel nezerezed.
- oberiat a. (1) actif.
- VALL.p.8 oberiat.
- (2) (verbe) actif.
- VALL.p.8 oberiat.
- oberiata v.-et fabriquer, confectionner.
- SKET.p.77 tri c'harr ... sammet a draezoù bet oberiataet gant gouennoù dic'hlan (pp.).
- oberiataer m.-ien fabricant.
- VALL.p.289 oberiataer, oberiater; -ien (pl.).
- oberiataour m.-ien industriel.
- VALL.p.387 oberiataour.
- oberidigezh f. fabrication, confection.
- C.(Gloss.p.449) an oberidiguez da-n bet, tr."la facture du monde".
- GRég.p.8 oberidiguez, tr."accomplissement, exécution"; p.12, tr."activité, action d'agir".
- SKET.III p.182 oberidiguez moneizoù ar vroad.
- oberius a. efficace.
- NOTK.p.218 an doare-sterriañ oberius-dreist a vremañ.
- oberiusted f. efficacité.
- VALL.p.242 oberiusted (f.).
- oberour m.-ien, oberizien (1) celui qui fait; cf. oberer.
- L'Arm-p.152 obérourr, tr."faiseur".
- (2) fabricant.
- L'Arm-p.150 obérourr, tr."fabricateur"; obérierion, obérizion (pl.).
- GANE.4,22 Tubalkain, pehini a voe morzholer hag obérourr e kement labour arem hag houarn.
- NOTK.p.191 un oberour dorniet mat-tre.
- (3) auteur, écrivain.
- GWAL.165 p.288 adkemeret o deus o oberourien ar skridoù koshoc'h.
- obid m.-où (1) obit.
- C.obit, tr."cest obit des mors, lat.obitus".
- GRég.p.665 obid; obijou (pl.); aubid (V.); -éu (pl.);
- L'Arm-p.256 obitt (m.); obideu (pl.).
- (2) (pl.) obsèques.
- VALL.p.505 obidou.
- objektivel a. objectif.
- BAHE.24 p.31 diskouez ez eo diaes bezañ objektivel.
- oblation f. oblation.
- C.oblation, tr."idem, lat.oblatio"; J.p.56-b pan greheut huy oblation.
- BD.5208 ne deuy pelloc'h an dud da reiñ oblation.

- obliz s.-où engagement, contrat, obligation.
- GRég.p.344 oblich; oblizou (pl.).
- oblizañ v. (1) obliger, forcer, contraindre.
- C.obligaff, tr."obliger, lat.obligare" (inf.).
- NG-1461 ... da vezout oblizet ... da vezout en ifern (pl.);
- JV.152 p'hen obliz karantez, hag ivez e zever (3 prés.).
- (2) obliger, rendre service.
- JV.261 c'hwi a c'hell ... va obliz (inf.).
- obolenn f.-ed,-où obole.
- GRég.p.666 obolenn; -ed,-ou (pl.).
- EKSo.30,13 ugent obolenn.
- NOTK.p.207 div obolenn.
- obuz m.-ioù obus.
- BLEN.p.24 en toulloù obuziou (pl.).
- oc'h Voir 3.o.
- oc'hadenn f.-où grognement.
- MONA.p.12 oc'hadennou moc'h (pl.).
- oc'hal v. grogner (comme les porcs).
- FELletier.oc'ha, oc'hal (inf.).
- TDE.BF.oc'hal, ouc'hal (inf.).
- oc'haned m.pl. gens riches, richards, notables.
- TDE.BF. an oc'haned (T.), tr."les notables de la ville";
- MOA.p.448 oc'haned vras, tr."des richards (de gros bonnets)".
- oc'hen pl. boeufs.
- C.rou ann ouhen, tr."estable des beuffs, lat.bostar"; mirer an nouhen, tr."bouvier, lat.bubulcus"; Nom.p.242 (Gloss.p.453) oën.
- GRég.p.91 ohen, ouhen; ochein, ohin, afhén (V.);
- FELletier.oën, ohen, ouhen, tr."boeuf"; ohen, ochein (V.); L'Arm-p.29 shéin.
- VNB-p.60 ur c'houbl shén.
- KLBD.p.142 lardañ an oc'henn; MKRN.p.58 aôn; TORN.GWAL.10 p.32 kas an oc'hen ouzh an arar.
- ode f.-où brèche, passage.
- GRég.p.116 ode, tr."breche, ouverture dans un fossé pour le passage d'une seule bête à la fois"; FELletier. ode, tr."passage, entrée, particulièrement d'un champ clos. M.Roussel ne donnoit à ce mot que la signification de Brèche"; ode garr, tr."brèche faite à une clôture de champ pour y faire entrer les charrettes".
- TDE.BF.ode, ode (f.).
- NOTK.p.66 ode vrudet an Dorioù Tomm; SKET.III p.47 an div lenn, aet en unan, a zigoras o hent nevez dre an odeou etre ar c'hrec'hioù (pl.).
- (A) pep ode de toutes façons.
- M.1681 vnan sot pep ode a-ye heruez é hoant.
- ode-vor f. odeou-mor détroit.
- NOTK.p.261 ode-vor da vont e mor ar Sav-Heol.

odivi m.-où eau-de-vie.
SKRS.p.183 n'ez ae mui d'ar gwin, d'an odivi, na d'an evajoù all.

oekal v. pousser des cris aigus.
ERNault.Dict.Vannes.oèkein tr."crier ; ne se dit que du cochon" (inf.); GERRiadurig Ernault.oèkal, oèkein (V.), tr."pousser des cris aigus" (inf.).

oeñs m.-où (1) phalange (du doigt).
L'Arm-p.283 oennce (m.), tr."phalange, article du doigt"; oennceu (pl.).
VALL.p.555 oeñs (V.T.)(m.).

----- (2) paragraphe.
L'Arm-p.267 ouñnce (M.).

oewiz a. oisif, oiseux.
C.oesiff, tr."oiseux, lat.occiosus"; Mc.p.55 songesonou voesiff ; ibid. proposou oesiuff ; p.103 laouaret e-m eux comsaou ven ha oesiff.

oewizfied f. oisiveté.
M.1024 da labourat á striff ha lesell oewizfied.

oezés a. oiseux, oisif.
C.oesus, tr."oiseux, lat.occiosus".
BAZ.p.744 evit miret na vije oezés pe dilabour, en em okupe da ober paneroù.

of m. ou f.-où auge.
GReg.p.66 off (V.); -öu (pl.); PELletier.off (V.); oveu (pl.); L'Arm-p.228 off (f.), tr."mangeoire"; oveu (pl.).
ERNault.Dict.Vannes.of, nof (m.), tr."auge, crèche, mangeoire".

ofad m. ou f.-où augée.
GReg.p.66 ofad, ovad (V.); -öu (pl.); PELletier.p.657 ovat.

ofañs f.-où (1) offense.
Qu.II p.68 offencz, tr."faute"; Dnal.p.29 6 pardony d'an den é dlé hac é offancz ; p.116 pardonni an offansou (pl.).
GReg.p.670 offancz ; -ou (pl.); L'Arm-p.257 auffance (m.); auffanceu (pl.); BD.4414 va fardonit a gement offans am eus graet ; LLB-156 pardonit hon offans.

----- (2) tort, dommage.
NG-1494 na c'helle mui Satan ober offens dezhañ ; JV.303 dre faveur an neñvoù, e chome hep offans ; CB.ms.p.36 debrist ... n'ho pezo nep offans.
GBI.p.118 mar da ganin-me dre dan, 'vo devet an noblañs ; mar da ganin dre avel, ne vo ket ken bras ofanz.

ofañsiñ v. (1) offenser.
B.n.27 offanczaff Doue (inf.); Do.p.26 quent meruel euit é offansy (inf.); M.732 pa-z vez offanset dre da pechet (pp.).
GReg.p.670 offanci (inf.); L'Arm-p.256 auffancein (inf.); BD.4535 oc'h offansin Doue (inf.).

----- (2) faire tort (à), causer du dommage (à).
BD.964 me ne refuzin ket, war am bo asurans na vin ket offanset (pp.).

ofañsus a. offensant.
Dnal.p.126 ober desprigeañ à Doué ... so offansus.
GReg.p.670 offanczus.

ofenn f.-où auge.
GReg.p.66 offenn (V.); -öü (pl.); PELletier.p.657 offen (V.).

ofennad f.-où augée.
GReg.p.66 offennad (V.); -öü (pl.).

oferenn f.-où messe.
C.oferenn, tr."messe, lat.missa"; Qu.II p.110 offerèn ; Fm.n.149 hiziu e liuyris ... ma oferenn ; Cnf.p.a/8 pa em presantomp da laouaret offeren ; Mc.p.24 collet e-m eux an offeren ; p.34 ober laouaret oferennou (pl.).
GReg.p.619 oferenn, ovérenn ; oferennou, overennou (pl.); p.620 e fin an ovérenn, diwar sav an overenn, diwar an oferenn, tr."à l'issu de la Messe"; PELletier. offeren, oferen, overen, overn ; oferennou (pl.); L'Arm-p.237 ovêrënn, offërne (f.); ovêrënnou, offërneu (pl.); M-1163 klevet an offerent ; GS.p.252 pa sonet er chapel ar c'hloc'h d'an offeren ; RP.p.218 endra edon o klevet un Oferen ; p.225 Oferennou (pl.); BD.1990 kement relijiuz, breur na predikator, pa ganont o offeren.

LLB-163 evit mont d'an iliz da glevet an overen ; 1065 mont a reont ... d'ar vourc'h d'an Overen ; BAZ.p.25 pa lavare an oferen ; MGZ.p.120 karet he dije klevet an offeren bemdez ; MOA.p.97 bet on en oferenn ; BAL.p.VIII klevout an offeren ; EKG.II p.59 goude bezañ lavaret an oferen ; LBM.p.189 teir oferen ; p.186 setu perak e lakaer kement a oferennou en enor d'ar Werc'hez (pl.); GBI.p.366 eomp-ni holl d'an ofernio (pl.); p.514 e tan ar Purgator emañ ; ... lakait oferiniou gantañ (pl.); IL.p.210 it d'an oferen-veurs.
DIHU-10 p.17 an overen-oured ; p.123 an overennou-vintin (pl.); p.13 ul levr overen ; SKRS.p.216 an oferen-vintin ; p.220 an oferen seizh eur.

oferenn-blaen f. oferennou-plaen messe basse.
GReg.p.619 oferenn blaen.
OZB.p.130 an Oferen blaen.

oferenn-bred f. oferennou-pred grand-messe.
GReg.p.619 an Oferenn-bred ; L'Arm-p.237 ovêrënn-brétt ; BD.4891 da goulz an oferen-bred.
GBI.p.98 en oferen-bred.
MMKE.p.39 goude an oferen-bred ; DIHU-1910 p.64 en overen-bred.

oferenneg f.-où missel.
BREN.GWAL.19 p.70 digeriñ an oferenneg korfek edo ar

sakrist o paouez degas.
oferenner m.-ien célébrant (d'une messe).
 VALL.p.103 oferenner.
oferenniñ v. dire la messe.
 C.oferennaff, tr."dire messe, lat.missare" (inf.).
 GReg.p.620 oferenni, oferenna (inf.); L'Arm-p.237
ovérennein (inf.); RP.p.103 da vont da Oferenna en
 e intañsion (inf.).
 EKG.II p.276 an arc'hantiri hag an traoù da oferenna
 (inf.); GBI.p.94 d'ofernia eviti ez eo aet (inf.);
 p.96 evidoc'h holl me 'oferrinio (3 fut.); LBM.p.
 187 an holl draoù a ranker da gaout evit oferennan
 (inf.).
 DIHU-1910 p.107 . . . e teue . . . da overennein d'he chapel
 (inf.); MMEK.p.18 dilhad oferenna (inf.); BREN.GWAL.
 22 p.60 un deiz m'edo Brendan oc'h oferenni (inf.).
oferenn-war-blaen f. messe basse.
 HB.p.201 un Oferen varblean hepken.
 MOA.p.341 oferenn var-blean.
oferenn-war-gan f. messe chantée.
 GReg.p.619 ovéren var gan, tr."messe haute".
 SFA.p.160 un Oferm var-gan.
oferent s. offertoire.
 C.offerent, tr."offerende qu'on chante a la messe, lat.
 offertorium".
ofertor, ofertouer m. offertoire.
 GReg.p.670 an Ofertor.
 OZB.p.72 an Ofertouer.
ofis m.-où (1) office, fonction, charge.
 C.office, tr."idem, lat.officium"; Qu.II p.125 office ha
 carg, tr."office et charge"; M.3333 na quen eno ne
 veso ho offiq; 1097 an prelatet ha princet an bedou,
 pepret en ho pedaff . . . ez gouarnhent fetic hep
 viç ho officou (pl.); 1201 madou hac offyçou (pl.);
 B.n.697 da ober office gour ur bourreu; N.1100 an
officou (pl.); 1054 officou (pl.); Dnal.p.144 euz
 an eil Offiq d'eguile; p.37 teir Offiq so bet roet
 d'on Salver.
 BD.1750 ar veleien, mar bezont manket en o offis; 4475
 an offisso (pl.).
 ---- (2) office (religieux).
 GReg.p.671 oviçz an Anaon; officç (V.); L'Arm-p.258
office (m.); officeu (pl.); BD.1261 evit ober offis
 ar marv.
 BAZ.p.659 goude an ofis-noz; SFA.p.102 pa glev e ar
 Vreudeur o kanañ o ofisou (pl.).
ofiser m.-ien officier (qui a un office, une charge).
 C.officer, tr."officier, lat.officiarius"; N.1438 auber
 justice ha bout dimalioç officer.
 GReg.p.671 oviçzer; oviçzerven (pl.); officour (V.);
officeryon (pl.); CO.p.106 Oficerien a Justis

(pl.); BD.1804 offisserien (pl.).
 BAZ.p.687 un devezh ez eas tri eskob asambles gant an
offiserien vrasañ euz ar vro d'e gavout (pl.).
 ---- (2) officier (militaire).
 GReg.p.671 oviçzer ar Rous.
 VNB-p.9 oficour; EKG.II p.88 un tammig ofiser bihan;
 BAZ.p.10 an holl Offiserien hag ar Soudarded (pl.);
 MGZ.p.174 offisourien (pl.).
 SKRS.p.141 ofiser a vor.
 ---- (2) officiant.
 GReg.p.671 oviçzer; L'Arm-p.258 officérr.
ofisial m.-ed (1) official, juge ecclésiastique.
 C.official, tr."idem, lat.officialis"; M.1916 honnez veso
 an les mas (lenn: ma-z) rencq pep senessal donet
 vn guez dezy, ha pep officval.
 GReg.p.671 oviçzyal; -ed (pl.); L'Arm-p.258 official;
 -étt (pl.).
 ---- (2) (pl.-où) pot de chambre, urinal.
 C.official, tr."lat.scaphium".
 GReg.p.742 officval; -aou (pl.).
ofisialded f. officialité, tribunal ecclésiastique.
 C.officialdet, tr."lat.officialatus".
 GReg.p.671 oviçzyalded, tr."officialité, justice d'Eglise".
ofisiñ v. officier, dire l'office.
 Dnal.p.198 . . . é deüaz . . . Sant Paol . . . evit Offiça en
 enterramant an Escop (inf.).
 GReg.p.671 oviçza (inf.); L'Arm-p.258 officein (inf.).
ofr m.-où offre.
 Nl.n.530 bede ober offr e quic hac e crochen.
 GReg.p.671 offr; -ou; L'Arm-p.258 offre (m.); offreu
 (pl.).
ofr, ofriñ v. offrir.
 Nl.n.521 . . . ma-z dleomp ny offr dezaff proff hon offrancç
 (inf.).
 GReg.p.671 offri (inf.).
 GBI.p.368 kentañ testament a eure oa offr e ene da Zoue
 (inf.).
ofrañs f.-où offrande.
 Nl.n.10 an try roue Orient a deuz da proff offrancç;
 n.108 cheuanç hac offrancaou (pl.).
 GReg.p.671 offrançz; -ou (pl.).
 ISV.p.74 da reiñ un ofrans d'an Itron Varia; OZB.p.32
 dre Jezuz-Krist e ranker kinnig da Zoue, hag an
 Oferenn, hag an holl ofransou ha goulennou (pl.).
og s. accablé (de mal, de fatigue, etc.); cf. ock.
 VALL.p.5 og.
ogamek a. (écriture) ogamique.
 NOTK.p.293 an enskrivadurioù ogamek.
ogan s. onguent.
 L'Arm-p.259 ogan.
oged f.-où herse.

C. oguet, tr. "herce à hercer terre, lat. traha, tribula".
 GReg.p.492 hogued; hoguegeou (pl.); augued (V.); -éu
 (pl.); PELletier. oghét; oghédou (pl.); L'Arm-p.164
oguédd (f.); oguédeu (pl.).
 VNB-p.14 un hoguéd; LLB-108 evit terrin ar motad, lemmit
 dent an hogéd.
 KLBD.p.46 lakaat an oged da vont don er prad; NOTK.p.177
 ejened stag ouzh erer pe ogedou (pl.).
ogeder m. -ien celui qui herse.
 GReg.p.492 hogueder, tr. "herceur"; hoguedéryen (pl.);
auguedour (V.); -von, -yan (pl.).
ogediñ v. herser.
 GReg.p.492 hoguedi; auguedeiñ (V.) (inf.); PELletier.p.
 657 oguedi (inf.).
 SKFL.III p.114 an arat, an ogedi, an hadañ (inf.).
ogenn f. -où borbier, fondrière; cf. ogenn, oglenn.
 VALL.p.311 ogenn (C.), tr. "fondrière".
ogilhon s. quantité que les marchands ajoutent à la marchandise
 qu'ils vendent.
 PELletier. oghillon, tr. "le peu que les marchands ajoutent
 à la mesure de ce qu'ils vendent en détail".
oglenñ f. -où (1) saline; cf. ogenn, ogenn.
 PELletier. oglen "dans le Nouveau Dictionnaire est Saline!"
 ---- (2) lavoir, bassin (de jardin), réservoir.
 L'Arm-p.215 auglenn, tr. "lavoir, lieu où on lave le linge";
 -eu (pl.); p.116 augleern (f.), tr. "douait"; p.420
auglaenn, tr. "bassin de jardin"; p.335 auglenn, tr.
 "réservoir".
 ENVB.GWAL.9 p.31 un oglenn pe gibell vras gwer-holl leun
 a besked-ruz.
ogn s. jalousie.
 PELletier. ogn (C.), tr. "jalousie, amour excessif avec
 défiance et inquiétude".
ognamant m. -où onguent.
 C. ognament, tr. "idem, ou médicament, lat. unguetum";
 C.(DEBM.p.346) ognamant; C.(Gloss.p.451) cingnement,
ognement, oingnement; J.p.5 dre-nn ognamant pur
 e-n lardas.
 GReg.p.674 oignamand; oignamanchou (pl.); oignement
 (V.); -éu (pl.); L'Arm-p.259 oignemant, tr. "onguent
 précieux, pour embaumer".
ognamantiñ v. oindre.
 C.(DEBM.p.346) oignamantaff (inf.); N.1264 bout ...
oignamantet (pp.); Ca.n.20 hac yuez ez guelsont
 an aeles ouz oignamantaff he gouliou (pp.).
 GReg.p.671 oignamanti; oignemanteif (V.) (inf.); L'Arm-p.
 258 oignemantein (inf.).
ognon coll. -enn oignons; Voir aussi penn-ognon.
 C. oingnon, tr. "idem, lat. cepa"; C.(DEBM.p.346) oignon;
 Qu.II p.125 oignon, tr. "oignon".
 GReg.p.671 oignon; PELletier. oign; L'Arm-p.258 oignon;
 -nenn (sgf.); GB.ms.p.20 oignon.

VNB-p.15 un oignonenn (sgf.); EKG.II p.301 e ougnoun hag
 e gignen.
 DIHU-1910 p.59 oignon; ENVB.GWAL.17 p.30 paotred deuet
 a Rosgo da werzhañ ognon ... hag e werzhont o
 flezhadoù ognon a gasont war o choung.
ognoneg f. -i, -où champ d'oignons.
 GReg.p.671 oignonneg, tr. "oignonnière"; oignonnegou
 (pl.); L'Arm-p.258 oignonnêc (f.).
ognonek a. (1) (terre) où il y a des oignons.
 VALL.p.510 ognonek.
 ---- (2) semblable à l'oignon, de la nature de l'oignon.
 VALL.p.510 ognonek.
ognonetez coll. fines herbes.
 Qu.II p.125 oignonettes, tr. "oignonnette"; III p.26
oignonnettes.
 VALL.SUP.p.81 ognonetez (T.) (coll.), tr. "fournitures dans
 la salade".
ognon-ki coll. vaciet.
 GReg.p.946 oignon qv, tr. "vaciet, plante qui est une
 espede d'hyacinthe, ou mirtille".
ognonus a. qui produit des oignons.
 VALL.p.510 ognonus.
ograou pl. orgues.
 C. ogrou, tr. "orgues, instrument a iouer, lat. organum";
 Qu.II p.129 ogrou Ilis; Am.PELletier n.815 d'a
 stoc claffier ho ogrou.
 GReg.p.678 ograou, ogrou.
 MWPM.p.107 en ur glevet an ograou o c'hoari e stage da
 quelañ; TORN.GWAL.12 p.53 un ograou; BREN.GWAL.22
 p.49 liessoniou eus ograou bras.
ograouer m. -ien organiste.
 GReg.p.678 ograouer; -wen (pl.).
o-gwan m. zéro.
 VALL.p.798 o-gwan (m.).
okeanidenn f. -ed, okeanided, okeanidezed océanide.
 VALL.p.508 okeanidenn; okeanidezed (pl.).
okitaneg m. occitan.
 BAHE.14 p.25 pediñ eno en Okitaneg.
Oksidant m. Occident.
 C. occident, tr. "idem, lat. occident"; Dnal.p.35 eux an
 Oriant d'an Occident.
olargent s. manque d'argent.
 VALL.p.XXXVI olargand (V.).
olboued s. manque de nourriture; cf. ilboued.
 VALL.p.XXXVI olbouid (V.).
oldilhad s. manque de vêtements.
 VALL.p.XXXVI oldilhad (V.).
oldour s. manque d'eau.
 VALL.p.XXXVI oldeur (V.).
oldud s. manque de gens.
 VALL.p.XXXVI oldud (V.).

olent adv. sous le vent.

VALL.p.776 olent (Groix, V.).

olev f. saintes huiles.

C.oleau, tr."cresme, sainte onction, lat.crisma"; N.1699 me a-z lardo ... dre-n oleo man.

GReg.p.503 an Oléau sakr; L'Arm-p.188 Oleau (m.);

RP.p.93 an Holeau sakr; p.49' an Holeo sakr.

GON.oléô, oléou (f.); LEVi.10,7 oléô ar sakradur santel a zo warnoc'h; LLB-p.102 gant oleaw santel e vinniger kroaziou; HTC.p.63 Moizez a gonsakras ... Aaron ... en ur skuilh oleo war e benn; GBI.p.86 me am eus lazhet va inosant, hep ole he hep badeziant; II p. 262 hep nag olei na badeziant.

olevadur m.-ioù onction (sainte).

BREN.GWAL.18 p.96 o paeuez bezañ kaeraet gant an oleadur belegel.

oleviñ v. oindre (pour consacrer).

VALL.p.510 oleoi (inf.).

olifant m.-ed (1) éléphant.

C.olifant, tr."elephant, lat.elephantus".

GReg.p.328 olyfandd; olyfandéd (pl.); L'Arm-p.126

olifandd (m.); olifandéd (pl.); CB.ms.p.19 an

elephant.

SKET.III p.40 korf-eskern un olifant en e bezh; NOTK.p. 68 olifanted-brezel (pl.).

---- (2) ivoire.

Qu.II p.175 oliphant, tr."ivoire"; Dnal.p.196 ur croç à olifant.

GReg.p.551 graet a olyfandd; FBlletier.olifant;

L'Arm-p.209 olifant (m.).

HTC.p.92 e dron a oa graet gant olifant; GBI.II p.138 ur sal ...; ar meubl enni en olifant.

NOTK.p.56 an dornell anezhañ, askorn pe olifant.

oliv coll.-enn (pl.olived) olives.

GReg.p.672 debriñ oliff; eoul oliff; olived (pl.);

L'Arm-p.258 olivenn (sgf.); olivat (pl.).

VNB-p.17 un olivèn (sgf.).

olivenn f.-ed olivier.

C.olieuenn, tr."olivier, cest ung arbre, lat.oliva".

olivez coll.-enn (1) olives.

Qu.II p.126 vn guezenn olives; III.p.24 olivesen, tr. "olive" (sgf.).

GReg.p.672 olivès; olivesen (sgf.).

EKG.II p.270 er Jardin Olivez.

KLBD.p.63 eoul olivez.

---- (2) s. branche d'olivier.

RP.p.332 an Olives ... ne doa ket destinnet hepken evit ar goum war-lerc'h an Diluj.

olivezeg f.-i, -où oliveraie.

GReg.p.672 olivezeg, tr."olivier, lieu planté d'olives ou d'oliviers"; -ou (pl.).

BAHE.12 p.14 gwiniegoù hag olivezegoù (pl.).

olivezenn f.-ed, olived, olivezed olivier.

Fm.n.92 mont olivet (pl.).

GReg.p.672 olivesenn, tr."olivier, arbre"; -ou, olivezed (pl.); CC.p.81 er Jardin Olivet (pl.).

VALL.p.511 olivezenn (f.); -ed, olivezed (pl.).

olizenn s. feu de joie.

ERNAult.Dict.Vannes.olijen, olizen.

onest a. (1) honnête.

C.onest; G.1047 dereat hac onest eu; 141 me so prest, peur onest amprestet; Mc.p.49 da-n tut onest.

GReg.p.498 honestest, onest; L'Arm-p.186 honêsteste; BD.

1576 tud onest.

GBI.II p.148 pep den onest zo bremañ en e wele kousket.

---- (2) honorable.

M.2986 oma an Oan en è tron onest; 3083 te re garredon peur onest da neb a-z car.

onestaat v. calmer, rendre sage.

B.n.599 chetu y, me dest, onesthaet (pp.).

onestamant adv. (1) honnêtement.

GReg.p.498 honestamant; BD.4430 bevomp onestamant.

---- (2) assez, modérément, passablement; cf. nestamant.

GReg.p.310 kalet onestamant, tr."un peu dur".

onestant conj. nonobstant, quoique.

G.1125 onestant ez sante, dyf se ne compse quiet.

onestat v. mettre en état de propreté.

GReg.p.46 honestein, tr."appropriier, rendre propre" (inf.);

L'Arm-p.15 honestatt, tr."appropriier" (inf.).

onested f. honnêteté.

Nlou.p.539 maestres à onested; B.n.635 cuzet gant

honested; n.630 chede te ... gouloet prest gant fest

a onested; N.1493 delchomp an laes gant onested;

Qu.p.142 vertuz hac honested à deueus.

GReg.p.498 honestedd.

onestiz f. (1) honnêteté.

GReg.p.498 honestiz; L'Arm-p.186 honêstissime (f.);

honêstissimeu (pl.); BD.1154 da heuilh bepred an

onestis; 1192 dre onestis.

BAHE.22 p.27 trec'h eo an onestiz hag al lealded d'ar

gasonl.

---- (2) honnêteté, politesse.

Nl.n.451 hac ez grent fest hac onestis; n.490 o pebez

fest, pez tempest nac onestis a great ...

oz dont dauet Roue'n bedis.

SST-p.214 gant holl ar respet hag onestis ma vezer

kapapl.

---- (3) (pl.) (?) cadeaux.

RS.p.215 ofr a reas dezhi prezantoù hag honestisou gant

promesaou kaer a briedelezh.

onglenn f. rancune, aversion.

VALL.p.621 onglenn, ongenn (v.)(f.); VALL.SUP.p.16 onglenn

(V.), tr. "aversion et rancune".
onglennet pp. brouillé, fâché.
 VALL.SUP.p.16 onglennet (V.).
oniks m. onyx.
 BKS.o.25,7 mein oniks.
onkl m. (1) sorte d'avoine, (?) folle avoine.
 TDE.BF.onkl (m.), tr. "avoine à chapelet".
 VALL.p.52 onkl, ounkl (m.), tr. "avoine à chapelet".
 ---- (2) chiendent.
 PELletier.ouncl, oungl, ouner, tr. "herbe aux hémorroïdes, qui croît ordinairement parmi le bled, et dont la racine est par grains. Ce nom a cette signification en Léon et Treguer; mais en Cornwaille, on le donne à l'yvraye".
 TDE.BF.oungl (m.), tr. "c'est peut-être la sarrette des champs"; SVE.RC.1 p.252 diwar an treuzgeot e vez ad, diwar an onkl ne vez ket.
 VALL.SUP.p.33 onkl (m.), tr. "chiendent".
onn coll.-enn frênes.
 C.ounenn, tr. "fresne, lat.fraxinus" (sgf.); C.(DEBM.p.347) ounn.
 GReg.p.436 ounn; -enn (sgf.); ounennou (pl.); PELletier.oun; -en (sgf.); L'Arm-p.165 onne; onneenn (sgf.); onneenneu (pl.).
 KLBD.p.163 an delioù haleg, onn, kistin.
onneg f.-i,-où frênaie.
 C.(DEBM.p.347) ounneg.
 GReg.p.436 ounneg; -ou (pl.); onneg (V.); -éu (pl.); L'Arm-p.165 onnéc (f.).
ons f.-où once.
 C.once, tr. "idem, cest ung pois, lat.uncia"; Qu.II p.127 vn ounc.
 GReg.p.672 oncz; -ou; L'Arm-p.259 once (f.); onceu (pl.).
 VNB-p.27 un ons.
onsad f.-où pour une once (de).
 VALL.p.512 onsad (f.).
opalenn f.-où opale.
 VALL.p.513 opalenn (f.).
opalennek a. opalin.
 VALL.p.514 opalennek.
opiom m. opium.
 VALL.p.513 opiom; BAHE.19 p.16 lonkañ opiom.
oprater m.-ien charlatan.
 VALL.SUP.p.31 oprater.
opservañs f. observance.
 C.observance, tr. "idem, ou garde, lat.observancia"; Dnal.p.85 an observanc eus a Gourc'hemenou Doué.
opserviñ v. observer.
 N.551 obsery aman an pezh so dicuganet (2 impér.); Gk.II p.138 (H.p.16) da observiñ e ordrenancz (inf.);

Dnal.p.57 obsery Gourc'hemenou Doué (inf.).
 RP.p.369 Doué ... a zo ken fidel ha ken jurdik oc'h observi hag oc'h heul ar reglenn-mañ (inf.).
opteniñ v. obtenir.
 GReg.p.667 obteni (inf.); RS.p.291 ar Werc'hez ... a obtenas dezho ur finvez eürus (3 prêt.).
or s. bord.
 GReg.p.103 or; war or an dour.
orakl m.-où oracle.
 GReg.p.676 oraci; -ou (pl.).
 NOTK.p.150 war c'houroc'hemenou un orakl.
orañjeg f.-où orangerie.
 GReg.p.677 orangeog; orangeou (pl.); L'Arm-p.260 orangéc (f.).
 1.orañjeg a. de couleur orange.
 Qu.p.144 brun, gris, oranges.
 2.orañjeg coll.-enn oranges.
 GReg.p.677 orangès, avaloù orangès.
 VALL.p.515 orañjeg; -enn (sgf.); KLBD.p.94 blaz oranjeg; SKRS.p.26 avaloù oranjeg.
orañjezeg f.-i,-où orangerie.
 VALL.p.515 orañjezeg (f.); -ou, -i, orañjezeier.
orañjezenn f.-ed oranger.
 GReg.p.677 orangezenn.
 1.orator m.-ed orateur.
 C.(DEBM.p.346) orateur; M.197 oratorett (pl.).
 GReg.p.677 orator; -ed (pl.).
 2.orator m.-ed oratoire.
 Qu.II p.128 oratoër; Dnal.p.173 nemet un Orator, un Croas.
 GReg.p.677 orator; -you (pl.).
 BAZ.p.9 un Orator bihan, e pelec'h edo imaj an Itron Varia; GBL.p.514 Radegond he doa un orator en he jardin.
oratorian m.-ed oratorien.
 VALL.p.515 oratorian; -ed (pl.).
orbid m.-où grimace.
 GReg.p.473 orbid, ormid (V.); -éu (pl.); PELletier.orbid (V.); orbideu (pl.); L'Arm-p.179 orbideu (pl.); GON.orbid, ormid (m.); ISV.p.459 perak kement a orbidou pa varv unan eus ho tud ? (pl.); SPA.p.45 daoust ... ha n'eo ket ormidou a ra Frañsez ? (pl.).
orbidek a. grimacier.
 VALL.p.345 orbidek.
orbider m.-ien grimacier.
 G.p.473 orbidour, ormidour (V.); -yon (pl.); PELletier.p.659 orbideur, orbidour, ormidour; L'Arm-p.178 orbidourr, ormidourr; orbiderion (pl.).
orbidiñ v. faire des grimaces.
 GReg.p.473 orbideif, ormideif (V.), tr. "grimacer, faire des grimaces" (inf.); PELletier.p.659 orbidein (V.);

tr."faire la grimace" (inf.); L'Arm-p.178 orbidein,
tr."grimacer" (inf.).

orbidas a. grimacier.

VALL.p.345 orbidas.

1. ordinal a. (1) a. ordinaire, habituel.

GReg.p.677 ordinal; an dispign ordinal.

HTC.p.63 ar sakrifisoù ordinal.

SKRS.p.109 e c'her ordinal oa hemañ : ober plijadur da
Zoue; NOTK.p.188 listri ordinal an tiegezh.

---- (2) adv. ordinairement, habituellement, toujours.

Nom.p.26 (Gloss.p.452) ordinal, tr."toujours"; p.234

bep bloaz, ordinal.

BD.2688 en anv an Tad, ar Mab hag ar Spered Santel, a
bedan ordinal d'ho miret.

BAZ.p.7 sakramantiñ a rae ordinal bep Sul.

SKRS.p.23 ne rae ordinal nemet taclennoù direbech; p.121
an amzer a oa kalet, kaletoc'h eget ne veze ordinal.

2. ordinal m. ordinaire, autorité ecclésiastique.

Dnal.p.145 ar Person pe é Curé, ... pe an Ordinal, pe ur

Bailec all deleguet ganto.

ordonet pp. établi.

J.p.27 diou union so en oc'h ... ordonet.

ordous a. sale, malpropre.

C. ordous, tr."idem".

GReg.p.597 ordous, tr."malpropre".

ordousted f. saleté, malpropreté.

GReg.p.678 ordousted, tr."ordure, saleté".

ordouster m. saleté, malpropreté.

GReg.p.678 ordouster, tr."ordure, saleté".

1. ordren s. ordre, bon ordre.

M.902 nen d-eu quet ordren mat ho lacquat e-n stat man;

Fm.n.233 a vn port, vn sort, vn ordren; N.1037

gant enor hac ordren; G.761 ha huy, groet hoz ordren

guenech, pan carhet.

2. ordren v.-et (1) ordonner, mettre en ordre.

C. ordrenaff, tr."ordonner, disposer, lat.ordinare" (inf.);

Qu.II p.128 ordreniff, tr."ordonner" (inf.); J.p.6

rac ausaff an bosdou louen a ranquer plen da ordrenaf

(inf.); N.487 guir Christenien, pan ouc'h plen

ordrenet (pp.); 1325 hoz testament a ordrenhet

(3 fut.).

---- (2) ordonner, commander.

J.p.20-b evel a-m eux ... ordrenet (pp.).

GReg.p.677 ordreni; ordreneiñ (V.) (inf.); L'Arm-p.260

ordrennein (inf.); FM-p.3 ar maleürus ... a ordrenas

dispenn e gorf (3 prêt.); RP.p.83' kement a blij

gant Doue da ordren dezhañ (inf.); BD.573 Doue am

ordrenas (3 prêt.); 618 d'ar plas zo gant Doue

ordrennet (pp.).

---- (3) ordonner, nommer.

B.n.29 m-oz ordren ... capitenet (3 prés.); n.407 autrou

louen, souveren ordrenet (pp.); Jer.ms.n.249 evel
cheueten ordrenet (pp.).

ordrenañs f.-où ordonnance, commandement, règlement.

C. ordrenance, tr."idem"; Qu.III p.34 an ordrenance

diuin; Gk.II p.138 (H.p.16) da obseruif e ordrenance; J.

Dnal.p.84 eval-se en devez roet certen ordrenançou

d'on (lenn: d'an) oll croñaduryen (pl.).

GReg.p.677 ordrenancz; -ou (pl.); L'Arm-p.260 ordrenance

(f.); BD.1155 an ordrenans a'n Iliz; 2291 pa vezo

publiet an ordrenanc-se (pl.).

BAZ.p.54 an holl ordrenansou hag an dekredoù douget gant

ar C'honsilou (pl.).

ordrener m.-ien ordonnateur.

GReg.p.677 ordrenner; -yen (pl.).

ordur s. ordure, saleté, impureté.

C. ordur, tr."ordure, lat.sordes"; M.3221 da-n re fur, hep

nep ordur; Fm.n.241 ourguillus, cablus dymusur, gra

goap a-z port, a-z sort ordur; B.n.741 an ordur hac

an iniurou, a lauare plen he guenou.

oreadenn f.-ed, oreaded, oreadezed oréade.

VALL.p.516 oreadenn; oreadezed (pl.).

orezon f.-où (1) oraison.

C. orason, tr."oraison, lat.oratio"; Fm.n.35 en oraison; J.

n.166 e-n ty ha-n maes en orason; Nln.384 grit

... orason; N.228 ober orasonou (pl.).

NG-1639 ober orason.

BAHE.15 p.27 ar Pardoner ... o kanañ an holl orezonou e

galleg (pl.).

---- (pl.) formules magiques.

GReg.p.89 binnizien gant orezonou, tr."benir un malade

ou une bête incommodée, guerir par des oraisons,

en vertu d'un pacte".

orfeberesh m. orfèvrerie.

GReg.p.678 orfebrérez, orfebréz; -ou (pl.);

orfeberesh (V.); -ëu (pl.).

orfebour m.-ien orfèvre.

C. orfebrer, orfebrer, tr."orfèvre, lat.aurifaber"; C.

(Gloss.p.453) offeuurer; Qu.II p.128 orfebrer;

Dnal.p.27 un orfebour en deffe great ur vessel

Aour.

GReg.p.678 orfebrer; orfebrérvén (pl.); orfeber; -yen

(pl.); orfebour (V.); -yon (pl.).

BAZ.p.752 e dad ... hen lakaas da zeskiñ micher gant un

orfebrer; SBI.p.212 aufredour.

DIHU-1910 C'hwevrer p.III orfebour; NOTK.p.40 orfebourien

(pl.).

orfeilh s. orfroi.

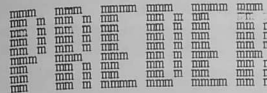
C. orfeilli, tr."orfroy, lat.aurifrigium".

GReg.p.678 orfeilh.

organ m.-où (1) organe (du corps).

M.2193 humor dre'n dou organ; 2411 queinuon e-n organou

- (pl.).
 ----- (2) orgue.
 M.258 leff ha can Organou (pl.).
organell f.-où, -ed organeau, anneau.
 L'Arm-p.458 orguenaell (f.), tr."organeau"; -eu (pl.);
 p.29 orgueneell (m.), tr."belière, anneau qui
 suspend le batant d'une cloche"; -étt (pl.).
 VALL.SUP.p.9 organell (f.), tr."anneau pour les clefs,
 etc."
organelliñ v. friser (les cheveux) en grosses boucles.
 L'Arm-p.456 orguenaellein ar blev frizet, tr."maronner"
 (inf.).
orged m. amour désordonné, luxure.
 GReg.p.34 an orgued, tr."la passion d'amour"; p.210
orgued, tr."coqueterie, affectation de plaire,
 amourette"; p.34, tr."amourette, folle amour"; p.17
 trelatiñ gant an orgued, tr."affoler d'amour, aimer
 passionnement".
 KAS.p.1 kozh sonioù kloer, leun a orghed.
 VALL.p.23 orged (m.), tr."amour désordonné, passion";
 p.436, tr."luxure"; SKET.p.21 gwarizi, droukrañs,
orged.
orgedenn f.-ed femme débauchée.
 VALL.p.21 orgedenn, tr."amante, débauchée".
orgeder m.-ien débauché.
 GReg.p.34 orgueder, tr."amoureux, plein de folles amours";
orguederyen (pl.); p.210 orgueder, tr."coquet, qui
 aime à cajoler".
orgedez f.-ed femme débauchée.
 GReg.p.34 orguedes, tr."amoureuse"; p.210, tr."coquette,
 qui aime à être cajolée"; orguedesed (pl.).
orgediñ v. être ou devenir amoureux, se livrer à la débauche.
 GReg.p.17 orguedi, tr."affoler d'amour, aimer passionnement";
 p.34, tr."avoir des amourettes, ou de folles amours";
 p.210, tr."coqueter, se plaire à la cajolerie"
 (inf.); PELletier.p.660 orghedi, tr."être amoureux
 passionné" (inf.).
orgediz f. galanterie, luxure.
 B.n.217 merch ... heb ober quet torfet nac orchaedis.
 BD.4286 evit da orchedis ha da holl verc'hed fall.
orgedus a. luxurieux.
 VALL.p.436 orgedus; SKET.p.100 temz orgedus ar givri.
orget a. épris, passionné.
 Am.ms.n.498 amourcuset eun den coz pèvar huguent bloaz
 pehini so orget à vez à eur plac'h jaoanc; Am.
 PELletier.n.803 orget.
 PELletier.orghet, tr."amoureux, passionné pour quelque
 objet"; BD.4201 meurbet ec'h on doaniet o welet ar
 baotred yaouank, penaos ken orghet war-lerc'h ar
 merc'hed koant.

FR ISSN 0032-7158

Koumanant 1 niverenn (*Geriadur Istorel* e-barzh) 75 FKoumanant da 6 rann eus ar *Geriadur Istorel* 75 F

Rener : G.ETIENNE
 Embanner : G.CHEREL
 Sekretouriezh : PREDER, 10, rue Isidore Louveau, 35000 RENNES

An arc'hant da : PREDER, C.C.P. 16093 13 PARIS

Priz ar c'haier-mañ : 15 F

Diskleriet hervez lezenn, trde trimiziad 1975.

